

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

EESTI AVALIKU SEKTORI DIGILIGIPÄÄSETAVUS 2022. - 2024. AASTAL

Aruande alus: Euroopa Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/1524

31. jaanuar 2025

SISUKORD

Aastaruande kokkuvõte	4
2. Järelvalvetoimingute kirjeldus	5
2.1. Üldteave	5
2.2. Ülevaade valimist	5
2.2.1. Valimisse kuuluvate veebidomeenide ja mobiilirakenduste koguarv.....	7
2.2.2. Veebide lihtsustatud seire valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus	8
2.2.3 Veebide põhjaliku seire valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus	10
2.2.4 Mobiilirakenduste valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus.....	12
2.3. Seiremetoodika vastavus nõuetele ning seires kasutatud töövahendid	14
2.3.1. Veebide lihtsustatud seire meetodika	14
2.3.2 Põhjaliku seire hindamisvorm ja tegevuskava	22
2.3.3 Veebide põhjaliku seire meetodika	23
2.3.4 Mobiilirakenduste seire meetodika	25
2.3.5. Mitte-veebiliste dokumentide seire meetodika.....	26
3. Järelvalve tulemused	27
3.1. Veebide lihtsustatud seire tulemused	27
3.2. Põhjaliku seire tulemused	31
3.2.1 Veebide põhjaliku seire tulemused	31
3.2.2. Mobiilirakenduste seire tulemused.....	37
3.3. Põhjaliku seire veebides ja mobiilirakendustes avaldatud mitte-veebiliste dokumentide seire tulemused.....	43
4. Järelvalvemenetlused	44

5. Täiendavate meetmetega seonduv sisu	46
5.1 Mehhanismide kirjeldus, mis on loodud sidusrühmadega konsulteerimiseks	46
5.2. Veebilehtede ja mobiilirakendustega seotud digiligipääsetavuspoliitika muudatuste avalikustamise kord.....	46
5.3. Digiligipääsetavuse nõuete vastavust käsitlevate õigusnormide rakendamise käigus saadud kogemused ja tehtud järeldused	46
5.4. Koolitust ja teadlikkuse suurendamist käsitlevate meetmetega seonduv teave	48
LISA 1 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Tiiteleht“	49
LISA 2 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Valim ja tulemused“	51
LISA 3 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Veebid“	54
LISA 4 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Äpid“	82
LISA 5 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Mitte-veebilised dokumendid“	118

AASTAARUANDE KOKKUVÕTE

Aruandes avaldatakse vastavalt [Euroopa Komisjoni rakendusotsusele \(EL\) 2018/1524](#) ülevaade Eesti avaliku sektori digiligipääsetavusest 2022.- 2024. aastal.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) teostas aastatel 2022- 2024 381 veebilehe ja 23 mobiilirakenduse digiligipääsetavuse seire, mis hõlmasid 235 unikaalset veebilehte ja 15 unikaalset mobiilirakendust. Seiret aitas teostada ettevõtte Trinidad Wiseman OÜ.

Seiret teostati [avaliku teabe seaduse \(AvTS\) § 32 lõike 2](#) alusel kehtestatud ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruses nr 20 „[Veebilehe ja mobiilirakenduse ligipääsetavuse nõuded ning ligipääsetavust kirjeldava teabe avaldamise kord](#)“ osutatud ligipääsetavusnõuete ([Euroopa digiligipääsetavuse standard EN 301 549 V3.2.1](#)) järgimise üle. Eelnimetatud õigusaktide aluseks on [direktiivi \(EL\) 2016/2102 artikkel 6](#) ning [rakendusotsus \(EL\) 2021/1339](#).

Veebide lihtsustatud ja põhjaliku seire tulemusel tuvastati mitmesuguste ligipääsetavusnõuete puudujäärke. Ent siiski on märgata ka positiivseid ilminguid ligipääsetavuse järk-järgulisest paranemisest. Kuigi lihtsustatud seire keskmine skoor on aastate jooksul suures plaanis jäänud samaks, siis märgata on positiivset muutust linkide ligipääsetavuse paranemise osas, muutus 25%. Põhjaliku seire mittevastavuste keskmine tulemus on kolme aasta jooksul langenud, mis tähendab, et ligipääsetavus on avaliku sektori veebides paranenud, keskmiselt on mittevastavuste protsent vähenenud 6,49%. Veebide põhjaliku seire tulemusi kokku võttes võib öelda, et üldjuhul on kõik testitud veebidomeenid ja nende alamlehed vähemal või rohkemal määral digiligipääsetavad ja kasutatavad ka erivajadustega inimestele. Mobiilirakenduste seires tuvastati kõige rohkem tugitehnoloogiate kasutamise seotud probleeme, kuid kolme aasta jooksul on tulemused paranenud, keskmine mittevastavuste protsent on vähenenud 5,08%.

TTJA on kolme aasta jooksul tegelenud aktiivselt asutuste nõustamisega ja juhendmaterjalide koostamisega, et levitada teadlikkust digiligipääsetavusest.

2. JÄRELVALVETOIMINGUTE KIRJELDUS

2.1. Üldteave

Vastavalt [avaliku teabe seaduse \(AvTS\) §-le 53³](#) teostab järelevalvet Eesti avaliku sektori digiligipääsetavuse üle TTJA.

Veebide lihtsustatud seireks hangiti 2022. aastal teenust Taani ettevõttelt Siteimprove A/S. Teenus sisaldas võimalust kasutada Siteimprove'i robotit (inglise keeles *crawler*), mis tegi automaatseid, ning Siteimprove'i platvormi, mis andis ligipääsu automaatsete tulemustele. Alates 2023. aastast võeti veebide lihtsustatud seireks kasutusele Lõuna-Soome Regionaalhaldusameti (soome keeles *Etelä-Suomen aluehallintovirasto*) loodud vabavaraline automaatse testimise tööriist nimega Salvia (TTJA on uuendanud algset versiooni vastavalt enda vajadustele). Kasutusele võetud tööriist võimaldas teha automaatsete lihtsustatud seiresse valitud veebidele ja luua tulemusi kajastavaid raporteid.

Veebide ja mobiilirakenduste põhjalikuks seireks viidi läbi väikehanked, mille käigus osutus edukaks pakkujaks kõigil kolmel aastal Trinidad Wiseman OÜ, kellega sõlmiti teenuse osutamise leping. Teenus sisaldas vastavalt TTJA koostatud metoodikale digiligipääsetavuse testide teostamist kõikides valimisse kuuluvates veebidomeenides ja mobiilirakendustes, testi tulemustest lähtuva hinnangu andmist ning oluliste tähelepanekute väljatoomist. Põhjalikku seiret koordineeris TTJA – seadis kokku testide metoodika, koostas alamlehtede, mitte-veebiliste dokumentide ja ekraanikuvade valimid ning valmistas hindamistulemused ette valimi kontaktisikutele saatmiseks.

2.2. Ülevaade valimist

Euroopa Komisjoni [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punktide 2.2. ja 2.3. järgi peab veebide ja mobiilirakenduste valim olema mitmekülgne, representatiivne ja geograafiliselt tasakaalustatud ning arvestama sidusrühmade (eeskätt puuetega inimeste esindusorganisatsioonide) asjakohaste arvamustega. Muuhulgas peab veebidomeenide valim

jagunema eri haldustasemetega ja avaliku sektori asutuste pakutavate teenuste lõikes. Aastatel 2022, 2023 ja 2024 küsiti tagasisidet valimi kohta Eesti Puuetega Inimeste Koja esindajatelt, Eesti Pimedate Liidult, Riigikantseleilt, Õiguskantsleri Kantseleilt, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt ja Eesti Linnade ja Valdade Liidult.

Läbivalt on nii lihtsustatud kui ka põhjaliku seire valimites esindatud kõige enam riikliku tasemega ja kohalikke (LAU1, LAU2) veebidomeene ning vähe on piirkondlikke ja avalik-õiguslikke domeene. Peamiselt on põhjus selles, et Eesti väiksuse tõttu on suurem osa avaliku sektori veebidomeenidest üleriigilised (näiteks ministeeriumid, riigiametid ja nende valdkondlikud veebilehed) ning Eestis puuduvad NUTS1 ja NUTS2 taseme regioonid. NUTS3 taseme regioonid on Eesti mõistes maakondade grupid, aga selle taseme veebidomeene on Eestis väga vähe. Piirkondlikeks veebidomeenideks on nimetatud Eesti Linnade ja Valdade Liidu (üle-eestiline omavalitsuste liit) ning kahe maakonna (Harjumaa ja Ida-Virumaa) omavalitsuste liidu veebilehed. Need kaks maakonda on liigitatud piirkondlikuks seetõttu, et need on NUTS3 arvestuses eraldi piirkonnad. Ülejäänud maakondlikud ja kohalike omavalitsuste veebilehed on liigitatud kohaliku taseme veebilehtede sekka. Eesti jaotumisest NUTS piirkondadeks saab täpsemalt lugeda [Eurostati vastavalt veebilehelt](#).

Peaaegu kõik veebidomeenide valdkondlikud nimetused tulevad Euroopa Komisjoni [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alapunktist 2.2.3. Ainus alapunkt, mis on TTJA poolt lisatud, on nimetus „muu“. Selle alla on liigitatud kõik sellised veebidomeenid, mille valdkonda ei ole alapunktis 2.2.3. välja toodud (näiteks omavalitsused).

[Rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punkt 2.4 näeb ette, et vähemalt 50% valimist peab koosnema sellistest veebidest ja mobiilirakendustest, mida eelmisel järelevalveperioodil ei jälgitud ja vähemalt 10% valimist peab olema sellised veebid ja mobiilirakendused, mida eelneval aastal testiti. Muuhulgas peab mobiilirakenduste valimi moodustamisel eelistama allalaaditavaid rakendusi ning käsitlema eri operatsioonisüsteemide jaoks loodud versioone eraldiseisvate mobiilirakendustena.

2.2.1. Valimisse kuuluvate veebidomeenide ja mobiilirakenduste koguarv

Lähtuvalt [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alampunktist 2.1.2 („Esimesel ja teisel järelevalveperioodil on valimi väikseim suurus veebidomeenide lihtsustatud järelevalve korral kaks veebidomeeni 100 000 elaniku kohta pluss 75 veebidomeeni.“) oli 2022. aasta lihtsustatud seire valimis kokku 102 veebidomeeni. Tulenevalt rakendusotsuse esimese lisa alampunktist 2.1.3 („Järgnevatel järelevalveperioodidel on valimi väikseim suurus veebidomeenide lihtsustatud järelevalve korral kolm veebidomeeni 100 000 elaniku kohta pluss 75 veebidomeeni.“) oli 2023. ja 2024. aastal oli seire valimis kokku 116 veebidomeeni. Arvude tuletamine kolme aasta kohta on kajastatud järgnevas Tabel 1.

Tabel 1. Veebide lihtsustatud seire valimi suuruse tuletamine.

Aasta	Eesti rahvaarv (1.jaanuari seisuga)	Elanike arvust	Veebide arv pärast 75 veebi lisamist.	Veebide arv pärast ümardamist ühelisteneni.
2022	1 328 439 elanikku	26,6	101,6	102
2023	1 357 739 elanikku	40,7	115,7	116
2024	1 366 491 elanikku	41	116	116

Lähtuvalt [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alampunktist 2.1.4 („Veebidomeenide põhjaliku järelevalve valimi suurus on vähemalt 5% punktis 2.1.2 sätestatud lihtsustatud järelevalve valimi suurusest pluss 10 veebidomeeni.“) oli veebide põhjaliku seire valimis kokku 2022. aastal 15 veebidomeeni ning 2023. ja 2024. aastal 16 veebidomeeni. Arvude tuletamine kolme aasta kohta on kajastatud järgnevas Tabel 2.

Tabel 2. Veebide põhjaliku seire valimi suuruse tuletamine.

Aasta	Veebide lihtsustatud seire valimi suurus	5% veebide lihtsustatud seire valimi suurusest	Veebide arv pärast 10 veebi lisamist.	Veebide arv pärast ümardamist ühelisteneni.
2022	102	5,1	15,1	15
2023	116	5,8	15,8	16
2024	116	5,8	15,8	16

Lähtuvalt [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alampunktidest 2.1.5. („Mobiilirakenduste põhjaliku järelevalve valimi väikseim suurus mobiilirakenduste seires on üks mobiilirakendus 1 000 000 elaniku kohta pluss kuus mobiilirakendust.“) ja 2.3.3. („Valimi moodustamisel tuleb sama mobiilirakenduse eri operatsioonisüsteemide jaoks loodud versioone käsitada eraldiseivate mobiilirakendustena.“) oli väikseim kohustuslik rakenduste valimi suurus 2022. aastal seitse rakendust. See arv ümardati 2023. aastal lähima suurema paarisarvuni ehk kaheksani, sest üldjuhul on ühele rakendusele loodud nii Android- kui ka iOS-versioon. Rakenduste valimi suuruse tuletamine on kajastatud järgnevas Tabel 3.

Tabel 3. Mobiilirakenduste seire valimi suuruse tuletamine.

Aasta	Eesti rahvaarv (1. jaanuar seisuga)	Elanike arvust (1 rakendus 1 000 000 elaniku kohta) tulenev rakenduste arv	Rakenduste arv pärast 6 rakenduse lisamist.	Rakenduste arv pärast ümardamist ühelisteni.	Rakenduste arv pärast ümardamist lähima suurema paarisarvuni
2022	1 328 439 elanikku	1,3	7,3	7	-
2023	1 357 739 elanikku	1,4	7,4	7	8
2024	1 366 491 elanikku	1,4	7,4	7	8

2.2.2. Veebide lihtsustatud seire valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus

[Rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punkt 2.4 näeb ette, et vähemalt 50% valimist peab koosnema sellistest veebidest, mida eelneval aastal ei testitud ning vähemalt 10% valimist selliseid veebe, mida eelmine aasta testiti. Korduvaid veebe valides lähtuti üldjuhul eelneva aasta lihtsustatud seire valimisse kuulunud veebide keskmisest ligipäätavuse skoorist. Lisaks korrati testimist nendel veebidel, mida seirevälisel perioodil uuendati. Korduvate veebide osakaalud on kajastatud Tabel 4.

Tabel 4. Korduvate veebide valim lihtsustatud seires.

Aasta	Kogu veebide arv	Korduvate veebide arv	Protsent
2022	102	40	39%
2023	116	47	41%
2024	116	52	45%

Järgnevalt on esitatud Tabel 5 ja Tabel 6, mis kirjeldavad veebide lihtsustatud seire valimi jagunemist kolmel aastal haldustasemetel ja valdkondade lõikes.

Tabel 5. Lihtsustatud seire veebidomeenide jagunemine haldustasemetel lõikes.

Haldustaseme nimetus	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent
	2022		2023		2024	
Riiklik	68	67%	79	68%	53	46%
Piirkondlik (NUTS1, NUTS2, NUTS3)	3	3%	3	3%	2	2%
Kohalik (LAU1, LAU2)	30	29%	27	23%	54	46%
Avalik-õiguslik	1	1%	7	6%	7	6%
Kokku	102	100%	116	100%	116	100%

Valdava osa valimist moodustavad riikliku tasemega veebidomeenid. 2024. aastal lisati valimisse sidusrühmade tagasisidest lähtuvalt rohkem kohalike omavalitsuste veebe, mistõttu on viimase aasta kohalike (LAU1, LAU2) veebidomeenide arv kõige kõrgem.

Tabel 6. Lihtsustatud seire veebidomeenide jagunemine valdkondade lõikes.

Valdkonna nimetus	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent
	2022		2023		2024	
Sotsiaalkaitse	1	1%	6	5%	17	15%
Tervishoid	16	16%	15	13%	2	2%
Transport	2	2%	2	2%	3	2%
Haridus	2	2%	5	4%	9	8%
Tööhõive ja maksustamine	3	3%	3	3%	3	3%
Keskonnakaitse	1	1%	3	3%	1	1%
Vabaajategevus ja kultuur	19	19%	15	13%	21	18%
Elamu- ja kommunaalmajandus	1	1%	3	3%	1	1%

Valdkonna nimetus	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent
	2022		2023		2024	
Avalik kord ja julgeolek	13	13%	12	10%	4	3%
Muu	44	43%	52	45%	55	47%
Kokku	102	100%	116	100%	116	100%

Peaaegu kõik valdkondlikud nimetused tulevad Euroopa Komisjoni rakendusotsuse [\(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alapunktist 2.2.3. TTJA võttis kasutusele ka valdkonna nimetusega „muu“ ning selle alla on liigitatud kõik sellised veebidomeenid, mida ei olnud võimalik liigitada olemasolevate valdkondade alla (näiteks omavalitsused). Seetõttu on valdkonnas „muu“ ka kõige rohkem veebidomeene.

Lähtuvalt sidusrühmade esitatud ettepanekutest ja avaliku sektori asutuste pakutavate teenuste mitmekesisust, pöörati igal aastal rohkem tähelepanu kindlatele valdkondadele. 2022. ja 2023. aastal oli fookuses tervishoiu valdkond (näiteks haiglad), vabaajategevuse ja kultuuri valdkond (näiteks suuremate omavalitsuste turismiinfo veebilehed) ning avaliku korra ja julgeoleku valdkond. 2024. aastal suunati rohkem tähelepanu valdkondadele nagu vabaajategevus ja kultuur (näiteks muuseumid), sotsiaalkaitse (näiteks sotsiaalkeskused) ning haridus.

2.2.3 Veebide põhjaliku seire valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus

Lähtuvalt [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punktist 2.4 valiti 2022. aasta põhjaliku seire valimisse kaks veebidomeeni, mida testiti 2021. aastal (need moodustasid valimist 13%). Nendeks veebidomeenideks olid eesti.ee ja haigekassa.ee, sest nende tulemused olid aastal 2021 kõige madalamad.

2023. aasta valimisse valiti 2022. aasta veebide põhjaliku seire valimist viis veebidomeeni (need moodustas valimist 31%). Need olid e-Notar iseteeninduse, Ida-Tallinna Keskhaigla patsiendiportaali Ipatient, Politsei- ja Piirivalveameti, Tallinna Ligipääsetavuse Infosüsteemi ning Äriregistri veebidomeenid, sest nendes veebides esines protsentuaalselt kõige rohkem standardiga mittevastavuses olevaid nõudeid.

2024. aasta valimisse valiti 2023. aastast samuti viis veebidomeeni (need moodustasid valimist 31%). Nendeks olid Maksu- ja Tolliamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalkindlustusamet, Tallinna linna ning Elroni veebidomeenid, sest nendes veebides esines protsentuaalselt kõige rohkem standardiga mittevastavuses olevaid nõudeid. Korduvate veebidomeenide osakaalud on kajastatud Tabel 7.

Tabel 7. Korduvate veebide valim põhjalikus seires.

Aasta	Kogu veebide arv	Korduvate veebide arv	Protsent
2022	15	2	13%
2023	16	5	31%
2024	16	5	31%

Järgnevalt on esitatud Tabel 8 ja Tabel 9, mis kirjeldavad põhjaliku seire veebidomeenide valimi jagunemist kolmel aastal haldustasemetel ja valdkondade lõikes.

Tabel 8. Põhjaliku seire veebidomeenide jagunemine haldustasemetel lõikes.

Haldustaseme nimetus	2022		2023		2024	
	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent	Veebide arv	Protsent
Riiklik	11	73%	10	63%	13	81%
Piirkondlik (NUTS1, NUTS2, NUTS3)	0	0%	1	6%	1	6%
Kohalik (LAU1, LAU2)	2	13%	5	31%	2	13%
Avalik-õiguslik	2	13%	0	0%	0	0%
Kokku	15	100%	16	100%	16	100%

Valimis on läbivalt esindatud kõige enam riikliku tasemega veebidomeene. Peamiselt on põhjus selles, et Eesti väiksuse tõttu on suurem osa avaliku sektori veebidomeenidest üleriigilised (näiteks ministriumid ja riigiametid).

Tabel 9. Põhjaliku seire veebidomeenide jagunemine valdkondade lõikes.

Valdkonna nimetus	Veebide arv		Protsent		Veebide arv		Protsent	
	2022		2023		2024			
Sotsiaalkaitse	2	13%	2	13%	1	6%		
Tervishoid	3	20%	6	38%	2	13%		
Transport	0	0%	1	6%	2	13%		
Haridus	0	0%	0	0%	0	0%		
Tööhõive ja maksustamine	2	13%	1	6%	1	6%		
Keskkonnakaitse	0	0%	0	0%	0	0%		
Vabaajategevus ja kultuur	0	0%	0	0%	0	0%		
Elamu- ja kommunaalmajandus	0	0%	0	0%	1	0%		
Avalik kord ja julgeolek	4	27%	2	13%	4	25%		
Muu	4	27%	4	25%	5	31%		
Kokku	15	100%	16	100%	16	100%		

2022. ja 2024. aastal oli suurem tähelepanu avaliku korra ja julgeoleku valdkonnal (näiteks Ole Valmis veeb, mis sisaldas käitumisjuhiseid kriisiolukordadeks, ning Politsei- ja Piirivalveameti avalik veeb).

2023. aasta seires oli suurem tähelepanu tervishoiu valdkonnal (erinevate haiglate veebid).

Valdkonna „muu“ alla määrati näiteks Eesti riigi infoportaal, E-notar iseteeninduse, Äriregistri, Riigikogu ning Tallinna ja Tartu omavalitsuste veebid.

2.2.4 Mobiilirakenduste valimi representatiivsuse ja jaotumise kirjeldus

Lähtuvalt [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punktist 2.4 valiti 2022. aasta mobiilirakenduste valimisse uuesti kaks mobiilirakendust, mida testiti 2021. aastal. Need olid RIA DigiDoc (Android) ja RIA DigiDoc (iOS), sest nende rakenduste pakutavad funktsionaalsused (dokumentide allkirjastamine, valideerimine ja jagamine) on eluliselt olulised. RIA DigiDoci mõlemad

operatsioonisüsteemi versioonid valiti uuesti ka 2023. aasta valimisse rakenduse populaarsuse tõttu. 2024. aasta valimisse valiti 2023. aasta valimist praamid.ee (Android) ja praamid.ee (iOS), sest nendes esines protsentuaalselt standardiga mittevastavuses nõudeid rohkem kui teistel 2023. aasta seires osalenud rakendustel. Korduvate rakenduste osakaalud on esitatud Tabel 10.

Tabel 10. Korduvate rakenduste valim põhjalikus seires.

Aasta	Kogu rakenduste arv	Korduvate rakenduste arv	Protsent
2022	7	2	29%
2023	8	2	25%
2024	8	2	25%

Euroopa Komisjoni [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punkti 2.3. järgi peab sama mobiilirakenduse eri operatsioonisüsteemide jaoks loodud versioone käsitlema eraldiseivate mobiilirakendustena. Lähtuvalt mobiilirakenduste seire valimi moodustamise kriteeriumitest oli väikseim kohustuslik rakenduste valimi suurus seitse rakendust, kuid tulenevalt eeltoodust ümardati 2023. aastal see arv lähima suurema paarisarvuni ehk kaheksani, sest üldjuhul on ühele rakendusele loodud nii Android- kui ka iOS-versioon. Mobiilirakenduste valimi suurus operatsioonisüsteemide lõikes on kajastatud Tabel 11.

Tabel 11. Mobiilirakenduste valimi suurus operatsioonisüsteemide lõikes.

Operatsioonisüsteem	Rakenduste arv	Protsent kogu valimis	Rakenduste arv	Protsent kogu valimis	Rakenduste arv	Protsent kogu valimis
	2022		2023		2024	
Android	3	43%	4	50%	4	50%
iOS	4	57%	4	50%	4	50%

2.3. Seiremetoodika vastavus nõuetele ning seires kasutatud töövahendid

2.3.1. Veebide lihtsustatud seire metoodika

Lihtsustatud seire käigus tehakse [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) punkti 1.3. järgi kindlaks mittevastavus mõnele Euroopa digiligipääsetavuse standardi EN 301 549 (aruanne on tehtud standardi versiooni 3.2.1 põhjal) nõudele. Lihtsustatud seire testid toimusid kolmel aastal vahemikus 24. oktoober-27. detsember ning kasutatavusteste sellel ajal ei tehtud. 2023. aastal võeti kasutusele veebide lihtsustatud seire läbiviimiseks Lõuna-Soome Regionaalhaldusameti (soome keeles Etelä-Suomen aluehallintovirasto) loodud vabavaraline automaattestimise tööriist nimega Salvia (TTJA on uuendanud algset versiooni vastavalt enda vajadustele). Kasutusele võetud tööriist võimaldas teha automaatteste lihtsustatud seiresse valitud veebidele ja luua tulemusi kajastavaid raporteid. Varasemalt kasutati seire tegemiseks Siteimprove'i teenuseid. Nii Siteimprove'i robot kui ka Salvia testivad vastavust 24 nõudele, mis on tehtud kohustuslikuks Eesti avalikule sektorile Euroopa digiligipääsetavuse standardiga EN 301 549.

Need nõuded keskenduvad avalikule sektorile kohustusliku standardi [EN 301 549 V3.2.1](#) lisa B järgi otseselt seitsme erivajaduse ligipääsetavusega - kasutamine nägemisvõime puudumise korral, kasutamine piiratud nägemisvõime korral, kasutamine värvitaju puudumise korral, kasutamine kuulmisvõime puudumise korral, kasutamine piiratud kuulmisvõime korral, kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral, kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.

Järgnevalt on esitatud tabel veebide lihtsustatud seires testitud WCAG 2.1 nõuetele ekvivalentsed standardi [EN 301 549 V3.2.1](#) nõuded ja nende nimed inglise keeles ning testitud nõuete seosed [rakendusotsuse \(EL\) 2018/1524 esimese lisa](#) alapunktis 1.3.2 välja toodud erivajadustega (seosed on võetud standardi lisast B).

Tabel 12. Vastavustabel, mis näitab, kuidas automaattestidega kontrolliti vastavust direktiivi (EL) 2016/2102 artiklis 6 osutatud standardis (EN 301 549) esitatud nõuetele ja rakendusotsus (EL) 2018/1524 esimese lisa alapunkt 1.3.2's välja toodud erivajadustele.

WCAG 2.1 nõuded tulenevad lisast 1 ja nende seosed EN 301 549 V3.2.1 standardis olevate nõuetega sellest samast standardist.

Tulp „nõude vastavus erivajadusele“ on koostatud standardi EN 301 549 V3.2.1 lisa B põhjal. Tabelis on välja toodud vaid erivajadused, mille ligipääsetavus veebilehtedele on antud nõude täitmisega otseselt tagatud standardi lisa B järgi. Tähed erivajaduste ees näitavad erivajaduste järjekorda rakendusotsuse alapunktis 1.3.2.

Järjekorra-number	WCAG 2.1 nõude tähistus	Ekvivalentne EN 301 549 V3.2.1 nõue	EN 301 549 V3.2.1 nõude nimi (inglise keeles)	Nõude vastavus erivajadusele
1.	1.1.1	9.1.1.1	Non-text content	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; d) kasutamine kuulmisvõime puudumise korral.
2.	1.2.1	9.1.2.1	Audio-only and video-only (pre-recorded)	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; d) kasutamine kuulmisvõime puudumise korral; e) kasutamine piiratud kuulmisvõime korral.
3.	1.2.2	9.1.2.2	Captions (pre-recorded)	d) kasutamine kuulmisvõime puudumise korral; e) kasutamine piiratud kuulmisvõime korral.
4.	1.2.3	9.1.2.3	Audio description or media alternative (pre-recorded)	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
5.	1.2.5	9.1.2.5	Audio description (pre-recorded)	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
6.	1.3.1	9.1.3.1	Info and relationships	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
7.	1.3.4	9.1.3.4	Orientation	g) kasutamine piiratud käsitlemisvõime või jõu korral.
8.	1.3.5	9.1.3.5	Identify input purpose	b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral.

Järjekorra-number	WCAG 2.1 nõude tähistus	Ekvivalentne EN 301 549 V3.2.1 nõue	EN 301 549 V3.2.1 nõude nimi (inglise keeles)	Nõude vastavus erivajadusele
9.	1.4.2	9.1.4.2	Audio control	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; e) kasutamine piiratud kuulmisvõime korral.
10.	1.4.3	9.1.4.3	Contrast (minimum)	b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; c) kasutamine värvitaju puudumise korral.
11.	1.4.4	9.1.4.4	Resize text	b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral.
12.	1.4.12	9.1.4.12	Text Spacing	b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
13.	2.1.1	9.2.1.1	Keyboard	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral.
14.	2.2.1	9.2.2.1	Timing adjustable	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; d) kasutamine kuulmisvõime puudumise korral; e) kasutamine piiratud kuulmisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
15.	2.4.1	9.2.4.1	Bypass Blocks	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
16.	2.4.2	9.2.4.2	Page titled	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.

Järjekorra-number	WCAG 2.1 nõude tähistus	Ekvivalentne EN 301 549 V3.2.1 nõue	EN 301 549 V3.2.1 nõude nimi (inglise keeles)	Nõude vastavus erivajadusele
17.	2.4.4	9.2.4.4	Link purpose (in context)	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
18.	2.4.7	9.2.4.7	Focus visible	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
19.	2.5.3	9.2.5.3	Label in name	g) kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral.
20.	3.1.1	9.3.1.1	Language of page	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
21.	3.1.2	9.3.1.2	Language of parts	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
22.	3.3.1	9.3.3.1	Error Identification	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral; c) kasutamine värvitaju puudumise korral; i) kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral.
23.	4.1.1	9.4.1.1	Parsing	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral.
24.	4.1.2	9.4.1.2	Name, role, value	a) kasutamine nägemisvõime puudumise korral; b) kasutamine piiratud nägemisvõime korral.

2023. ja 2024. aastal teostati lihtsustatud seire testid Salviaga. Tööriist kasutab Lissaboni Ülikoolis välja arendatud veebilehede digiligipääsetavust kontrollivat hindamismootorit nimega QualWeb, mis kasutab ACT reegleid (ACT on lühend inglisekeelsest väljendist *Accessibility Conformance Testing*) ligipääsetavusnõuetele vastavuse testimiseks. ACT on World Wide Web Consortium-i ehk W3C loodud raamistik ligipääsetavusnõuetele vastavuse testimiseks.

Testide läbiviimisel edastab Salvia päringu hindamismootorile QualWeb, mis teostab testimisi. Lõpptulemusena koondab Salvia testimise tulemused raportisse ning sealjuures toob välja ka täpse parandamist vajava vea veebilehe koodis. Veebidomeeni testima hakates on võimalik valida alamlehtede koondary, mida soovitakse testida ja sügavuse proportsioon ehk kui mitu korda klikib robot alamlehtedel leitud linkidele. Lihtsustatud seire käigus määrati iga veebidomeeni puhul eraldi parameetrid, kuidas tööriist testima peab. Parameetrite seadistamisel lähtuti veebilehe ülesehitusest ja struktuurist, sest veebide mahud on erinevad. Mida mahukam oli veeb, seda kõrgemad parameetrid enne testimist seadistati. Alamlehtede valiku hulk jäi 35 ja 200 vahele ning sügavus varieerus 2 ja 4 vahel. Testimine algas esilehelt ning seejärel koondas tööriist kokku järgnevad alamlehed. 2022. aastal kasutusel olnud Siteimprove-i robot piiritles alamlehtede hulka 0 ja 2000 vahel, kuid Salvia kasutusele võtmisega otsustati testitavate alamlehtede arvu vähendada, sest veebilehe ligipääsetavuse hindamiseks pole vaja nii suurt hulka alamlehti hinnata. 2023. ja 2024. aasta alamlehtede valiku hulk jäi 35 ja 200 vahele.

Tehtud testide põhjal kujunes igale domeenile ligipääsetavuse skoor. Salviale ei ole arendatud skoori arvutamise funktsiooni, mistõttu määrati skoor igale domeenile testimisjärgselt. Kokku oli võimalik saada 100% skoor kõikide tehtud testide eest, kui ei leitud ühtegi mittevastavust. Iga tuvastatud mittevastavuse puhul langes skoor 3%. Näiteks, kui Salvia leidis ühe mittevastavuse, oli skooriks 97%, kahe mittevastavuse puhul 94%.

Järgnevalt on esitatud tabel, mis näitab, millisele WCAG 2.1 nõudele kontrolliti veebide lihtsustatud seires vastavust millise ACT reegluga.

Tabel 13. Vastavustabel, mis näitab, millisele WCAG 2.1 nõudele kontrolliti veebide lihtsustatud seires vastavust millise ACT reeglita.

WCAG 2.1 nõude nimi (inglise keeles)	WCAG 2.1 nõude tähistus	ACT reegli nimi (inglise keeles)	ACT reegli tähistus
Non-text content	1.1.1	Image button has non-empty accessible name	QW-ACT-R6
Non-text content	1.1.1	Image has non-empty accessible name	QW-ACT-R17
Non-text content	1.1.1	SVG element with explicit role has non-empty accessible name	QW-ACT-R21
Non-text content	1.1.1	Object element rendering non-text content has non-empty accessible name	QW-ACT-R42
Audio-only and video-only (pre-recorded)	1.2.1	Audio element content has text alternative	QW-ACT-R29
Audio-only and video-only (pre-recorded)	1.2.1	Video element visual-only content has accessible alternative	QW-ACT-R31
Captions (pre-recorded)	1.2.2	Video element auditory content has accessible alternative	QW-ACT-R26
Audio description or media alternative (pre-recorded)	1.2.3	Video element visual content has accessible alternative	QW-ACT-R23
Audio description (pre-recorded)	1.2.5	Video element visual content has accessible alternative	QW-ACT-R23
Audio description (pre-recorded)	1.2.5	Video element visual content has strict accessible alternative	QW-ACT-R32
Info and relationships	1.3.1	Role attribute has valid value	QW-ACT-R20
Info and relationships	1.3.1	ARIA required context role	QW-ACT-R33
Info and relationships	1.3.1	Heading has non-empty accessible name	QW-ACT-R35
Info and relationships	1.3.1	Headers attribute specified on a cell refers to cells in the same table element	QW-ACT-R36
Info and relationships	1.3.1	ARIA required owned elements	QW-ACT-R38
Info and relationships	1.3.1	Table header cell has assigned cells	QW-ACT-R39

WCAG 2.1 nõude nimi (inglise keeles)	WCAG 2.1 nõude tähistus	ACT reegli nimi (inglise keeles)	ACT reegli tähistus
Orientation	1.3.4	Orientation of the page is not restricted using CSS transform property	QW-ACT-R7
Identify input purpose	1.3.5	autocomplete attribute has valid value	QW-ACT-R24
Audio control	1.4.2	Audio or video element avoids automatically playing audio	QW-ACT-R15
Contrast (minimum)	1.4.3	Text has minimum contrast	QW-ACT-R37
Resize text	1.4.4	Meta viewport allows for zoom	QW-ACT-R14
Resize text	1.4.4	Zoomed text node is not clipped with CSS overflow	QW-ACT-R40
Text Spacing	1.4.12	Letter spacing in style attributes is not limportant	QW-ACT-R67
Text Spacing	1.4.12	Line height in style attributes is not limportant	QW-ACT-R68
Text Spacing	1.4.12	Word spacing in style attributes is not limportant	QW-ACT-R69
Keyboard	2.1.1	Scrollable element is keyboard accessible	QW-ACT-R43
Keyboard	2.1.1	Iframe with negative tabindex has no interactive elements	QW-ACT-R70
Timing adjustable	2.2.1	Meta element has no refresh delay	QW-ACT-R4
Bypass Blocks	2.4.1	Bypass Blocks of Repeated Content	QW-ACT-R75
Page titled	2.4.2	HTML page has non-empty title	QW-ACT-R1
Link purpose (in context)	2.4.4	Link has non-empty accessible name	QW-ACT-R12
Link purpose (in context)	2.4.4	Links with identical accessible names and same context serve equivalent purpose	QW-ACT-R44
Focus visible	2.4.7	Element in sequential focus order has visible focus	QW-ACT-R62

WCAG 2.1 nõude nimi (inglise keeles)	WCAG 2.1 nõude tähistus	ACT reegli nimi (inglise keeles)	ACT reegli tähistus
Label in name	2.5.3	Visible label is part of accessible name	QW-ACT-R30
Language of page	3.1.1	HTML page has lang attribute	QW-ACT-R2
Language of page	3.1.1	HTML page lang and xml:lang attributes have matching values	QW-ACT-R3
Language of page	3.1.1	HTML page lang attribute has valid language tag	QW-ACT-R5
Language of parts	3.1.2	Element with lang attribute has valid language tag	QW-ACT-R22
Error Identification	3.3.1	Error message describes invalid form field value	QW-ACT-R41
Parsing	4.1.1	Id attribute value is unique	QW-ACT-R18
Name, role, value	4.1.2	Image button has non-empty accessible name	QW-ACT-R6
Name, role, value	4.1.2	Iframe elements with identical accessible names have equivalent purpose	QW-ACT-R10
Name, role, value	4.1.2	Button has non-empty accessible name	QW-ACT-R11
Name, role, value	4.1.2	Link has non-empty accessible name	QW-ACT-R12
Name, role, value	4.1.2	Element with aria-hidden has no content in sequential focus navigation	QW-ACT-R13
Name, role, value	4.1.2	Form field has non-empty accessible name	QW-ACT-R16
Name, role, value	4.1.2	Iframe element has non-empty accessible name	QW-ACT-R19
Name, role, value	4.1.2	Element with role attribute has required states and properties	QW-ACT-R28
Name, role, value	4.1.2	Element with presentational children has no focusable content	QW-ACT-R65
Name, role, value	4.1.2	MenuItem has non-empty accessible name	QW-ACT-R66

2.3.2 Põhjaliku seire hindamisvorm ja tegevuskava

Manuaalseteks testideks (st. veebide põhjalikuks seireks ning mitte-veebiliste dokumentide ja mobiilirakenduste seireks) oli ettevalmistatud Exceli formaadis hindamisvorm, mis koosnes viiest vahelehest: tiitelleht, alamlehtede valimi ülevaade ja tulemused, veebide testimise vorm, rakenduste (äppide) testimise vorm, mitte-veebiliste dokumentide testimise vorm. Järgnevalt on antud iga vahelehe kohta täpsem kirjeldus.

- Tiitelleht – sellele kanti valimis olevate veebidomeeni/mobiilirakenduse nimi, domeeni aadress/rakenduse versioon, veebidomeeni/mobiilirakenduse hindajate nimed, testide läbiviimise kuupäevad, hindamiseks kasutatud tööriistade info. Tiitellehelt nähtub üldinfo hindamisvormi kohta ning hindamisvormi tulpade selgitused ja kuidas vormiga testida. Tiitellehega saab tutvuda LISA 1 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Tiitelleht“.
- Valim ja tulemused – antud vahelehele lisati testitavate alamlehtede/ekraanikuvade/mitte-veebiliste dokumentide aadress (*url*) või kuvatõmmis, alamlehtede nimetus ja koguarv, testimise tulemuste mittevastavuste arv igal alamlehel, millest arvutatakse mittevastavuste protsent iga alamlehe kohta ning kogu veebi mittevastavuse protsent. Tulemuste kokkuvõtte oli koostatud nii, et see arvutas välja ka protsentuaalselt mittevastavuse osakaalu 100%-st nii iga alamlehe kohta kui ka terve veebidomeeni või mobiilirakenduse kohta (sh arvestati kogu veebidomeeni või mobiilirakenduse mittevastavuste statistikas ka selle alamlehtede valimisse kuuluvate mitte-veebiliste dokumentide mittevastavusi). Alamlehel nähtusid ka tulemuste kokkuvõtte tegemise ja valimi koostamise juhised. Vahelehega saab tutvuda LISA 2 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Valim ja tulemused“.
- Veebide/äpide/mitte-veebiliste dokumentide testimise vormid – vormidega kontrollitakse vastavust [direktiivi \(EL\) 2016/2102 artiklis 6](#) osutatud standardis ([EN 301 549 \(etsi.org\)](#)) esitatud nõuetele. Hindamisvormid olid esitatud tabelitena, mille esimestes tulpades oli info testide läbi viimiseks. Järgnevatesse tulpadesse märgiti alamlehtede-põhiselt testide tulemused. Igale alamlehele oli määratud kaks tulp, esimesse tulpa kirjutati testitulemus ning teise tulpa lühiselgitus. Hindamisvormi viimaseks tulpaks oli „nõuded, millel esineb

vähemalt üks mittevastavus“. Filtreerimise funktsioon hindamisvormides võimaldas kiirelt välja võtta iga alamlehe mittevastavate nõuete arvu. See arv iga alamlehe kohta kanti valimi ja tulemuste vahelehele. Hindamisvormi vahelehtede sisuga saab lähemalt tutvuda LISA 3 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Veebid“, LISA 4 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Äpid“ ja LISA 5 Põhjaliku seire auditi vaheleht „Mitte-veebilised dokumendid“.

Kasutajate ja testijate tagasisidet arvestades tehti väikeseid muudatusi vormis kõigil kolmel aastal. Peamiselt sisaldasid need testimise juhiste kirjelduste selgemaks ja põhjalikumaks muutmist ning kuidas testimistulemusi tõlgendada.

Tänaseks on kujunenud välja seire tegevuskava järgnevalt.

1. Esimene kvartal - valimi koostamine TTJA poolt ja valimi kinnitamine huvipooltega.
2. Teine kvartal - valimile teavituste saatmine, hanke välja kuulutamine, võitja selgitamine ja testimisega alustamine.
3. Kolmas kvartal – hindamisvormide kontroll TTJA poolt ja kontrollitud tulemuste saatmine valimile, tegevuskava küsimine.
4. Neljas kvartal – tagastatud tegevuskavade ja teatiste kontroll ning tagasisidestamine, edasine suhtlus mittevastavuste kõrvaldamiseks.

2.3.3 Veebide põhjaliku seire meetodika

Testid põhjaliku seire valimisse kuulunud veebidomeenidele toimusid vahemikus 13. oktoober-7. detsember 2022, 18. juuli-18. september 2023 ja 21. juuni-20. september 2024. Põhjalikus seires ei korraldatud kasutatavusteste ning kogu veebide põhjalik seire piirdus hindaja läbiviidud testidega veebidomeenide alamlehtedel.

Testimisel kasutati erinevaid populaarseid seadmeid ja tarkvarasid. Näiteks testiti veebilehti nii iOS'i, kui ka Windowsi baasil töötavate erinevate tarkvaradega.

Järgnevalt on esitatud Tabel 14, kuhu on toodud nimekiri tööriistadest, mida kasutati testitud veebide alamlehtede ja mitte-veebiliste dokumentide põhjalikus testimises.

Tabel 14. Veebide ja mitte-veebiliste dokumentide põhjalikus seires kasutatud vahendid.

Testimisvahend	2022	2023	2024
Ekraanilugejad	<ul style="list-style-type: none"> • JAWS; • VoiceOver. 	<ul style="list-style-type: none"> • JAWS • VoiceOver • NVDA • TalkBack 	<ul style="list-style-type: none"> • JAWS • VoiceOver • NVDA • TalkBack
Funktsioonid/ laiendused	<ul style="list-style-type: none"> • WebAIM Contrast Checker • WAVE Evaluation Tool • Web Developer • HTML Color Codes • Teksti-, lõigu ja reavahe bookmarklet • DevTools veebilehitsejas. • Eye Dropper • Siteimprove Accessibility Checker 	<ul style="list-style-type: none"> • WebAIM Contrast Checker • WAVE Evaluation Tool • Web Developer 	<ul style="list-style-type: none"> • WebAIM Contrast Checker • WAVE Evaluation Tool • Web Developer
Seadmed	<ul style="list-style-type: none"> • MacBook Pro • Lenovo Thinkpad • Dell XPS 13 • Dell XPS 15 9500 • iPhone 14 Pro • iPhone SE • Samsung Galaxy S21 • Xiaomi Mi Note 10. 	<ul style="list-style-type: none"> • MacBook Pro • Lenovo Ideapad 100-15IBD • iPhone 14 Pro Max • Samsung Galaxy A52s 	<ul style="list-style-type: none"> • MacBook Pro • Lenovo ideapad 100-15IBD • Lenovo Thinkpad X390 Yoga • iPhone 14 Pro Max • Samsung Galaxy A52s
Tarkvara	<ul style="list-style-type: none"> • Adobe Acrobat Pro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adobe Acrobat Pro 	<ul style="list-style-type: none"> • Adobe Acrobat Pro • Preview

Testimisvahend	2022	2023	2024
Veebilehitseja	<ul style="list-style-type: none"> • Google Chrome • Safari 	<ul style="list-style-type: none"> • Google Chrome • Safari • Mozilla Firefox 	<ul style="list-style-type: none"> • Windows Chrome • Mac Chrome • Safari • Windows Firefox

2.3.4 Mobiilirakenduste seire metoodika

Põhjaliku seire testid mobiilirakenduses toimusid vahemikus 31. oktoober-6. detsember 2022, 27. juuli-19. september 2023 ja 02. september-20. september 2024. Mobiilirakenduste seires ei korraldatud kasutatavuste ning kogu mobiilirakenduste seire piirdus hindaja läbiviidud testidega mobiilirakenduste ekraanikuvades.

Järgnevalt on esitatud Tabel 15, kus on nimekiri tööriistadest, mida kasutati mobiilirakenduste ekraanikuvade ja mitte-veebiliste dokumentide põhjalikus testimises.

Tabel 15. Mobiilirakenduste ja mitte-veebiliste dokumentide testimiseks kasutatud vahendid.

Testimisvahendid	2022	2023	2024
Ekraanilugejad	<ul style="list-style-type: none"> • TalkBack. • VoiceOver 	<ul style="list-style-type: none"> • TalkBack 13.5 • VoiceOver 	<ul style="list-style-type: none"> • TalkBack • VoiceOver
Häälkäskluse rakendus	<ul style="list-style-type: none"> • Voice Access. • Voice Control. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voice Access • VoiceControl 	<ul style="list-style-type: none"> • Voice Access • Voice Control
Funktsioonid/ rakendused	<ul style="list-style-type: none"> • HTML Color Codes • funktsioon WebAIM Contrast Checker • Color Picker. 	<ul style="list-style-type: none"> • HTML Color Codes • funktsioon WebAIM Contrast Checker 	<ul style="list-style-type: none"> • WebAIM Contrast Cheker
Seadmed	<ul style="list-style-type: none"> • iPhone 14 Pro Max • seade iPhone SE • seade iPhone 7 	<ul style="list-style-type: none"> • iPhone 14 Pro Max • seade iPhone SE • Samsung Galaxy A52s 	<ul style="list-style-type: none"> • iPhone 14 Pro Max • iPhone SE • Galaxy A52s

Testimisvahendid	2022	2023	2024
	<ul style="list-style-type: none"> • Samsung Galaxy A52s • Samsung Galaxy Tab A • Xiaomi Mi Note 10 • klaviatuur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samsung Galaxy Tab A 	<ul style="list-style-type: none"> • Samsung Galaxy Tab A • klaviatuur
Veebilehitsejad	<ul style="list-style-type: none"> • Chrome • Safari 	-	-

2.3.5. Mitte-veebiliste dokumentide seire metoodika

Mitte-veebiliste dokumentide testimine on osa veebidomeenide ja mobiilirakenduste testimisest. Juhul, kui veebidomeeni alamlehtede või mobiilirakenduse ekraanikuvade valimisse lisati ka mitte-veebiline dokument, siis seda testiti eraldi hindamisvormi vahelehel, sest mitte-veebiliste dokumentide testimismetoodika erineb veebide ja mobiilirakenduste testimismetoodikast. Samas ei moodusta mitte-veebilised dokumendid seire käigus eraldi üksuseid ning nende mittevastavuste statistika kuulub vastavate veebisaitide ja mobiilirakenduste statistika hulka. Samal põhjusel ei ole siinses alapeatükis eraldi ülevaadet tööriistadest, mida kasutati mitte-veebiliste dokumentide testimises. Mitte-veebiliste dokumentide seires ei korraldatud kasutatavusteste ning kogu mitte-veebiliste dokumentide seire piirdus hindaja läbiviidud testidega dokumentides.

3. JÄRELVALVE TULEMUSED

3.1. Veebide lihtsustatud seire tulemused

Lihtsustatud seiret teostati 2022. aastal 102 veebile ning 2023. ja 2024. aastal 116 veebile. Kuna 2022. aastal kasutati lihtsustatud seires Siteimprove'i robotit ja seoses sellega teistsugust hindamissüsteemi, siis ei ole võimalik võrrelda lihtsustatud seire tulemusi kolme aasta lõikes. 2022. aasta seire tulemused on käesolevas aruandes esitatud, kuid omavahel on võrreldud 2023. ja 2024. aasta järelvalve tulemusi. Veebide lihtsustatud seire kokkuvõtlikud tulemused kolme aasta kohta on esitatud alljärgnevas Tabel 16.

Tabel 16. Veebide lihtsustatud seire kokkuvõtlikud tulemused.

Näitaja	Tulemus		
	2022	2023	2024
Kõrgeim skoor	93%	100%	97%
Veebi keskmine ligipääsetavuse skoor	77%	79%	78%
Madalaim skoor	52%	61%	61%
Veebide arv, mille skoor on võrdne keskmisega või jääb üle selle	54	59	57
Veebide arv, mille skoor jääb alla keskmise	48	57	59

Tabeli alusel võib öelda, et 2023. ja 2024. aasta veebide ligipääsetavuse tase on varieeruv, sest ligipääsetavuse skoorid jäävad vahemikku 61-100%, kuid mõlemal aastal on valimi keskmine skoor jäänud peaaegu samasuguseks. Ainus veeb, milles Salvia ligipääsetavuse puudujääki ei tuvastanud, oli 2023. aastal Tallinna Perearstikeskuse veeb (selle skoor on 100%). See ei tähenda tingimata, et Tallinna Perearstikeskuse veeb on täielikult ligipääsetav, vaid tähendab, et testitud ACT reeglite suhtes ei tuvastatud puudujääke.

Järgnevalt on esitatud kaks tabelit, mis kirjeldavad veebide ligipääsetavuse skooore kolmel aastal haldustasemetel ja valdkondade lõikes.

Tabel 17. Veebide lihtsustatud seire keskmised ligipääsetavuse skoorid haldustasemetel lõikes.

Haldustase	Veebide arv	Tulemus	Veebide arv	Tulemus	Veebide arv	Tulemus
	2022		2023		2024	
Avalik-õiguslik	1	79%	7	82%	7	78%
Piirkondlik (NUTS1, NUTS2, NUTS3)	3	75%	3	81%	2	78%
Riiklik	68	78%	79	79%	53	78%
Kohalik (LAU1, LAU2)	30	77%	27	77%	54	77%
Valimi keskmine	102	77%	116	79%	116	78%

Tabel 17 nähtub, et veebide haldustasemetel lõikes on ligipääsetavuse skoorid jäänud üpris sarnaseks valimite keskmise skooriga. Olgugi, et kolme aasta jooksul on kasutatud lihtsustatud seire läbi viimiseks kahte erinevat hindamistööriista, on kohaliku tasemega veebide keskmine ligipääsetavuse skoor jäänud muutumatuks.

Tabel 18. Veebide lihtsustatud seire keskmised ligipäasetavuse skoorid valdkondade lõikes.

Näitaja	Veebide arv	Tulemus	Veebide arv	Tulemus	Veebide arv	Tulemus
	2022		2023		2024	
Tööhõive ja maksustamine	3	76%	3	71%	3	91%
Elamu- ja kommunaalmajandus	1	83%	3	71%	1	85%
Sotsiaalkaitse	1	77%	6	76%	17	83%
Haridus	2	85%	5	80%	9	81%
Avalik kord ja julgeolek	13	80%	12	83%	4	80%
Tervishoid	16	78%	15	83%	2	78%
Keskonnakaitse	1	83%	3	82%	1	64%
Muu	44	77%	52	79%	55	77%
Vabaajategevus ja kultuur	19	74%	15	73%	21	75%
Transport	2	80%	2	69%	3	71%
Valimi keskmine	102	77%	116	79%	116	78%

Tabel 18 selgub, et valdkondade lõikes eristuvad keskmised ligipäasetavuse skoorid omavahel rohkem kui haldustasemetete vaates. Lisaks on märgata hüppelist arengut sotsiaalkaitse ning tööhõive ja maksustamise valdkonnas. Mõlema valdkonna keskmised ligipäasetavuse skoorid on võrreldes 2023. aastaga möödunud aastal paranenud.

Järgnevas tabelis on ülevaade [Euroopa digiligipäasetavuse standardi EN 301 549 \(V3.2.1\)](#) ligipäasetavusnõuetest, millele mittevastavusi esines igas domeenis kõige enam. Lisaks on esitatud veebidomeenide arv, milles selle kriteeriumi mittevastavust kõige enam tuvastati.

Tabel 19. Ligipääsetavusnõuded, millele mittevastavusi esineb igas domeenis kõige enam.

Nimetus	EN 301 549 V3.2.1 nõuded	Veebidomeenide arv 2022	Veebidomeenide arv 2023	Veebidomeenide arv 2024
Non-text content	9.1.1.1	6	2	9
Info and relationships	9.1.3.1	6	2	2
Use of colour	9.1.4.1	3	-	-
Contrast (minimum)	9.1.4.3	13	20	32
Resize text	9.1.4.4	8	-	1
Reflow	9.1.4.10	1	-	-
Keyboard	9.2.1.1	-	-	1
Link purpose (in context)	9.2.4.4	52	76	47
Label in name	9.2.5.3	2	-	1
Language of page	9.3.1.1	-	-	3
Parsing	9.4.1.1	6	11	16
Name, role, value	9.4.1.2	5	4	4

Tabel 19 on esindatud 12 mittevastavuses olevat nõuet 24 kohustuslikust nõudest, mille suhtes puudujääke kolmel aastal tuvastati. Tabelis jäävad silma kaks nõuet, millele mittevastavusi esineb igas domeenis kõige enam. Nendeks on nõue 9.2.4.4, mille eesmärk on tagada linkide otstarbe arusaadavus kasutajatele ja nõue 9.1.4.3, mis kontrollib värvide kontrastsust.

2023. aasta lihtsustatud seire tulemustes leiti kõige enam puudujääke linkide ligipääsetavuses. Mittevastavust linkide puhul tuvastati 76 veebidomeenil, mis moodustas lihtsustatud seire valimist 66%. Võrreldes kahe aasta tulemusi on märgata positiivset muutust, 2024. aastal on linkide ligipääsetavus paranenud 25%.

Teksti ja selle tausta minimaalse kohustusliku kontrastsussuhte osas tuvastati 2024. aastal rohkem puudujääke, kui 2023. aastal. Mittevastavust kontrastsussuhte puhul tuvastati 32 veebidomeenil, mis

moodustas valimist 28%. 2023. aastal tuvastati sama mittevastavus 20 veebidomeenis ehk 17% valimist.

2022, 2023 ja 2024. aasta lihtsustatud seire põhjalikud tulemused iga veebidomeeni kohta on avaldatud käesoleva koondaruande põhifailist eraldiseisvate failidena [TTJA kodulehel](#).

3.2. Põhjaliku seire tulemused

Kuna [Euroopa digiligipääsetavuse standardi EN 301 549 \(V3.2.1\)](#) vastavuse hindamise reeglid on üpris keerulised, on TTJA otsustanud efektiivsuse huvides keskenduda mittevastavuste välja selgitamisele ning seetõttu võrreldakse testitud veebide, mobiilirakenduste ja mitte-veebiliste dokumentide ligipääsetavust vaid tuvastatud mittevastavuste statistikat vaadates. Mittevastavuste arvu mõjutab testitud alamlehtede, ekraanikuvade ja mitte-veebiliste dokumentide hulk (mida rohkem alamlehti, ekraanikuvaid ja mitte-veebilisi dokumente, seda rohkem on tõenäoliselt ka mittevastavusi). Sellest lähtuvalt on järgnevate peatükkide tabelites esitatud võrdlemiseks ainult standardiga mittevastavuses nõuete protsent kõigist testitud alamlehtedele/ekraanikuvadest/mitte-veebilistele dokumentidele kohustuslikest nõuetest ehk mittevastavate nõuete osakaal kohaldamatute, mittevastavate ja tegelikult vastavate nõuete summast.

3.2.1 Veebide põhjaliku seire tulemused

Põhjaliku seire mittevastavuste keskmine tulemus on kolme aasta jooksul oluliselt langenud 18,9%lt 12,44%le, mis tähendab, et ligipääsetavus on avaliku sektori veebides paranenud, keskmiselt on mittevastavuste protsent seega vähenenud 6,46%.

2022. aasta kõige väiksem mittevastavuste protsent oli Politsei e-taotluskeskkonnal (12,7%), kõige suurem Haigekassal (23,1%). 15 veebidomeeni keskmine oli 18,9%, sellest väiksem mittevastavuste protsent oli seitsmel veebil ja suurem kaheksal veebil. Kõige väiksem testitud

alamlehtede/mitteveebiliste dokumentide arv oli Politsei e-taotluskeskkonnal (6), kõige suurem arv oli Välisministeeriumil (19) ning 15 domeeni keskmiseks kujunes 12,44.

2023. väiksem mittevastavuste protsent oli Tallinna Ligipääsetavuse Infosüsteemil (13,04%), kõige suurem Maksu- ja Tolliametil (19,40%). 16 veebidomeeni keskmine oli 16,43%, sellest väiksem mittevastavuste protsent oli kaheksal veebil ja suurem samuti kaheksal veebil. Kõige väiksem testitud alamlehtede/mitteveebiliste dokumentide arv oli Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) digiregistratuuril (9), kõige suurem oli Maksu- ja Tolliametil (18) ning 16 domeeni keskmiseks kujunes 12,8.

2024. aasta kõige väiksem mittevastavuste protsent oli Häirekeskusel (7,98%), kõige suurem riigiportaalil Eesti.ee (16,55%). 16 veebidomeeni keskmine oli 12,44%, sellest väiksem mittevastavuste protsent oli seitsmel veebil ja suurem üheksal veebil. Kõige väiksem testitud alamlehtede/mitteveebiliste dokumentide arv oli 14 (üks domeen), kõige suurem 19 (seitse domeeni). Kõikide domeenide keskmiseks arvuks kujunes 12,44.

Kolme aasta kõige suurema mittevastavuste protsendiga veebilehed olid 2022. aasta valimis. Toona ületas viie veebilehe (haigekassa.ee, digilugu.ee, Välisministeeriumi veebileht, e-Notari iseteenindus ja Tallinna ligipääsetavuse infosüsteem) mittevastavuste protsent 20%t. Märkida tasub, et mitmed neist veebidest täna enam ei toimi või on kolinud uuele platvormile, kuid Tallinna ligipääsetavuse infosüsteem näiteks parandas 2023. aasta põhjalikus seires oma mittevastavuse protsenti lausa 13,04%le (2022 oli mittevastavuste protsent 20.70%).

2024. aastal saavutasid Tallinna Lastehaigla ja Häirekeskuse veebidomeenid alla 10%lise tulemuse, olles seega kolme aasta jooksul seire kõige ligipääsetavamad veebid.

Järgnevas tabelis on esitatud kokkuvõtlikult põhjaliku seire läbinud veebidomeenide mõõtmistulemused aastatel 2022, 2023 ja 2024.

Tabel 20. Põhjaliku seire läbinud veebide tulemuste võrdlus.

„MV nõuete protsent“ on põhjaliku seire käigus tuvastatud standardiga mittevastavuses nõuete protsent kõigist domeeni testitud alamlehtede/mitteveebilestele dokumentidele kohustuslikest nõuetest.

Tulbas „Testitud alamlehtede arv“ hulka kuuluvad ka mitte-veebileised dokumendid.

Domeeni nimetus	Domeeni aadress	Testitud alamlehtede arv	MV nõuete protsent	Testitud alamlehtede arv	MV nõuete protsent	Testitud alamlehtede arv	MV nõuete protsent
		2022. aasta		2023. aasta		2024. aasta	
16 domeeni keskmine	-	12,4	18,90%	13,8	16,43%	17,67	12,44%
Haigekassa	haigekassa.ee	17	23,10%				
Digilugu	digilugu.ee	11	22,00%				
Välisministeerium	vm.ee	19	21,30%				
e-Notar iseteenindus	iseteenindus.notar.ee	9	20,70%	13	16,39%		
Tallinna ligipääsetavuse infosüsteem	lips.tallinn.ee	9	20,70%	10	13,04%		
Ipatsient	ipatsient.itk.ee	9	19,80%				
Äriregister	ariregister.rik.ee	12	19,50%				
Politsei- ja Piirivalveamet	politsei.ee	17	19,40%	17	16,88%	19	11,43%
Töötukassa	tootukassa.ee	16	18,70%				
Eesti.ee	eesti.ee	16	18,40%			16	16,55%
E-maksuamet	maasikas.emta.ee	12	18,00%				
Andmekaitse Inspeksioon	aki.ee	15	17,70%			15	13,05%
Sotsiaalkindlustusameti iseteenindus	iseteenindus.sotsiaalkindlustusamet.ee	11	17,30%				
Ole valmis	olevalmis.ee	9	13,80%				
Politsei e-taotluskeskkond	etaotlus.politsei.ee	6	12,70%				
Maksu- ja Tolliamet	emta.ee			18	19,40%	19	12,64%

Domeeni nimetus	Domeeni aadress	Testitud	MV nõuete	Testitud	MV nõuete	Testitud	MV nõuete
		alamlehtede arv	protsent	alamlehtede arv	protsent	alamlehtede arv	protsent
		2022. aasta		2023. aasta		2024. aasta	
Äriregister	ariregister.rik.ee			15	18,45%		
Sotsiaalkindlustusamet	sotsiaalkindlustusamet.ee			17	18,10%	18	13,19%
Ipatsient	ipatsient.itk.ee			15	17,92%		
Tartu Ülikooli Kliinikumi Patsiendiportaal	epatsient.kliinikum.ee			12	17,03%		
Tartu Ülikooli Kliinikum	kliinikum.ee			12	16,93%		
Elron	elron.ee			14	16,68%	18	14,29%
PERHi digiregistratuur	teenused.regionaalhaigla.ee			9	16,26%		
Tartu linn	tartu.ee			13	16,19%		
E-toimik	etoimik.rik.ee			12	15,58%		
Ida-Viru Kesksaigla	ivkh.ee			14	15,55%		
Tallinna linn	tallinn.ee			17	14,35%	19	11,43%
Pärnu Haigla	ph.ee			13	14,19%		
Riigikontroll	riigikontroll.ee					19	15,60%
Kaitseministeerium	kaitseministeerium.ee					17	13,47%
Riigikogu	riigikogu.ee					19	13,18%
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	mkm.ee					18	12,49%
Minuomavalitsus	minuomavalitsus.ee					17	12,00%
Saaremaa vald	saaremaavald.ee					19	11,73%
Praamid.ee	praamid.ee					14	10,09%
Tallinna Lastehaigla	lastehaigla.ee					19	9,92%
Häirekeskus	112.ee					17	7,98%

Järgmisesse tabelisse on lisatud vaid need veebid, mille puhul korrati põhjalikku digiligipääsetavuse seiret koos tulemuste võrdlusega.

Tabel 21. Põhjaliku seire valimisse kuulunud korduvate veebide tulemuste võrdlus.

Nimetus	Mittevastavuste protsent 2022. aastal	Mittevastavuste protsent 2023. aastal	Mittevastavuste protsent 2024. aastal	Muutus
Politsei- ja Piirivalveamet	19,4%	16,88%	11,43%	-7,97%
Tallinna ligipääsetavuse infosüsteem	20,7%	13,04%		-7,66%
Maksu- ja Tolliamet		19,40%	12,64%	-6,8%
Sotsiaalkindlustusamet		18,10%	13,19%	-4,9%
Andmekaitse Inspeksioon	17,7%		13,05%	-4,65%
e-Notar iseteenindus	20,7%	16,39%		-4,31%
Tallinna linn		14,35%	11,43%	-2,9%
Elron		16,68%	14,29%	-2,4%
Eesti.ee	18,4%		16,55%	-1,85%

Tabelist nähtub, et 2022. ja 2023. aasta veebide põhjaliku seire valimites kattusid kolm veebidomeeni (Tallinna ligipääsetavuse süsteem, Sotsiaalkindlustusamet, Maksu- ja Tolliamet). 2023. ja 2024. aasta veebide põhjaliku seire valimites kattusid neli veebidomeeni (Elron, Tallinna linn, Sotsiaalkindlustusamet, Maksu- ja Tolliamet). Kõigil kolmel aastal kattus valimis üks veebidomeen (Politsei- ja Piirivalveamet).

Tulemustest on näha, et veebidomeeni, mida seirati kokku kolmel järjestikusel aastal (Politsei- ja Piirivalveamet), ligipääsetavus paranes kõige rohkem ehk 7,97%. Samuti paranes ka Tallinna ligipääsetavuse infosüsteemi tulemus 7,66%, mis osales seires 2022. ja 2023. aastal. Kõige vähem paranes Eesti.ee tulemus, mis osales 2022. ja 2024. aasta seires.

Tabel 22 on esitatud ülevaade enim levinud mittevastavatest nõuetest kolme aasta jooksul põhjaliku seire läbinud 47 veebis. Kuna mitte-veebiliste dokumentide kitsaskohtade ülevaade on esitatud eraldi, siis on käesolevas tabelis käsitletud vaid testitud veebidomeenide alamlehtedel tuvastatud

kitsaskohti. Tabelisse on lisatud vaid need nõuded, mis olid mittevastavad vähemalt kolmel neljandikul põhjaliku seire läbinud veebidest (ehk vähemalt 35 domeenil 47-st) sõltumata sellest, kas mittevastavus esines kõikidel või ainult mõnel domeeni alamlehel. Tabelis esindatud 18 nõuet 92-st (ehk 19,6%), millele vastavust testiti veebide põhjaliku seire raames. Esindatud on mitmesugused ligipääsetavusnõuded, mis tähendab seda, et põhjaliku seire läbinud veebides esines väga erinevaid digiligipääsetavuse puudujäärke.

Tabel 22. Enim levinud mittevastavad nõuded põhjaliku seire läbinud veebides.

EN 301 549 V3.2.1 nõue	Nõude nimi (inglise keeles)	Nõude selgitus
9.1.1.1	Non-text content	Mittetekstiline teave on ligipääsetav tekstiliste alternatiivide kujul.
9.1.3.1	Info and relationships	Teave ja seosed, mida esitatakse visuaalselt, on esitatud ka tekstiliselt või tugitehnoloogiatele arusaadavalt.
9.1.4.1	Use of colour	Värv ei ole ainus visuaalne vahend, millega edastatakse teavet, osutatakse tegevusele, küsitakse reaktsiooni või eristatakse visuaalselt elemente.
9.1.4.3	Contrast (minimum)	Tekstil ja selle taustal on minimaalne kohustuslik kontrastsusuhet.
9.1.4.10	Reflow	Sisu on suurendatav selliselt, et see paigutub ühte tulpale ning suurendamisel ei teki juurde teist kerimisriba.
9.1.4.11	Non-text contrast	Kasutajaliidese elemendil või graafilisel elemendil ja selle taustal on minimaalne kohustuslik kontrastsusuhet.
9.1.4.12	Text spacing	Kasutajad saavad lugemise hõlbustamiseks tekstivaheid reguleerida.
9.2.1.1	Keyboard	Kõik sisu funktsioonid on kasutatavad üksnes klaviatuuriga.
9.2.4.1	Bypass blocks	Ülehüppamislink on olemas ja toimiv (ülehyppamislink on üks esimesi linke päises, mis viib sellele klikkides fookuse otse põhisisuni).
9.2.4.3	Focus Order	Kasutajaliidese elementide fookuseerimise järjekord on loogiline ja intuiitiivne.
9.2.4.4	Link purpose (in context)	Linkide otstarve on kasutajale arusaadav.
9.2.4.5	Multiple ways	Kasutaja saab määratleda alamlehe asukohta veebidomeenis mitmel viisil.
9.2.4.7	Focus visible	Igal aktiveeritaval kasutajaliidese elemendil on fookusstiil, mis eristab seda teistest elementidest antud elemendi fookusesse võtmisel.
9.3.3.2	Labels or instructions	Kohtades, kus oodatakse kasutaja sisendit, on sildid või selgitused, mille järgi saab kasutaja aru, millist sisendit temalt oodatakse
9.4.1.2	Name, role, value	Kasutajaliidese elemente saab kasutada tugitehnoloogiatega samamoodi nagu ilma tugitehnoloogiata.

EN 301 549 V3.2.1 nõue	Nõude nimi (inglise keeles)	Nõude selgitus
9.4.1.3	Status messages	Kasutaja saab olekumuudatustest teada ilma neid fookusesse võtmata.
9.6	WCAG conformance requirements	Kui nõue on vastav, siis saab öelda, et veeb vastab kõikidele WCAG'st standardi EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) peatükki 9 üle võetud kohustuslike nõuetele.
11.7	User preferences	Veebid alluvad veebilehitseja või kasutaja määratud seadistusele mõõtühikute, veebilehe värvi, kontrastsuse, kirjastiili, kirjastiili suuruse ning kursori fookusstiili osas

Veebide põhjaliku seire tulemusi kokku võttes võib öelda, et üldjuhul on kõik testitud veebidomeenid ja nende alamlehed vähemal või rohkemal määral digiligipäasetavad ja kasutatavad ka erivajadustega inimestele. Samas on tõenäoline, et igal alamlehel, mida erivajadustega inimene kasutama satub, esineb mõni digiligipäasetavuse kitsaskoht. Kõige enam levinud kitsaskohtadena võib välja tuua puudujäägid teabe tugitehnoloogiale ligipäasetavana esitamises (kriteeriumid 9.1.3.1 ja 9.4.1.2).

3.2.2. Mobiilirakenduste seire tulemused

Mobiilirakenduste põhjaliku seire mittevastavuste keskmine tulemus vähenes 5,08% võrra, mis tähendab, et kolme aasta jooksul on paranenud ka avaliku sektori mobiilirakenduste ligipäasetavus.

Kõige kõrgem mittevastavuste protsent leiti 2022. aasta seires Tallinn Airport Android rakendusel (18,8%) ning kõige väiksem mittevastavuste protsent oli 2024. aasta seires osalenud pilet.ee iOS rakendusel (2,38%).

2022. aasta madalam mittevastavuste protsent oli RIA DigiDoc Android-versioonil (5,6%), kõige kõrgem protsent oli Tallinn Airport Android-versioonil (18,8%). Seitsme mobiilirakenduse keskmine oli 12%, sellest madalam mittevastavuste protsent oli viiel rakendusel ja kõrgem mittevastavuste protsent oli kahel rakendusel. Kõige madalam testitud ekraanikuvade/mitte-veebiliste dokumentide arv oli RIA DigiDoc Android- ja iOS-versioonidel (7), kõige kõrgem arv oli Ole Valmis Android- ja iOS-versioonidel (14) ning seitsme rakenduse keskmiseks kujunes 11.

2023. aasta väiksem mittevastavuste protsent oli RIA DigiDoc iOS-versioonil (3,85%), kõige suurem protsent oli Praamid.ee iOS-versioonil (10,59%). Kaheksa mobiilirakenduse keskmine oli 8,22%,

sellest väiksem mittevastavuste protsent oli kahel rakendusel ja suurem mittevastavuste protsent oli kuuel rakendusel. Kõige väiksem testitud ekraanikuvade/mitte-veebiliste dokumentide arv oli RIA DigiDoc Android- ja iOS-versioonidel (8), kõige suurem arv oli Elva valla Android-versioonil (18) ning kaheksa rakenduse keskmiseks kujunes 13,5.

2024. aasta väiksem mittevastavuste protsent oli Pilet.ee iOS-versioonil (2,38%), kõige suurem protsent oli TalTech App iOS-versioonil (13,27%). Kaheksa mobiilirakenduse keskmine oli 6,92%, sellest väiksem mittevastavuste protsent oli kuuel rakendusel ja suurem mittevastavuste protsent oli kahel rakendusel. Kõige väiksem testitud ekraanikuvade/mitte-veebiliste dokumentide arv oli praamid.ee Android- ja iOS-versioonidel (14), kõige suurem arv oli MIRKO ning Pilet.ee Android ja iOS-versioonidel (19). Kaheksa rakenduse keskmiseks kujunes 17,25.

Järgnevas [Tabel 23](#) on esitatud kokkuvõtlikult seire läbinud mobiilirakenduste mõõtmistulemused.

Tabel 23. Seire läbinud mobiilirakenduste tulemuste võrdlus.

Tulbas „MVnõuete protsent“ on seire käigus tuvastatud standardiga mittevastavuses nõuete protsent kõigist rakenduse testitud ekraanikuvadele/mitte-veebilestele dokumentidele kohustuslikest nõuetest.

Tulbas „Testitud ekraanikuvade arv“ on seiresse valitud ekraanikuvade ja mitte-veebileste dokumentide arv.

Rakenduse nimetus	Operatsioonisüsteem	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent
		2022		2023		2024	
Rakenduste keskmine	-	11	12,00%	13,5	8,22%	17,25	6,92%
Tallinn Airport	Android	12	18,80%	-	-	-	-
Tallinn Airport	iOS	13	18,70%	-	-	-	-
Ole Valmis	Android	14	11,80%	-	-	-	-
Ole Valmis	iOS	14	11,60%	-	-	-	-
Pilet.ee 2020	iOS	10	9,10%	-	-	-	-
RIA DigiDoc	iOS	7	8,20%	8	3,85%	-	-
RIA DigiDoc	Android	7	5,60%	8	4,59%	-	-
Praamid.ee	iOS	-	-	13	10,59%	14	5,74%
Elva vald	iOS	-	-	16	10,36%	-	-
Praamid.ee	Android	-	-	13	10,19%	14	6,23%
Elva vald	Android	-	-	18	9,16%	-	-
Ilm+	iOS	-	-	16	8,71%	-	-
Ilm+	Android	-	-	16	8,33%	-	-
TalTech App	iOS	-	-	-	-	17	13,27%
TalTech App	Android	-	-	-	-	17	11,66%
MIRKO	Android	-	-	-	-	19	6,52%
MIRKO	iOS	-	-	-	-	19	5,62%

Rakenduse nimetus	Operatsiooni-süsteem	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent	Testitud ekraanikuvade arv	MV nõuete protsent
		2022		2023		2024	
Pilet.ee	Android	-	-	-	-	19	4,09%
Pilet.ee	iOS	-	-	-	-	19	2,38%

Tabel 24 on lisatud vaid need rakendused, mille puhul korrati põhjalikku digiligipääsetavuse seiret koos tulemuste võrdlusega. Ühtegi rakendust ei seiratud kolmel järjestikusel aastal.

Tabel 24. Põhjaliku seire valimisse kuulunud korduvate rakenduste tulemuste võrdlus.

Rakenduse nimetus ja operatsioonisüsteem	Mittevastavuste protsent 2022. aastal	Mittevastavuste protsent 2023. aastal	Mittevastavuste protsent 2024. aastal	Muutus
Praamid.ee (iOS)	-	10,6%	5,70%	-4,90%
RIA DigiDoc (iOS)	8,20%	3,85%	-	-4,35%
Praamid.ee (Android)	-	10,20%	6,20%	-4,00%
RIA DigiDoc (Android)	5,60%	4,59%	-	-1,01%

2022. ja 2023. aasta mobiilirakenduste seire valimites olid RIA DigiDoc Android- ja iOS-versioonid. Mõlema mittevastavuste protsent vähenes ehk mõlema rakenduse ligipääsetavus paranes aastaga (keskmiselt vähenes kahe mobiilirakenduse mittevastavuste protsent 2,7%).

2023. ja 2024. aasta mobiilirakenduste seire valimites olid praamid.ee Android- ja iOS-versioonid. Mõlema mittevastavuste protsent vähenes ehk mõlema rakenduse ligipääsetavus paranes aastaga (keskmiselt vähenes kahe mobiilirakenduse mittevastavuste protsent 4,5%).

Tabel 25 on esitatud ülevaade enim levinud mittevastavatest nõuetest seire läbinud mobiilirakenduses. Kuna mitte-veebiliste dokumentide kitsaskohtade ülevaade on esitatud eraldi, siis on käesolevas tabelis käsitletud vaid testitud mobiilirakenduste ekraanikuvades tuvastatud kitsaskohti. Tabelisse on lisatud vaid nõuded, mis olid mittevastavad vähemalt kolmel neljandikul seire läbinud mobiilirakendustest (ehk vähemalt 17 rakendusel 23-st) sõltumata sellest, kas mittevastavus esines kõikides või ainult mõnes rakenduse ekraanikuvas. Tabelis on esindatud 13 nõuet 117-st (ehk 11,11%), millele vastavust testiti mobiilirakenduste seire raames.

Tabel 25. Enim levinud mittevastavad nõuded seire läbinud mobiilirakendustes.

EN 301 549 V3.2.1 nõue	Nõude nimi (inglise keeles)	Nõude selgitus
11.1.1.1.1	Non-text content (open functionality)	Mittetekstiline teave on ligipääsetav tekstiliste alternatiivide kujul.
11.1.3.1.1	Info and relationships (open functionality)	Teave ja seosed, mida esitatakse visuaalselt, on esitatud ka tekstiliselt või tugitehnoloogiatele arusaadavalt.
11.1.3.2.1	Meaningful sequence (open functionality)	Sisu esitatakse loogilises järjekorras.
11.1.4.1	Use of colour	Värv ei ole ainus visuaalne vahend, millega edastatakse teavet, osutatakse tegevusele, küsitakse reaktsiooni või eristatakse visuaalselt elemente.
11.1.4.3	Contrast (minimum)	Tekstil ja selle taustal on minimaalne kohustuslik kontrastsussuhe.
11.1.4.4.1	Resize text (open functionality)	Rakenduse tekste saab suurendada ilma tugitehnoloogiateta ning tekstid jäävad loetavaks ning kasutatavaks.
11.1.4.11	Non-text contrast	Kasutajaliidese elemendil või graafilisel elemendil ja selle taustal on minimaalne kohustuslik kontrastsussuhe.
11.2.1.1.1	Keyboard (open functionality)	Kõik ekraanikuva funktsioonid on kasutatavad üksnes klaviatuuriga.
11.4.1.2.1	Name, role, value (open functionality)	Kasutajaliidese elemente saab kasutada tugitehnoloogiateta samamoodi nagu ilma tugitehnoloogiateta.
11.5.2.5	Object information	Kasutades operatsioonisüsteemi ligipääsetavuse API-t teeb rakendus kasutajaliidese elementide rolli, oleku, piirid, nime ja kirjelduse arusaadavaks tugitehnoloogiatele.
11.5.2.8	Label relationships	Kasutades operatsioonisüsteemi ligipääsetavuse API-t teeb rakendus sildi ja selle poolt sildistatud elemendi omavahelise seose arusaadavaks tugitehnoloogiatele
11.5.2.15	Change notification	Kasutades operatsioonisüsteemi ligipääsetavuse API-t teeb rakendus kasutajaliidese elementides toimunud muutused arusaadavaks tugitehnoloogiatele.
11.7	User preferences	Juhul kui rakendus on disainitud alluma nutitelefoniga operatsioonisüsteemi seadistusele, siis allub rakendus kasutaja määratud seadistusele mõõtühikute, veebilehe värvi, kontrastsuse, kirjastiili, kirjastiili suuruse ning kursori fookusstiili osas.

Tabelist saab järeldada, et mobiilirakenduste seire läbinud mobiilirakendustes esineb laialdaselt sisu tajutavuse ning tugitehnoloogiateta ühilduvuse ja koostalitusvõime puudujääke (kriteeriumid 11.1.3.1.1 ja 11.2.1.1.1).

3.3. Põhjaliku seire veebides ja mobiilirakendustes avaldatud mitte-veebiliste dokumentide seire tulemused

Mitte-veebilisi dokumente testiti veebidomeenide ja mobiilirakenduste testimise raames, mistõttu ei esitata siin mitte-veebiliste dokumentide omavahelist võrdlust standardiga mittevastavuses nõuete protsendi alusel. Järgmises tabelis on esitatud ülevaade kolme aasta jooksul enim levinud mittevastavatest nõuetest põhjaliku seire veebides ja mobiilirakendustes avaldatud mitte-veebilistes dokumentides. Tabelis on esindatud kolm nõuet 45-st (ehk 6,7%), mis olid mittevastavad vähemalt kolmel neljandikul põhjaliku seire veebides ja mobiilirakendustes avaldatud mitte-veebiliste dokumentide seire läbinud dokumentidest (ehk vähemalt 35 dokumendis 47-st).

Tabel 26. Enim levinud mittevastavad nõuded seire läbinud mitte-veebilistes dokumentides.

EN 301 549 V3.2.1 nõue	Nõude nimi (inglise keeles)	Nõude selgitus
10.1.3.1	Info and relationships	Teave ja seosed, mida esitatakse visuaalselt, on esitatud ka tekstiliselt või tugitehnoloogiatele arusaadavalt (näiteks dokumendi pealkirjad on märgitud vastavalt).
10.1.4.10	Reflow	Sisu on suurendatav selliselt, et see paigutub ühte tulpa ning suurendamisel ei teki juurde teist kerimisriba.
10.2.4.2	Document titled	Dokumendil on pealkiri (inglise keeles <i>Title</i>) ning see kirjeldab dokumendi teemat või otstarvet.

Tabelist nähtub, et seire läbinud dokumentides esines peamiselt järgmisi puudujääki: korrastamata teave ja seosed, sisu suurendamine ning puuduv või ebakorrekne pealkiri.

4. JÄRELVÄLVEMENETLUSED

[Direktiivi \(EL\) 2016/2102 artiklitest 8 ja 9 \(eur-lex.europa.eu\)](#) tulenev kohustus teha järelevalvet ligipääsetavusnõuete järgimise üle on sätestatud [avaliku teabe seaduses \(riigiteataja.ee\)](#) ja [korrakaitseaduses \(KorS\) \(riigiteataja.ee\)](#). Järgnevalt on esitatud ülevaade järelevalvemenetluse õiguslikust raamistikust.

Järelevalveorgan võib menetluse algatada, kui esineb kahtlus, et teabevaldaja ei täida veebilehtede ja mobiilirakenduste ligipääsetavuse nõudeid või kui järelevalveorgan on juba tuvastanud nõuete rikkumise.

Kui järelevalveorganil esineb kahtlus, et nõuded ei ole täidetud, siis üldjuhul juhitakse tähelepanu nõuetele ning küsitakse rikkumise olemasolu tuvastamiseks teabevaldajalt vajalikke dokumente või küsimusi. Alus: AvTS § 53³ lõige 3 ning KorS § 30 lõiked 1 ja 3.

Kui järelevalveorgan tuvastab nõuete rikkumise, teavitab ta teabevaldajat rikkumise tuvastamisest ning annab võimaluse korrarikkumise kõrvaldamiseks või arvamuse ja vastuväidete esitamiseks. Kui rikkumist ei lõpetata, siis kohustatakse teabevaldajat rikkumist lõpetama ettekirjutusega. Teabevaldaja peab võtma ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ning teavitama sellest järelevalveorganit. Järelevalveorgan avalikustab teabevaldaja teate oma veebilehel. Alus: AvTS § 53⁴.

Kui teabevaldaja ettekirjutust ei täida, võib järelevalveorgan pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. Alus: AvTS § 53⁵ lõige 1.

Järelevalveorgani pöördumine tuleb läbi vaadata ühe kuu jooksul, ning järelevalveorganit peab selle tulemustest teavitama. Alus: AvTS § 53⁵ lõige 2.

Järgnevalt on kirjeldatud TTJA selliseid järelevalve-alaseid tegevusi, mis ei toimunud plaanilise järelevalve (ehk käesoleva aruande eelmistes peatükkides kirjeldatud tegevuste) raames.

Kõige laialdasemat kõnepinda 2022. aasta järelevalvemenetlustest pakkusid puudused rahvaloenduse läbiviimisel. Nimelt tekkis jaanuaris 2022 rahvaloenduse käigus olukord, kus

rahvaloenduse veebirakendus oli vaegnägijatele ligipääsmatu. Rahvaloenduse e-rakenduse meeskond Statistikaametis, hakkas kohe otsima lahendusi koos TTJA ja Eesti Pimedate Liidu esindajatega selleks, et rahvaloenduse viimastel päevadel saaksid vaegnägijad ligipääsu rakendusele. Lõpuks selgus, et Statistikaametist mittesõltuvatel põhjustel ei ole võimalik hea ligipääsetavusega veebilahendust leida, siis otsustati koos Eesti Pimedate Liiduga leida lahendus väljaspool veebi. TTJA aktsepteeris seda ühekordse lahendusena mitmel põhjusel, näiteks seetõttu, et enne rahvaloenduse lõppu ei oleks leitud veebis töötavat varianti. Olulist rolli kaasuses mängis ka Statistikaameti väga suur koostöövalmidus ja lahendustele orienteeritus.

Lisaks saatis TTJA 10. jaanuaril 2022 märgukirja president.ee digiligipääsetavuse puudujääkidest Vabariigi Presidendi Kantseleile, 16. veebruaril Politsei- ja Piirivalveametile broneering.politsei.ee digiligipääsetavuse puudujääkidest ning 24. oktoobril Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Riigi Infosüsteemi Ametile juturoboti Bürokratt digiligipääsetavuse puudujääkidest.

2023. aastal algatati kuus vihjepõhist järelevalvemenetlust. Ühtegi ettekirjutust TTJA 2023. aastal avaliku sektori digiligipääsetavuse nõuete valdkonnas ei teinud. Muuhulgas toimusid 2023. aastal 2022. aasta põhjaliku seire jätkutegevused (küstiti tagasisidet, kuidas kavatsetakse tuvastatud mittevastavused korrastada, suunati ligipääsetavuse teatiseid avaldama jne).

2024. aastal toimusid 2023. aastal algatatud kuue vihjepõhise järelevalvemenetluse jätkutegevused ning uusi menetlusi ei algatatud. Ühes menetluses anti menetlusosalisele võimalus olla ära kuulatud ja esitada oma vastuväited. Ühtegi ettekirjutust TTJA 2024. aastal avaliku sektori digiligipääsetavuse nõuete valdkonnas ei teinud.

5. TÄIENDAVATE MEETMETEGA SEONDUV SISU

Järgnevalt esitatakse direktiivi (EL) 2016/2102 artikli 8 lõike 5 kohaselt nõutud sisu.

5.1 Mehhanismide kirjeldus, mis on loodud sidusrühmadega konsulteerimiseks

TTJA on sidusrühmade arvamust kaardistatud eelkõige läbi koostöö sidusrühmade esindusorganisatsioonidega (Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Pimedate Liit, Riigikantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Eesti Linnade ja Valdade Liit). Tagasiside andmiseks ja ettepanekute esitamiseks on TTJA kodulehelt leitav ka [digiligipääsetavuse alamleht](#), kus on kirjas järgnev tekst:

„Digiligipääsetavuse nõuete järgimise üle teostab järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Digiligipääsetavusega seotud ettepanekute, küsimuste, probleemide ja üldise tagasiside osas võib kirjutada meiliaadressile info@ttja.ee.“

5.2. Veebilehtede ja mobiilirakendustega seotud digiligipääsetavuspoliitika muudatuste avalikustamise kord

Kõiki muudatusi seoses veebilehtede ja mobiilirakenduste digiligipääsetavusega avaldatakse TTJA kodulehe [digiligipääsetavuse alamlehel](#). Lisaks avaldatakse samal alamlehel ka erinevaid juhendmaterjale, mis on loodud nii avaliku sektori kui ka erasektori asutustele.

5.3. Digiligipääsetavuse nõuete vastavust käsitlevate õigusnormide rakendamise käigus saadud kogemused ja tehtud järeldused

Veebide lihtsustatud seire tulemuslikkust on väga keeruline mõõta. Lähtuvalt seiret reguleeriva rakendusotsuse 2018/1524 artiklist 5 ei ole lihtsustatud seire mõtte kontrollida vastavust

kohustuslikele nõuetele, vaid tuvastada puudujääke nõuete järgimises. Lihtsustatud monitooring ei anna võrreldes põhjaliku seire testimisega ligipäätavusvigadest asutusele piisavalt terviklikku ülevaadet. Veebide ja rakenduste põhjalikuks seireks kasutab asutus mahukat hindamisvormi, mis on loodud Exceli tabelina. TTJA on lähtuvalt sidusrühma tagasisidest proovinud muuta testimise metoodikat võimalikult funktsionaalseks, kuid seire läbiviimine on väga ajamahukas ja valdkondlike ekspertide vähesus paneb TTJA keerulisse olukorda, kus tuleb leida tasakaal rutiinse seire läbiviimise ning muude oluliste tegevuste (näiteks erasektori harimine digiligipäätavuse teemal) vahel.

Põhjaliku seire läbiviimisel on tulnud korduvalt esile Euroopa digiligipäätavuse standardi EN 301 549 (V3.2.1) vastuolulisus ja keerukus. Standard on hetkel olemas 186-leheküljelise pika ja keeruka pdf-failina ning seda on keeruline kasutajasõbralikult ja paindlikult kasutada.

Sellest tulenevalt on esinenud raskuseid nõuete tõlgendustega ja nende selgitamisega neile, kes peavad ligipäätavusnõudeid järgima. Näiteks oli 2022. aasta sügisel juhtum, kus oli vaja leida juhtnõore, kuidas testida reaajas teksti kriteeriume. Vastavat teavet ei olnud võimalik leida standardist ega teistelt koostööpartneritelt, kuidas sellises olukorras ligipäätavuse teste läbi viia.

Lisaks on põhjaliku seire läbiviijatel tekkinud küsimusi seoses punktiga 11.7, mis on leitav [standardist leheküljelt 82](#): *User Preferences - Where software is not designed to be isolated from its platform, and provides a user interface, that user interface shall follow the values of the user preferences for platform settings for: units of measurement, colour, contrast, font type, font size, and focus cursor except where they are overridden by the user.*). Standardi leheküljel 176 on sama punkti testimise eeltingimuseks toodud järgnev tekst: „*The software has settings for language, colour, contrast, font type, font size, or focus cursor, that correspond to platform settings.*“. Eeltingimust lugedes jääb arusaam, et kui veebilehel ei ole tumerežiimi valikut, siis ei pea ka veebileht brauseri seadetest tumerežiimi valides tumerežiimiga kohalduma. Samuti nähtub ebakõla antud punkti tähenduses ja testimise eeltingimuses sõnastustes. TTJA peab vajalikuks standardi korrastamist ja nõuete sõnastuste selgemaks tegemist.

5.4. Koolitust ja teadlikkuse suurendamist käsitlevate meetmetega seonduv teave

TTJA väärtustab ennekõike ennetust ja harimist, uskudes, et see on kõige efektiivsem võimalus tagada ligipääsetavusnõuete täitmine. Näiteks valmis [neljaosaline videokoolitus avalikule sektorile](#), mille eesmärk on anda süstematilise ülevaade digiligipääsetavusest. Koolitusel räägitakse digiligipääsetavusest üldiselt, avalikule sektorile kohalduvatest õigusaktidest, ligipääsetavusnõuetest ja nende rakendamise näidetest ning digiligipääsetavuse igapäevasest tagamisest. Lisaks valmisid eraldi [juhendmaterjalid ja videokoolitus ligipääsetavuse teatise koostamise kohta](#). TTJA korraldas mitmesuguseid teavitustegevusi avalikule sektorile, näiteks esitlused teemadel „digiligipääsetavus arenduse vaatest“ ja „digiligipääsetavus sisutoimetajate vaatest“, kui ka laiemale avalikkusele, näiteks digiligipääsetavuse uudiskirja välja andmine, kus kajastatakse erinevaid kogemuslugusid, jagatakse selgitusi spetsiifiliste korduvalt küsitud teemade kohta ja üldiseid uudiseid valdkonna arengutest.

Muuhulgas nõustas TTJA teabevaldajaid järgmistel teemadel: ligipääsetavuse teatise avaldamine, digiligipääsetavuse kajastamine riigihangete dokumentides ja protsessis, avaliku sektori sisu erasektori veebis, tööriistad digiligipääsetavuse testimiseks, e-õppematerjalide digiligipääsetavus, digiligipääsetavuse testimine. Samuti on teadlikkus digiligipääsetavusest tõusnud läbi TTJA suhtluse käesolevate seirete valimisse kuuluvate veebide ja rakenduste kontaktisikute.

LISA 1 PÕHJALIKU SEIRE AUDITI VAHELEHT „TIITELEHT“

DIGILIGIPÄÄSETAVUSE PÕHJALIK AUDIT

Veebidomeeni/Mobiilirakenduse nimi:	
Domeeni aadress/Rakenduse versioon:	
Hindaja/hindajad:	
Hindamise kuupäev/kuupäevad:	

Hindamiseks kasutatud tööriistade info (nimi, versioon jne).

Juhul kui auditi planki kasutatakse Euroopa Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/1524 I lisa punktis 1.2 kirjeldatud põhjaliku seire läbi viimiseks, tuleb siia märkida kõik tööriistad, mida testide käigus kasutatakse. Sealhulgas ka tööriistad, millele on testimisjuhendis viidatud.

[Euroopa Liidu digiligipääsetavuse standard EN 301 549 V3.2.1 \(2021-03\)](#)

[WCAG 2.1 Understanding Docs](#)

[Euroopa Komisjoni rakendusotsus \(EL\) 2018/1524](#)

Üldinfo hindamisvormist

- Käesolev audit hindab veebidomeeni või mobiilirakenduse vastavust Euroopa Liidu digiligipääsetavuse standardi EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) lisas A (standardi lk 89-104) viidatud avalikule sektorile kohustuslikele ligipääsetavusnõuetele.
- Kõrvalsakkides asuvad veebide, äppide ja mitte-veebiliste dokumentide testimisjuhendid on koostatud erinevatele allikatele tuginedes. Kaks kõige autoriteetsemat allikat, millest ligipääsetavusnõuetele vastavuse kohta lisainfot otsida, on standard (nõuded lk 23-85 ja suunised nõuetele vastavuse hindamiseks lk 115-180) ning WCAG nõuete seletused (*WCAG 2.1 Understanding Docs*).

Hindamisvormi tulpade selgitused ja hindamisvormiga testimine

Standardi vaade	Kasutades sortimise funktsiooni, reastab standardi vaade nõuded selles järjekorras nagu on nõuded esitatud standardi lisas A. Veebide tabelis on standardi tabel A.1 (standardi lk 90-95) nõuded, välja arvatud standardi 10. peatükile tuginevad nõuded (nõuded 82-126). Äppide tabelis on standardi tabel A.2 (standardi lk 96-104) nõuded, välja arvatud standardi 10. peatükile tuginevad nõuded (nõuded 39-83). Mitte-veebiliste dokumentide tabelis on nõuded standardi 10. peatükist, mis on esitatud identses järjekorras tabelites A.1 ja A.2. Sulgudes olev 1. arv on nõude järjekorranumber tabelis A.1; sulgudes olev 2. arv tabelis A.2.
Testimisjuhendi vaade	Kasutades sortimise funktsiooni, reastab testimisjuhendi vaade nõuded testide teostamise järjekorda. Ühtlasi on sellises järjekorras nõuete vahel <u>VAHEPEALKIRJAD</u> , mis grupeerivad üksikud nõuded üldiste tegevuste kaupa (näiteks ekraanilugeja testid) ning annavad lisainfot selle tegevuse kohta.

Hindamisvormi tulpade selgitused ja hindamisvormiga testimine	
Tähistus standardis	Selles tulbas on esitatud number, millega on testitav nõue tähistatud standardis.
Nõude nimi	Selles tulbas on testitava nõude ingliskeelne nimi (inglise keeles on need seetõttu, et hetkel puudub standardi ametlik tõlge eesti keelde).
Nõude rakendamise eeltingimus	Selles tulbas on inglise keeles esitatud eeltingimus, mille olemasolul on nõude täitmine kohustuslik (inglise keeles on need seetõttu, et hetkel puudub standardi ametlik tõlge eesti keelde). Lühend ICT tähendab vastavalt hindamisvormile testitavat alamlehte või ekraanikuva või mitte-veebilist dokumenti.
Testimisjuhend	<p>Selles tulbas on kirjeldus, kuidas nõuetele vastavust testida. Testima ei pea nõudeid, mille rakendamise eeltingimus ei ole täidetud või mida ei saa testida vastava olukorra puudumisel testitaval alamlehel.</p> <p>Kuna ligipääsetavusnõuetele vastavuse testimiseks saab kasutada erinevaid meetodikaid, on mõne testi kirjelduse puhul täpsustatud nõude eesmärki ja toodud näiteid vastavustest või mittevastavustest.</p> <p>Veebide testimisjuhendis on 93 testi, mis testivad vastavust 92'le nõudele (1 nõude vastavuse testimiseks on testimisjuhendis kaks testi: vastavad testikirjeldused on testimisjuhendis <u>ORANŽI TAUSTAGA</u>). Juhul, kui ühe sellise nõude lõikes on vähemalt üks mittevastavus, on nõue tervikuna mittevastav.</p> <p>Äppide testimisjuhendis on 118 testi, mis testivad vastavust 117'le nõudele (1 nõude vastavuse testimiseks on testimisjuhendis kaks testi: vastavad testikirjeldused on testimisjuhendis <u>ORANŽI TAUSTAGA</u>). Juhul, kui ühe sellise nõude lõikes on vähemalt üks mittevastavus, on nõue tervikuna mittevastav.</p> <p>Mitte-veebiliste dokumentide testimisjuhendis on 45 testi, mis testivad vastavust 45'le nõudele.</p> <p>Juhul kui auditi planki kasutatakse Euroopa Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/1524 I lisa punktis 1.2 kirjeldatud põhjaliku seire läbi viimiseks, tuleb auditi tiitellehele märkida kõik tööriistad, mida testide käigus kasutatakse. Sealhulgas ka tööriistad, millele on testimisjuhendis viidatud.</p>
Hindamistulemus (V/MV/K)	<p>Siia tulpa märgitakse vastava alamlehe/ekraanikuva/mitte-veebilise dokumendi hindamistulemus.</p> <p>Nõuded, mille rakendamise eeltingimus ei ole täidetud või mida ei saa testida (nt. seetõttu, et vastav olukord puudub testitaval alamlehel/ekraanikuvas/mitte-veebilises dokumendis) tuleb märkida hindamisvormis tähega K (ehk "kohaldamatu").</p> <p>Kõik ülejäänud nõuded tuleb märkida vastavalt testi tulemusele V (ehk "vastav") või MV (ehk "mittevastav"). Vastav on tulemus siis, kui testi tulemusel ei tuvastata mitte ühtegi puudujääki. Mittevastav on tulemus siis, kui testi tulemusel tuvastatakse vähemalt üks puudujääk.</p>
Lühiselgitused	<p>Mittevastavate nõuete puhul tuleb lisada lühikirjeldus puudujäägist, mille tõttu testi hindamistulemus on mittevastav. Kindlasti on mõistlik ülesse märkida ka muud vajalikud tähelepanekud (nt. kui mõnda rakendamise eeltingimust, testi tulemust vms saab tõlgendada ühte- või teistmoodi, on oluline teada põhjust, miks selline tõlgendus valiti).</p> <p>Kuna mittevastavuse fikseerimiseks piisab ainult ühest puudujäägist, ei pruugi olla lühiselgitustesse märgitud kõiki nõuetele mittevastavaid juhtumeid.</p>
Nõuded, millel esineb vähemalt üks mittevastavus	<p>Tegemist on hindamisvormi kõige viimase tulpaga. Igas selle tulba lahtris on valem, mis fikseerib ära kõik nõuded, millel esineb vähemalt üks mittevastavus kõikide alamlehtede/ekraanikuvade/mitte-veebiliste dokumentide hindamistulemuste seas. Sellisel juhul on kuvatud vastavas lahtris tekst "Esineb mittevastavus". Juhul kui ei esine ühtegi mittevastavust, jääb lahter tühjaks.</p> <p>Pärast testide lõpetamist saab selle tulba abil filtreerida kõikidest nõuetest välja ainult need nõuded, millel esinevad ligipääsetavuse puudujäägid.</p>

LISA 2 PÕHJALIKU SEIRE AUDITI VAHELEHT „VALIM JA TULEMUSED“.

ALAMLEHTEDE/EKRAANIKUVADE/MITTEVEEBILISTE DOKUMENTIDE VALIM JA HINDAMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE				
URL (selle puudumisel tuleb siia tulpa kirjutada "kuvatõmmis" ja lisada kuvatõmmis vastavasse tabelisse)	Alamlehe/ekraanikuva/mitte-veebilise dokumendi nimetus	MV	MV%	KOKKU
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
			#DIV/0!	
DOMEENI TULEMUSED:	testitud alamlehte/ekraanikuva/mitte-veebilist dokumenti	0	#DIV/0!	0
Tulemuste kokkuvõtte parema poole sinistes lahtrites on valemid (liitmistehe ja protsendi võtmine). Horisontaalsed read (v.a kõige alumine) näitavad alamlehtede/ekraanikuvade/mitteveebiliste dokumentide lõikes nõuete arvu, mis on standardiga mittevastavuses (MV); standardiga mittevastavuses nõuete protsenti kõigist kohustuslikest nõuetest (MV%) ning kohustuslike nõuete arvu kokku (KOKKU). Kõige alumine horisontaalne rida näitab sedasama terve veebidomeeni või mobiilirakenduse kohta.				

VALIMI KOOSTAMISE JUHIS (see põhineb Euroopa Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/1524 I lisale ja TTJA 2021. aastast läbi viidud põhjalike seirete kogemusele; link rakendusotsusele 2018/1524 on tiitellehel)

Juhul kui järgmised alamlehed/ekraanikuvad/mitte-veebilised dokumendid on veebidomeenis/mobiilirakenduses olemas, siis lisa need valimisse:

- koduleht (rakendusotsuse 2018/1524 I lisa alapunkt 3.2.a);
- sisselogimisleht (alapunkt 3.2.a);
- sisupuu leht (alapunkt 3.2.a.);
- kontaktandmete leht (alapunkt 3.2.a.);
- kasutajatoe leht, selle puudumisel üldine abi leht (alapunkt 3.2.a.);
- õigusliku teabe leht (alapunkt 3.2.a.);
- vähemalt üks asjakohane leht domeeni kaudu pakutava teenusetüübi või muu esmase ettenähtud kasutusviisi kohta, kaasa arvatud otsingufunktsioon (alapunkt 3.2.b.);
- lehed, millel esitatud ligipääsetavuse teatis või põhimõtted (alapunkt 3.2.c.);
- lehed, mis sisaldavad tagasiside mehhanismi (alapunkt 3.2.c.);
- lehed, millel on oluliselt erinev välimus või millel esitatakse teist liiki sisu (alapunkt 3.2.d.);
- asjakohased allalaaditavad dokumendid (alapunkt 3.2.e.);
- mis tahes muud lehed, mida seire teostaja vajalikuks peab (alapunkt 3.2.f.);
- juhuslikult valitud lehed, mille arv moodustab kokku vähemalt 10% eelnevate lehtede arvust (kui 10% on komakohtadega arv, siis tuleb ümardada kõrgema täisarvuni, näiteks 12 eelneva lehe korral lisandub valimisse 2 uut lehte jne; alapunkt 3.2.g.);
- 404 lehed (nt. ttja.ee/404), millel on elemente, mida mujal lehtedel ei ole.

Valimi koostamisel pea silmas järgmiseid asju:

- Osaliste teabevaldajate (st. selliste teabevaldajate, kes peavad järgima ligipääsetavusnõudeid üksnes selles osas, mis hõlmab avalike ülesannete täitmist) alamlehtede/ekraanikuvade valimisse tuleb panna ainult antud avalike ülesannete täitmisega seotud alamlehed/ekraanikuvad.
- Alamlehtede valikul tuleb eelistada alamlehti, millel on võimalikult palju interaktsioonivõimalusi (vormid, dialoogikastid jne; rakendusotsuse 2018/1524 I lisa alapunkt 1.2.3).

- Üks alamleht/ekraanikuva võib olla korraga mitmes alapunkt 3.2 nimetatud kategoorias (näiteks ühel alamlehel/ekraanikuval võivad olla nii kasutajatugi kui ka kontaktandmed).
- Juhul kui mõni valimisse kuuluv alamleht/ekraanikuva on osa mõnest konkreetsest kasutajateekonnast (nt. aja broneerimine) tuleb valimisse lisada kõik teekonda kuuluvad alamlehed ning testida neid samas järjekorras nagu teekonda läbitakse (rakendusotsuse 2018/1524 I lisa alapunkt 3.3). Kui testija peab testimata kasutajateekonda avalikus isikustatud keskkonnas, siis võib valimist jätta kasutajateekonna sammud, mis tekitavad testijale siduvaid tagajärgi (nt. avalduse esitamine).
- Juhul kui mõni modaali muudab oluliselt veebilehe sisu, siis võib teda arvestada eraldi alamlehenäiteks modaalid, mis jätavad tagaplaanile kogu ülejäänud lehekülje sisu ning milles on mitu erinevat interaktiivset elementi (link, mitme väljaga vorm jne).
- Juhul kui mõnda alamlehte/ekraanikuva saab alla laadida mitte-veebilise dokumendina (nt. saab sellest teha pdf-formaadi), siis on tegemist „asjakohase allalaaditava dokumendiga“, sest selle ligipääsetavust tuleb testida hindamaks kõnealuse alamlehte/ekraanikuva vastavust nõudele 5.4.
- Juhul kui domeeni kasutajatugi väljastab dokumentatsiooni (näiteks nende kasutajatoe alamlehel on mõni pdf-formaadis dokument), siis on tegemist „asjakohase allalaaditava dokumendiga“, sest selle ligipääsetavust tuleb testida hindamaks domeeni/rakenduse iga alamlehte/ekraanikuva vastavust nõudele 12.2.4.

KUVATÖMMISTE TABEL

Nimetus	Kuvatõmmis

LISA 3 PÕHJALIKU SEIRE AUDITI VAHELEHT „VEEBID“

Vastavustabel, mis näitab, kuidas veebilehtede põhjalikus seires kontrolliti vastavust [direktiivi \(EL\) 2016/2102 artiklis 6 \(eur-lex.europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/) osutatud standardis ([EN 301 549 \(etsi.org\)](https://www.etsi.org/)) esitatud nõuetele.

Lisas on esitatud hindamisvormi tulbad „Standardi vaade“, „Testimisjuhendi vaade“, „Tähistus standardis“, „Nõude nimi“, „Nõude rakendamise eeltingimus“ ja „Testimisjuhend“ (tulpade nimetused ja selgitused on esitatud aruande alapeatükis 2.3.2. Manuaalsete testide hindamisvorm). Nõuded on reastatud „standardi vaatesse“ (st. selles järjekorras nagu on nõuded esitatud standardi lisa A).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
1	8	5.2	Activation of accessibility features	Where web content has documented accessibility features	Juhul kui veebilehe avalikus tehnilises infos (näiteks veebidomeeni abi alamlehel) on kirjas ligipääsetavuse funktsioonid spetsiifiliste erivajaduste jaoks, siis kontrolli testitaval alamlehel, kas vastavad ligipääsetavuse funktsioonid on aktiveeritavad ka vastava erivajadusega inimesele. Nõude mõte seisneb selles, et juhul kui veebilehe sisse ehitatud erivajadusega inimestele mõeldud funktsioon on dokumenteeritud, siis funktsiooni aktiveerimiseks läbitav kasutajateekond peab arvestama selle erivajadusega (me testime siin ainult veebilehe funktsiooni aktiveerimiseks mõeldud kasutajateekondi ning selle nõude raames ei pea testima veebilehitseja funktsioone). Näiteks kui abi alamlehe järgi on võimalik vaegnägijal muuta veebileht kõrgkontrastseks, siis kõik nupud - mida tuleb selleks vajutada - peavad olema kõrgkontrastsed.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
2	63	5.3	Biometrics	Where web content uses biological characteristics	Juhul kui kasutaja autentimiseks või alamlehe kontrollimiseks kasutatakse biomeetrilist identifikaatorit (sõrmejalg, näotuvastus jne), siis kontrolli, kas nendele on mitu erinevat biomeetrilist või mittebiomeetrilist alternatiivi.
3	101	5.4	Preservation of accessibility information during conversion	Where web content converts information or communication	Juhul kui testitav alamleht on alla laaditav mitte-veebilise dokumendina, siis hinda, kas konverteeritud versioon säilitas ligipääsetavuse info (alamlehtede valimi koostamise juhised suunas seda lisama valimisse kui „asjakohast allalaaditavat dokumenti“; st. kui vastavas dokumendis on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav). Selle nõude testi tulemuse saab märkida vaid asjakohase alamlehe kohta (ülejäänud alamlehtedel tuleb märkida nõue kohaldamatuks).
4	65	6.1	Audio bandwidth for speech	Where web pages provide two-way voice communication	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse võimalus, siis kontrolli, kas sagedusvahemiku ülemine piir on vähemalt 7000 Hz.
5	66	6.2.1.1	RTT communication	Where web pages provide two-way voice communication	Kahepoolse häälsuhtlusega peab kaasnema ka RTT (<i>Real-Time Text</i> ; sõnumite saatmine ilma "saada" nuppu vajutamata) võimalus. Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse võimalus, võimalik on testida veebi RTT toimivust (st. testija näeb teisest seadmest saadetud sõnumit) ning testimises on võimalik kasutada RTT testseadet (<i>RTT reference terminal</i>), siis kontrolli, kas suhtlus üle RTT toimib.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
6	67	6.2.1.2	Concurrent voice and text	Where web pages provide a means for two-way voice communication and for users to communicate by RTT	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTT võimalused, siis kontrolli, kas need toimivad samaaegselt.
7	68	6.2.2.1	Visually distinguishable display	Where web pages have RTT send and receive capabilities	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud RTT võimalus, testimises on võimalik kasutada RTT testseadet ning testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolelt, siis tuleb saata mõlemalt poolelt sõnumid ja kontrollida, kas need on visuaalselt eristatavad (nt. erinevate osapoolte sõnumid erinevad värvi ja kirjatüüpi poolest).
8	69	6.2.2.2	Programmatically determinable send and receive direction	Where web pages have RTT send and receive capabilities	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud RTT võimalus, testimises on võimalik kasutada RTT testseadet ning testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolelt, siis tuleb saata mõlemalt poolelt sõnumid ja kontrollida, kas "saatja" ja "vastuvõtja" sõnumid on tarkvaraliselt eristatavad (nt. eristatavad ekraanilugeja abil).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
9	70	6.2.2.3	Speaker identification	Where web pages have RTT capabilities, and provide speaker identification for voice	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud RTT võimalus, testitav veeb tuvastab kõneleja tema hääle järgi ning testimises on võimalik kasutada RTT testseadet, siis saada testseadmest sõnum veebi ning kontrolli, kas veeb näitab, kes teksti kirjutab.
10	71	6.2.2.4	Visual indicator of Audio with RTT	Where web pages provide two-way voice communication, and have RTT capabilities	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse hääl-suhtluse ning RTT võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva kahepoolse hääl-suhtluse funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolde tuleb rääkida ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) kuvab visuaalselt heli muutumist reaalajas (selline indikaator näitab kuulmispuudega inimesele, et keegi kõneleb).
11	72	6.2.3	Interoperability item a)	Where web pages with RTT functionality interoperate with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse hääl-suhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne hääl-suhtlus toimib üle <i>Public Switched Telephone Network (PSTN)</i> sidevõimaluse ning testimises on võimalik kasutada V.18 testseadet (<i>V.18 reference terminal</i>), siis kontrolli, kas veeb on testseadmega koostalituvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
12	73	6.2.3	Interoperability item b)	Where web pages with RTT functionality interoperate with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne häälsuhtlus toimib üle <i>VOIP with Session Initiation Protocol (SIP)</i> sidevõimaluse ning testimises on võimalik kasutada RFC 4103 protokollile vastavat RTT testseadet, siis kontrolli, kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot).
13	74	6.2.3	Interoperability item c)	Where web pages with RTT functionality interoperate with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne häälsuhtlus toimib üle mõne muu sidevõimaluse kui <i>PSTN</i> või <i>VOIP with Session Initiation Protocol (SIP)</i> sidevõimalused ning testimises on võimalik kasutada antud sidevõimalusele vastavat RTT testseadet, siis kontrolli: *** kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot). *** kas kasutatava sidevõimaluse spetsifikatsioon on avaldatud ning sisaldab meetodit tähistamiseks olukorda, kus infovahetuse käigus tekkisid moonutatud ja kaduma läinud tähemärgid.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
14	75	6.2.3	Interoperability item d)	Where web pages with RTT functionality interoperate with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused ning testimises on võimalik kasutada uuele RTT standardile vastavat RTT testseadet, siis kontrolli: *** kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot). *** kas uue RTT standardi alusel saab kasutada kõiki senimaani veebis kasutatud sidevõimalusi.
15	76	6.2.4	RTT responsiveness	Where web pages utilise RTT input	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud RTT võimalus ja testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolelt, tuleb saata lühike sõnum ja kontrollida, kas "saatja" tekst jõuab "vastuvõtjani" maksimaalselt 500 millisekundi jooksul.
16	77	6.3	Caller ID	Where web pages provide provides caller identification or similar telecommunications functions	Juhul kui testitav veeb kuvab helistaja identiteeti, siis kontrolli, kas seda esitletakse tekstiliselt ning see tekst on ka tarkvaraliselt kindlaks tehtav (näiteks kõnesüntesaator loeb selle ette).
17	78	6.4	Alternatives to voice-based services	Where web pages provide real-time voice-based communication and also provide voice mail, auto-attendant, or interactive voice response facilities	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud reaajas häälsuhtluse (<i>real-time voice-based communication</i>), kõneposti (<i>voice mail</i>), häälkonsultandi (<i>auto-attendant</i>) ja interaktiivse häälvastuse (<i>interactive voice response</i>) võimalused, siis kontrolli: *** kas veeb pakub kasutajale infole ligipääsuks meetodeid, mis ei vaja kuulmis- või kõnevõimet. *** kas veeb võimaldab täita kõiki süsteemi poolt kasutajale täitmiseks loodud ülesandeid ilma kuulmis- või kõnevõimeta.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
18	79	6.5.2	Resolution item a)	Where web pages that provide two-way voice communication includes real-time video functionality	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas video resolutsioon on vähemalt QVGA ehk 320×240 pikslit.
19	80	6.5.3	Frame rate item a)	Where web pages that provide two-way voice communication includes real-time video functionality	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas video kaadrit sekundis määr (<i>frame rate</i>) on vähemalt 20 kaadrit sekundis (<i>frames per second</i>).
20	81	6.5.4	Synchronization between audio and video	Where web pages provide two-way voice communication include real-time video functionality	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas erinevus heli ja videopildi vahel on kuni 100 millisekundit.
21	82	6.5.5	Visual indicator of audio with video	Where web pages provide two-way voice communication, and include real-time video functionality	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva kahepoolse häälsuhtluse funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolde tuleb rääkida ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) kuvab visuaalselt heli muutumist reaalajas (selline indikaator näitab kuulmispuudega inimesele, et keegi kõneleb).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
22	83	6.5.6	Speaker identification with video (sign language) communication	Where web pages provide speaker identification for voice users	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva video edastamise funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolel tuleb viibelda ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) näitab, kes viibleb.
23	85	7.1.1	Captioning playback	Where web content displays video with synchronized audio	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning selles näidatavate videote vaegkuuljate subtiitrid ei ole osa videost (st. vaegkuuljate subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis pane video mängima ja kontrolli, kas kasutaja saab vaegkuuljate subtiitreid oma eelistuse järgi kuvada ja kuvamine lõpetada.
24	86	7.1.2	Captioning synchronization	Where web content displays captions	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning selles näidatavate videote vaegkuuljate subtiitrid ei ole osa videost (st. vaegkuuljate subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas heli ja vaegkuuljate subtiitrid on omavahelises sünkroonis (lubatud vahe on kuni 100 millisekundit).
25	87	7.1.3	Preservation of captioning	Where web pages transmit, convert or record video with synchronized audio	Juhul kui veebilehel saab videosid konverteerida, siis kontrolli, kas konverteeritud video vastab nõuetele 7.1.1 ja 7.1.2.
26	88	7.1.4	Captions characteristics	Where web content displays captions	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning selles näidatavate videote vaegkuuljate subtiitrid ei ole osa videost (st. vaegkuuljate subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas kasutaja saab vaegkuuljate subtiitreid oma eelistuse järgi kohandada (nt. võimalus muuta subtiitrite kirjastiili, subtiitrite värvi jne).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
27	89	7.1.5	Spoken subtitles	Where web content displays video with synchronized audio	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning selles nädatavate videote subtiitrid ei ole osa videost (st. subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas videositejal on heliväljund subtiitrite heliliselt esitamiseks (nt. selle jaoks aktiveeritav heliriba (<i>audio track</i>)).
28	90	7.2.1	Audio description playback	Where web content displays video with synchronized audio	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning vähemalt ühel selles selles nädataval videol on helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat), siis kontrolli, kas videositejal on funktsionaalsus, mis lubab mängida helikirjeldust põhilise heli asemel või mõlemat heliriba (<i>audio track</i>) korraga.
29	91	7.2.2	Audio description synchronization	Where web content has a mechanism to play audio description	Juhul kui veebilehel on omaenda videositeja ning vähemalt ühel selles selles nädataval videol on helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat), siis kontrolli, kas video ning helikirjeldus on omavahel sünkroonis.
30	92	7.2.3	Preservation of audio description	Where web pages transmit, convert, or record video with synchronized audio	Juhul kui veebilehel saab videosid konverteerida, siis kontrolli, kas konverteeritud video vastab nõuetele 7.2.1 ja 7.2.2.
31	43	7.3	User controls for captions and audio description	Where web pages primarily display materials containing video with associated audio content	Juhul kui alamlehe peamine eesmärk on esitleda audio- ja videosisu, siis kontrolli, kas vaegkuuljate subtiitrite ja helikirjelduse aktiveerimiseks või sulgemiseks ei pea tegema rohkem klikke kui video mängima või pausile panekuks.
32	9	9.1.1.1	Non-text content	Where ICT is a web page	Juhul kui lehel on robotilõks (<i>captcha</i>), siis vaata visuaalselt, kas sellele on mõni alternatiiv (nt. tekstiline või heliline).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
32	54	9.1.1.1	Non-text content	Where ICT is a web page	Kontrolli ekraanilugejaga, kas see loeb kõigi informatiivsete piltide juures ette kirjelduse, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt ise (st. piltidele on korrektselt kirjutatud alt-atribuut / aria-label). Dekoratiivsete piltide (st. selliste, mis ei anna lisainformatsiooni) ei tohi ekraanilugeja midagi ette lugeda.
33	39	9.1.2.1	Audio-only and video-only (pre-recorded)	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas eellindistatud helisalvestisele või ilma helita videole (nt. animatsioon või tummfilm) on lisatud selle sisu edasi andev alternatiiv. Helisalvestise puhul näiteks tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i>) nagu salvestise sisu käsikiri; helitu video puhul näiteks helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat). Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.
34	40	9.1.2.2	Captions (pre-recorded)	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas eellindistatud helile mistahes vormis (nt. taskuhääling, helindatud video) on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andvad vaegkuuljate subtiitrid. Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.
35	42	9.1.2.3	Audio description or media alternative (pre-recorded)	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i> ; nt. salvestise sisu käsikiri) või helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).
36	41	9.1.2.5	Audio description (pre-recorded)	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).

37	55	9.1.3.1	Info and relationships	Where ICT is a web page	<p>Nõue ütleb, et teave ja seosed, mida esitatatakse visuaalselt, tuleb esitada ka tekstiliselt või tarkvaraliselt. Tarkvaraline esitamine tähendab teabe ja seoste kirjeldamist veebilehe lähtekoodis (see tagab teabe ja seoste arusaadavuse tugitehnoloogiatele, näiteks ekraanilugejad). Kontrolli ekraanilugejaga vastavate olukordade olemasolul, kas:</p> <p>*** ekraanilugeja ütleb välja, kui ta jõuab leheküljel uue osani (päis, menüü, põhisisu, jalus, külgriba, bänner, otsing jne). See test näitab, kas lehekülje struktuur on märgistatud semantilise HTML'i struktuurilelementide või ARIA <i>Landmark</i>'idega.</p> <p>*** ekraanilugeja loeb visuaalselt esitatud pealkirjad ette korrektselt (korrektselt ette loetud pealkiri koosneb vastavast fraasist ja elemendist, näiteks "Digiligipäasetavuse tagamine heading level 1") ning esitab pealkirjade struktuuri korrektselt (lehel on olemas üks 1. taseme pealkiri; pealkirja tasemed on korrastatud ehk näiteks 2. tasemest madalam tase ei ole 4. tase, vaid on 3. tase; ei esine pealkirja elementi ilma pealkirjata jne). See test näitab, kas pealkirjad on kirjeldatud lähtekoodis korrektse märgistusega.</p> <p>*** ekraanilugeja nimetab iga vormivälja juures sellega seotud sildi (<i>label</i>; testimiseks tuleb liikuda tab-nupuga - see viib ekraanilugeja fookuse klikitavalt elemendilt klikitavale elemendile tekstil peatumata - ning vormiväljale jõudes peab ekraanilugeja sildi nimetama; korrektselt ette loetud märguanne koosneb vastavast sildist ja vormivälja elemendist, näiteks "Eesnimi edit"). See test näitab, kas sildid on seotud vastavate vormiväljadega.</p> <p>*** ekraanilugeja nimetab tabeli pealkirja ning seostab tabeli andmelahtri vastava veeru päiselahtriga (kõige ülemine rida) ja/või vastava rea päiselahtriga (kõige vasakpoolsem veerg). See test näitab, kas tabel on kirjeldatud lähtekoodis korrektse märgistusega.</p> <p>*** ekraanilugeja loeb nimekirju nimekirjana (näiteks 3 punktilise nimekirja puhul ütleb enne nimekirja ette lugemist "list with 3 items" ja pärast nimekirja ette lugemist "out of list") ning nummerdatud nimekirju nummerdatuna (st. ekraanilugeja ütleb enne punkti ette lugemist, et see on</p>
----	----	---------	------------------------	-------------------------	---

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
					1., 2., 3. jne selles nimekirjas). See test näitab, kas nimekiri on kirjeldatud lähtekoodis korrektse märgistusega.
38	31	9.1.3.2	Meaningful sequence	Where ICT is a web page	<p>Juhul kui sisu esitamise järjekord mõjutab selle tähendust, peab olema sisu õige lugemisjärg tarkvaraliselt määratletav.</p> <p>Sellele nõudele vastavuse testimiseks ava laiendus "Web Developer" ja siis selle vahekaart CSS. Järgmisena valik "Disable All CSS". Seejärel ava sama alamleht teises veebilehitsejas, pane mõlemad veebilehitsejad kõrvuti ja kontrolli, kas sisu järjestus on üldjoontes sama (kui on üldjoontes sama, siis on testi tulemus nõudele vastav).</p>
39	10	9.1.3.3	Sensory characteristics	Where ICT is a web page	<p>See nõue kehtib olukordades, kus kasutajale antakse tekstilisi juhendeid veebilehe sisu kasutamiseks: tekstilised juhendid ei tohi viidata ainult vastavate elementide kujule, suurusele ja asukohale (näiteks värvilised nooled, ümarad nupud jne) ning kasutajale tuleb anda mõni muu viide lisaks (näiteks värvilisele edasiminekuks mõeldud noolele on kirjutatud "edasi" ja juhend suunab klikkima värvilisele noolele, mille peale on kirjutatud "edasi").</p> <p>Teosta kontroll visuaalselt.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
40	34	9.1.3.4	Orientation	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli lähtekoodist, kas veebilehte on võimalik kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis.</p> <p>Selleks vajuta Google Chrome's hiire parem klikki (avaneb "Context menu") ning vali "Inspect". Seejärel avaneb DevTools paan. Paani kõige ülemisel real on vasakult poolt minnes "Select an element in the page to inspect it" ikoon ning seejärel "Toggle device toolbar" ikoon (mobiil ja tahvel). Tee kindlaks, et avanenud vaates on "Dimensions" valikuks "Responsive", ning seejärel testi vastavust nõudele, klikkides valikule "Rotate" (vaate ülemise rea parempoolne ikoon, mis kujutab pööratavat nutiseadet) ja sirvides alamlehte.</p> <p>Nõude eesmärk on tagada, et veebilehte saab kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis vastavalt kasutaja eelistustele ning käesolev test ei kontrolli, kas veebilehe sisu või funktsionaalsus jääb ligipääsetavaks ka pärast asendi muutmist.</p>
41	35	9.1.3.5	Identify Input Purpose	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli lähtekoodist (hiire parem klikk ehk "Context menu">valik "Inspect">valik "Select an element in the page to inspect it">kliki uuritavale elemendile või koodireale), kas kõikidel kasutaja kohta infot koguvatel vormiväljadel (näiteks meiliaadressi sisestusväli või nime sisestusväli, kuid mitte näiteks otsingukast) on korrektne aktiveeritud autocomplete atribuut (korrektsed on täpse väärtusega aktiveeritud atribuudid, näiteks autocomplete="email", autocomplete="name", autocomplete="tel" jne).</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
42	21	9.1.4.1	Use of Colour	Where ICT is a web page	<p>Testi eesmärk on kontrollida, et värv ei ole ainus visuaalne vahend, millega edastatakse teavet, osutatakse tegevusele, küsitakse reaktsiooni (nt. täitmata jäänud kohustuslike vormiväljade markeerimine osutamaks, et need on jäänud täitmata) või eristatakse visuaalselt elemente.</p> <p>Seega kontrolli visuaalselt, et:</p> <p>*** teave, mida edastatakse omavahel eristatud värvidega, on olemas ka tekstiliselt.</p> <p>*** värvilistel vormi nuppudel on olemas tekst.</p> <p>*** värvilistel tekstidel, kus värv näitab selle teksti spetsiifilist tähendust, on tekstil juures veel mõni visuaalne tunnus, mis näitab selle teksti spetsiifilist tähendust.</p> <p>*** juhul, kui mittetekstilist sisu eristatakse vaid värvidega, on seesama sisu eristatud ka mustri- (näiteks joondiagrammil on üks joon esitatud siniselt ja pidevjoonena ning teine joon roheliselt ja punktiirina).</p> <p>*** juhul, kui lingid või nupud on eristatud ainult värviga, siis:</p> <p>*** *** peab lingi või nupu kontrastsus suhte võrreldes ümbritseva tekstiga olema vähemalt 3:1'le (vajadusel testi seda olukorda koos kontrastsusnõuete 9.1.4.3 ja 9.1.4.11 vastavuse testimisega).</p> <p>*** *** kursorit selle elemendi peal liigutades tekib juurde veel mõni visuaalne eristav tunnus.</p> <p>Vaata üle tekstid, lingid, diagrammid, sisestusväljad (otsingulahter, väljad sisselogimiseks, uudiskirjaga liitumiseks vms) jne.</p> <p>Juhul, kui testitaval alamlehel on vorm, siis testi nõudeid 9.1.4.1, 9.3.3.1 ja 9.3.3.3 koos (nõude 9.1.4.1 raames vaata üle, kas vigane väli on eristatud lisaks värvile veel mõne visuaalse tunnusega).</p>
43	11	9.1.4.2	Audio control	Where ICT is a web page	<p>Juhul kui alamlehel hakkab automaatselt mängima heli, mis kestab kauem kui 3 sekundit, siis kontrolli, kas seda on võimalik katkestada, kinni panna või selle helitugevust muuta.</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
44	27	9.1.4.3	Contrast (Minimum)	Where ICT is a web page	<p>Teksti ja tema tausta värvid peavad olema piisavalt erinevad, et nende kontrastsus oleks minimaalselt 4,5:1 või suurte tekstide (st. tekstid mille tähemärgi suurus on vähemalt 18 või paksus kirjas 14 punkti) puhul 3:1. Tee kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimääraja: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/).</p> <p>Kui veebil on stiilvahetaja (st. pakutakse võimalust sisse lülitada kõrgkontrastne vaade), siis võib tavavaates kontrastsusvigu olla, aga sellisel juhul peab kõrgkontrastne vaade vastama täielikult nõuetele.</p>
45	30	9.1.4.4	Resize text	Where ICT is a web page	Seadista veebilehitseja suurendus 200% peale ja kontrolli visuaalselt, kas sisu on loetav ja funktsionaalne.
46	33	9.1.4.5	Images of text	Where ICT is a web page	<p>Nõue ütleb, et juhul kui märgendkeel võimaldab teksti samalaadset visuaalset esitust nagu teksti esitlemine pildivormingus, siis tuleb tekst esitada pildivorminguta.</p> <p>Teksti esitlemine pildivormingus on lubatud, kui kasutaja saab ise visuaali kohandada, ning juhul, kui pildivorming on vältimatu (näiteks logod, millele on kirjutatud tekst). Selliste erandite korral peab pildil olema alt-tekst, mis annab edasi sama informatsiooni nagu visuaal ise.</p> <p>Nõude kontrollimiseks ava laiendus "Web Developer" ja siis selle vahekaart <i>Images</i>. Vali "Display Alt Attributes" ja "Outline All Images" (kui on raske aru saada, kas tegemist on pildiga, siis võib ka valida "Make Images Invisible").</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
47	32	9.1.4.10	Reflow	Where ICT is a web page	<p>Ava laiendus "Web Developer" ja siis selle ülemiselt ribalt vahekaart "Resize". Järgmisena valik "Resize Windows" ning märgi laiuks (<i>Width</i>) 1280. Seejärel vii suurendus (<i>zoom</i>) 400%'ndini (laius vastab 320'le CSS pikslile). Seejärel vähenda suurendust samm-sammult 100%'ndini. Veebileht peab olema kohanduv, st sisu peab olema kasutatav ning ei tohi tekkida teist ehk horisontaalset kerimisriba.</p> <p>Enamasti on veebilehed mõeldud vertikaalseks kasutamiseks, aga juhul kui veebileht on mõeldud horisontaalseks kasutamiseks, siis tuleb märkida kõrguseks (<i>height</i>) 1024. Seejärel vii suurendus (<i>zoom</i>) 400%'ndini (kõrgus vastab 256'le CSS pikslile). Seejärel vähenda suurendust samm-sammult 100%'ndini. Veebileht peab olema kohanduv, st sisu peab olema kasutatav ning ei tohi tekkida teist ehk vertikaalset kerimisriba.</p> <p>Kriteeriumi erandiks on pildid, kaardid, diagrammid, videod, mängud, presentatsioonid, tabelid ja kasutajaliidesed, kus peavad kerimisribad nähtaval olema.</p>
48	28	9.1.4.11	Non-text contrast	Where ICT is a web page	<p>Kasutajaliidese elemendi (nt. sisestusväli) või graafilise elemendi (nt. ikoon) ja tema tausta värvide kontrastus peab olema vähemalt 3:1 erinevates olekutes (elemendil on fookus/ei ole fookust jne). Tee kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimääraja: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/).</p> <p>Kui veebil on stiilivahetaja (st. pakutakse võimalust sisse lülitada kõrgkontrastne vaade), siis võib tavavaates kontrastsusvigu olla, aga sellisel juhul peab kõrgkontrastne vaade vastama täielikult nõuetele.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
49	29	9.1.4.12	Text spacing	Where ICT is a web page	<p>Testi tegemiseks tuleb lisada järjehoidjaribale (<i>bookmarks bar</i>) "Text spacing" link. Selle leiab https://a11y-guidelines.orange.com/en/web/develop/layout/ lehelt märksõna "Bookmarklet" alt. Liigu kursoriga sellel lehel alla joonitud "Text spacing" peale, klikk paremale klahvile ja siis valik "Copy link address". Liigu edasi BookMark manageri ning lisa link uue järjehoidjana. Näiteks Google Chromes saab seda teha minnes seadete (kolm täppi veebilehitseja sulgemisnupu all) alt Bookmark manager'i ning kleebi uue järjehoidja lisamisel kopeeritud link valikuga "Paste as plain text" vastavasse lahtrisse.</p> <p>Testitaval veebilehel tuleb sellele järjehoidjale klikkida ning seejärel suurenevad teksti vahekaugused nii kaugemale nagu seda käesolev nõue näeb (reavahe 1,5 korda suurem kui font; lõikude vahe 2 korda suurem kui font; tähtede vahe 0,12 ühikut fondi suuruselt; sõnade vahe 0,16 ühikut fondi suuruselt). Kontrolli visuaalselt, kas kogu lehekülje tekst ja funktsionaalsus on loetav ja kasutatav.</p> <p>Enne testidega jätkamist tuleb algsätted taastada (nt. lehte värskendades).</p>
50	52	9.1.4.13	Content on hover or focus	Where ICT is a web page	<p>Nõue käsitleb sellist sisu, mis ilmub välja alles siis, kui mingi elemendi peal kursorit nii-öelda hõljutada (<i>hover</i>) või sellele elemendile klaviatuuriga fookust anda (nt. olukord, kus „hõljutades“ kursorit menüü ühe nupu peal, ilmub kursori alla lisatekst, mis varjab ära menüü mõne teise nupu). Kontrolli nii klaviatuuri kui hiirega, kas:</p> <p>*** tekkinud sisu on võimalik kinni panna ilma kursorit või fookust liigutamata (näiteks ESC klahviga) JA</p> <p>*** kursori saab liigutada tekkinud sisu peale ilma, et see ära kaoks JA</p> <p>*** tekkinud sisu ei kao ära enne, kui kasutaja selle tahtlikult kinni paneb, kursori või fookuse mujale liigutab või kui tekkinud sisu (näiteks veateade) pole enam aktuaalne.</p> <p>Erandid on veebilehitseja infomullid (<i>tooltip'id</i>; näitavad HTML title atribuuti) ning veateated.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
51	46	9.2.1.1	Keyboard	Where ICT is a web page	<p>Nõue ütleb, et kõik lehe funktsioonid peavad olema kasutatavad üksnes klaviatuuriga, sealhulgas ei tohi klahvile vajutamine olla seotud konkreetsete ajaliste limitidega (näiteks klahvi all hoidmine pikema aja vältel). Nõue ei kohaldu olukordadele, kus klaviatuuri pole võimalik kasutada (näiteks hiirega joone tõmbamine).</p> <p>Nõude kontrolliks kasuta veebilehte klaviatuuriga: liigu Tab-nupuga veebilehel ringi (Shift+Tab saab tagasi liikuda); aktiveeri Enter-nupuga linke ja nuppe; märgi Space-nupuga märkeruute; navigeeri nooltega menüüdes; muuda nooltega raadionuppude (<i>radio buttons</i>) olekuid; sulge Esc-nupuga modaale.</p>
52	47	9.2.1.2	No keyboard trap	Where ICT is a web page	Samaaegselt nõude 9.2.1.1 testimisega kontrolli, et ei oleks nn klaviatuurilõksusid, kus klaviatuuri fookus jääks kinni kindla elemendi külge, kust ei saa edasi ega tagasi navigeerida.
53	45	9.2.1.4	Character Key shortcuts	Where ICT is a web page	<p>Vajuta klaviatuuril ükshaaval läbi kõik tähed ja numbrid kontrollimaks, kas klaviatuuri kiirvalikud sel alamlehel koosnevad ainult üksikutest tähe- või numbriklahvidest (see funktsionaalsus sobib klaviatuuri kasutajatele, aga segab näiteks häälkäskluste kasutajaid). Juhul kui mõni ühe-klahviline kiirvalik aktiveerub (nt. otsingufunktsiooni saab vaikimisi aktiveerida vaid ainult tähega s), siis peab olema võimalik sellised kiirvalikud välja lülitada või ümber seadistada (nt. lisada kiirvalikusse muuteklahvi (<i>modifier key</i>) nagu näiteks Shift).</p> <p>Nõude erandid on sellised ühe-klahvilised kiirvalikud, mida saab kasutada ainult siis, kui mõni konkreetne kasutajaliidese element on fookuses.</p>
54	12	9.2.2.1	Timing adjustable	Where ICT is a web page	Juhul, kui lehel on lühem kui 20 tundi ajalimiit, peab kasutajat sellest hoiatama ning lubama limiidi välja lülitamist või pikendamist (selleks toiminguks peab andma vähemalt 20 sekundit aega).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
55	13	9.2.2.2	Pause, stop, hide	Where ICT is a web page	Kontrolli: *** kas on võimalus peatada, panna pausile või peita sisu, mis on automaatselt liikuv või sähviv (animatsioonid, karussellid jne) ja kestab kauem kui 5 sekundit. *** kas dünaamilist sisu (nt automaatne lehevärskendus) saab panna pausile, peatada, peita või on võimalus kohandada uuenduste tihedust.
56	14	9.2.3.1	Three flashes or below threshold	Where ICT is a web page	Kontrolli, et lehel ei ole sisu, mis sähviks rohkem kui 3 korda sekundis. Erandiks on piisavalt väike sisu, mille sähvatused on madala kontrastsusega ja ei sisalda liialt palju punast värvi.
57	56	9.2.4.1	Bypass blocks	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas ülehüppamislink tuleb välja ja töötab. Ülehüppamislink on üks esimesi linke päises, mille eesmärk on viia sellele kikkides fookus otse põhisisuni (st. toimub nii-öelda hüpe üle infost, mis asub alamlehe päises ja on sama kõikidel alamlehtedel). Üldjuhul on ülehüppamislink peidetud, aga tab-nupuga liikudes muutub see nähtavaks. Ühtlasi on selle nimetus tavaliselt "Liigu edasi põhisisu juurde" vms.
58	15	9.2.4.2	Page titled	Where ICT is a web page	Kontrolli: *** kas alamlehel on tiitel (st. kas lehekülje koodis on <i>title</i> atribuut). Kontrollimiseks mine hiirega Google Chrome veebilehitseja ülemisel real vastava vahekaardi peale, misjärel ilmub tiitli olemasolul kast koos lehekülje tiitliga. *** kas alamlehe tiitel kirjeldab alamlehe teemat või otstarvet.
59	48	9.2.4.3	Focus Order	Where ICT is a web page	Samaaegselt nõude 9.2.1.1 testimisega kontrolli, kas kasutajaliideste elementide fokusseerimise järjekord on loogiline ja intuiitivne.
60	57	9.2.4.4	Link purpose (in context)	Where ICT is a web page	Kontrolli ekraanilugejaga, et linkide otstarve on arusaadav ainuüksi lingi tekstist või koos seda ümbritseva ekraanilugeja poolt ettelõetava kontekstiga.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
61	16	9.2.4.5	Multiple Ways	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli, kas kasutajal on võimalik määratleda alamlehe asukohta mitmel viisil.</p> <p>Näiteks on nõue vastav juhul kui alamlehel olles leiab selle nii alamlehel olevast domeeni menüüst kui ka alamlehel olevast domeeni otsingust. Või on nõue vastav juhul kui alamlehel on link nii domeeni sisupuule (<i>sitemap</i>) kui ka domeeni otsingu lehele.</p> <p>Nõue ei kohaldu alamlehtedele, mis on protsesside sammud või tulemused (näiteks alamlehed mitme-sammulisest taotluse esitamise, e-poes ostimise jne kasutajateekonnast).</p>
62	17	9.2.4.6	Headings and Labels	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli visuaalselt, kas lehe pealkirjad kirjeldavad järgnevat sisu; kas vormiväljade pealkirjad kirjeldavad täpselt, mida sinna kirjutada jne (nt. "Eesnimi" ja "Perekonnanimi", mitte "Nimi" ja "Perekonnanimi").</p>
63	49	9.2.4.7	Focus Visible	Where ICT is a web page	<p>Samaaegselt nõude 9.2.1.1 testimisega kontrolli, kas igal aktiveeritaval kasutajaliidese elemendil - nagu näiteks nupp või link - on fookusstiil, mis seda eristab teistest elementidest antud elemendi fookusesse võtmisel.</p>
64	18	9.2.5.1	Pointer Gestures	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli, kas tegevusi, mille jaoks peab hiirt liigutama konkreetset trajektoori pidi (lohistamine (<i>drag</i>), libistamine (<i>slide</i>) jne), saab teha ka tavalise hiireklõpsuga.</p>
65	19	9.2.5.2	Pointer cancellation	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli, kas on võimalik ühe puutega päästiksündmust nagu hiire allavajutus (<i>onmousedown</i>) tagasi võtta. Nt. kui hiirega nupu peale vajutada, kuid lahti laskmata nupu pealt kursoriga ära liikuda, siis ei tohi seda lugeda nupu aktiveerimiseks.</p>
66	58	9.2.5.3	Label in Name	Where ICT is a web page	<p>Liigu ekraanilugejaga läbi lehe ning kontrolli, et linkide, nuppude ja sisendite nähtav silt kattub nimega, mille loeb ette ekraanilugeja, või kattub nime algusega, mille loeb ette ekraanilugeja.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
67	20	9.2.5.4	Motion actuation	Where ICT is a web page	Kui mõni tegevus testitaval alamlehel eeldab seadme liigutamist (nt. raputamine) või kasutaja liigutamist (nt. lehvitamine kaamerasse), siis kontrolli, kas seda tegevust saab teha ka muud moodi (nt. vajutades nupule).
68	36	9.3.1.1	Language of page	Where ICT is a web page	Kontrolli lähtekoodist, kas alamlehe keel on fikseeritud vastava HTML'i atribuudiga (nt. <code>html lang="et"</code>) ning kas keeletähis on korrektne (eesti keel - et; vajadusel saab siit vaadata teisi keeli: https://www.w3schools.com/tags/ref_language_codes.asp). Selleks hiire parem klikk ehk "Context menu">valik "Inspect">alamlehe keele atribuut on ülemistel koodiridadel).
69	37	9.3.1.2	Language of parts	Where ICT is a web page	Kontrolli lähtekoodist, kas osa alamlehe tekstist, mis on teises keeles kui alamlehel põhikeel, on fikseeritud vastava HTML'i atribuudiga (nt. <code>blockquote lang="ru"; span lang="en"</code>) ning kas keeletähis on korrektne (inglise keel - en, vene keel - ru; vajadusel saab siit vaadata teisi keeli: https://www.w3schools.com/tags/ref_language_codes.asp). Selleks hiire parem klikk ehk "Context menu">valik "Inspect">valik "Select an element in the page to inspect it">kliki uuritavale elemendile või koodireale).
70	50	9.3.2.1	On Focus	Where ICT is a web page	Samaaegselt nõude 9.2.1.1 testimisega kontrolli, et elemendi fookussesse võtmisel ei toimu olulist ja ootamatut muutust. Näiteks nõue on mittevastav siis, kui liigutada klaviatuuriga fookus vormi saatmise nupule ning ilma seda nuppu vajutamata (st. ilma vormi ära saatmise käsklust andmata) saadab veebileht vormi automaatselt ära.
71	51	9.3.2.2	On Input	Where ICT is a web page	Samaaegselt nõude 9.2.1.1 testimisega kontrolli, et vormi sisestamisel või kasutajaliidese elemendi muutmisel (nt. märkeruudu märkimine, raadionupu oleku muutmine) ei toimu olulist ja ootamatut muutust. Näiteks nõue on mittevastav siis, kui teha märkeruutu märke ning vahetult peale seda avaneb ootamatult uus veebileht eraldi aknas.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
72	3	9.3.2.3	Consistent Navigation	Where ICT is a web page	Kontrolli, kas kõikidel alamlehtedel oleval navigatsioonielemendid (nt. alamlehtede-ülene veebidomeeni menüü) on läbivalt samasugused.
73	4	9.3.2.4	Consistent Identification	Where ICT is a web page	Kontrolli visuaalselt, kas sama funktsiooniga nupud, ikoonid, lingid jne (nt. "laadi alla", "liigu edasi" jne) on kõikidel alamlehtedel läbivalt ühtsed.
74	22	9.3.3.1	Error Identification	Where ICT is a web page	Juhul, kui testitaval alamlehel on vorm, siis testi nõudeid 9.1.4.1, 9.3.3.1 ja 9.3.3.3 koos. Kirjuta vormi sihilikult midagi valesti, püüa vorm ära saata ja kontrolli, kas vigane väli on teistest eristatud ning kas selle välja juurde tekkis tekstiline veateade.
75	24	9.3.3.2	Labels or Instructions	Where ICT is a web page	Juhul kui testitava alamlehe sisu eeldab täpset sisendit kasutajalt (nt. on alamlehel kasutajale esitatud valikute tegemiseks raadionupud, märkeruudud, vorm konkreetse sisuga info andmiseks vms), siis kontrolli visuaalselt: *** kas antud elementide juures on sildid ja/või selgitused, mille järgi kasutaja saab aru, millist sisendit temalt oodatakse. *** juhul, kui osa antud elementidest on kohustuslikud ja osa vabatahtlikud, siis on need selgelt omavahel eristatud. *** juhul, kui sisend peab olema olema konkreetsetes formaadis (nt. konkreetsetes formaadis telefoninumber), siis on selgitatud, mis formaadis see info peab olema.
76	23	9.3.3.3	Error Suggestion	Where ICT is a web page	Juhul, kui testitaval alamlehel on vorm, siis testi nõudeid 9.1.4.1, 9.3.3.1 ja 9.3.3.3 koos. Kontrolli, kas veateates on soovitus selle parandamiseks.
77	25	9.3.3.4	Error prevention (legal, financial, data)	Where ICT is a web page	Juhul kui testitaval alamlehel on vorm, mille ära saatmisel on õiguslikud või finantsilised tagajärjed, siis kontrolli, kas kasutajal on võimalik sisestatud info üle vaadata, seda parandada ning vajadusel vormi ärasaatmine tagasi võtta.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
78	105	9.4.1.1	Parsing	Where ICT is a web page	<p>Nõude 9.4.1.1 aluseks on WCAG 2.1 nõue 4.1.1, mis toob välja 4 komponenti, mis peavad märgendkeeles korrektsed olema. Nõudele vastavust on võimalik testida validaatoriga, mis kontrollib märgendkeele korrektsust (näiteks Nu Html Checker).</p> <p>21. september 2023 lisati WCAG 2.1's sellele järgnev märkus: <i>This Success Criterion should be considered as always satisfied for any content using HTML or XML.</i> Seetõttu on ka siinses hindamisvormis see nõue märgitud vaikimisi vastavaks.</p>
79	59	9.4.1.2	Name, Role, Value	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli, kas ekraanilugeja teatab iga kasutajaliidese elemendi (nt. link, vormiväli, nupp, ikoon, kalender kuupäeva valimiseks jne) nimetuse ja eesmärgi ning teatab ka sellest, kui selle väärtus muutub (nt. element on fookuses, valitud, märgitud jne: vajadusel tuleb ise lahtrisse teha linnuke vms). Nõude eesmärk on tagada, et kasutajaliidese elemendid on tugitehnoloogiatega sama kasutatavad nagu need on ilma tugitehnoloogiata.</p>
80	60	9.4.1.3	Status Messages	Where ICT is a web page	<p>Kontrolli ekraanilugejaga, kas olekumuudatused (nagu veateated või "Otsin...", "Leiti 12 vastet", "Vasteid ei leitud") loetakse ette ilma, et kasutaja selle ekraanilugejaga fookusesse võtab.</p>

81	100	9.6	WCAG conformance requirements	Where ICT is a web page	<p>Kui nõue on vastav, siis saab öelda, et alamleht vastab kõikidele WCAG'st standardi EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) peatükki 9 üle võetud kohustuslike nõuetele (nõude eesmärk on tagada samasus WCAG ja peatükki 9 üle võetud kohustuslike nõuete vahel). WCAG'st on üle võetud kõik 9. peatüki nõuded, mille tähistus standardis algab arvudega 9.1, 9.2, 9.3 või 9.4.</p> <p>Nõudele vastavuse hindamiseks vaata üle testitud alamlehtede hindamisvormid. See nõue on vastav ainult sel juhul, kui täidetud kõik järgnevalt nimetatud tingimused (vastavusnõuded ehk <i>conformance requirements</i>):</p> <p>*** Alamlehel ei tuvastatud ühtegi WCAG'st standardisse EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) üle võetud veebilehetele kohustuslike nõuete puudujääki (või oli puudujääkide esinemise korral olemas nõuetele vastav alternatiivne versioon).</p> <p>*** Alamleht tervikuna (st. kõik alamlehe osad) on WCAG'st standardisse EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) üle võetud veebilehetele kohustuslike nõuetele vastav. Erinevad alamlehelt kättesaadavad alamlehe sisu alternatiivid (nt. helisalvestise sisu edasi andev alternatiiv) ning erinevad alamlehe sisu esitlusviisid (nt. sisu paigutamine ühte tulpa) on ka alamlehe osad.</p> <p>*** Juhul kui alamleht kuulub protsessi (üksteisele järgnevad alamlehed, mis tuleb konkreetse tegevuse lõpule viimiseks läbida), siis on WCAG'st standardisse EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) üle võetud veebilehetele kohustuslike nõuetele vastavad kõik protsessi kuuluvad alamlehed.</p> <p>*** WCAG'st standardisse EN 301 549 V3.2.1 (2021-03) üle võetud veebilehetele kohustuslike nõuetele vastavuse saavutamiseks on veebisisu tehnoloogiaid kasutatud ainult ligipääsetavust tagavatel viisidel (nt. pimedatetele mõeldud tekstilised alternatiivid on leitavad ekraanilugejate poolt). Tavalisemad näited veebisisu tehnoloogiatega on HTML, CSS, SVG, PNG, PDF, Flash ja JavaScript.</p> <p>*** Juhul, kui veebisisu tehnoloogiaid on kasutatud nii, et need ei taga ligipääsetavust, või nii, et nende kasutamine on mittevastav ligipääsetavusnõuetele, siis need ei ei tohi need takistada kasutaja ligipääsu ülejäänud alamlehele. Ühtlasi peab alamleht tervikuna vastama jätkuvalt vastavusnõuetele</p>
----	-----	-----	-------------------------------------	----------------------------	---

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
					ka kõigil kolmel järgneval juhul: kasutajaagendis on sisse lülitatud mistahes veebisisu tehnoloogia, mis ei ole mõeldud ligipääsetavuse tagamiseks; kasutajaagendis on välja lülitatud mistahes veebisisu tehnoloogia, mis ei ole mõeldud ligipääsetavuse tagamiseks; kasutajaagent ei toeta mistahes veebisisu tehnoloogiat, mis ei ole mõeldud ligipääsetavuse tagamiseks. Kasutajaagent (<i>user agent</i>) on näiteks veebilehitseja või tugitehnoloogia (ekraanilugeja, ekraanisuurendaja, hääluhitav tarkvara jne). Lisaks ei tohi mistahes alamlehe sisu komponendil esineda mitte ühtegi nõuete 9.1.4.2 (Audio control), 9.2.1.2 (No keyboard trap), 9.2.2.2 (Pause, stop, hide) ning 9.2.3.1 (Three flashes or below threshold) mittevastavust.
127	6	11.7	User preferences	Unconditional	Testi käigus tuleb kontrollida, kas veebid alluvad veebilehitseja või kasutaja määratud seadistusele mõõtühikute, veebilehe värvi, kontrastsuse, kirjastiili, kirjastiili suuruse ning kursori fookusstiili osas. Näiteks veebilehitseja Google Chrome seadetes (<i>Settings</i>) - sinna saab veebilehitseja sulgemisnupu all oleva kolme nupu alt avaneva menüü kaudu - saab muuta kirjastiili suurust ning Windowsi operatsioonisüsteemi kasutava arvuti seadete alt leiab kõrgkontrastsuse (<i>High contrast</i>) sektsiooni, mis võimaldab muuta kuva tavapärasest kontrastsemaks.
128	98	11.8.1	Content technology	Where web content is an authoring tool	Nõue on vastav ainult siis, kui nõuded 11.8.2, 11.8.3, 11.8.4 ja 11.8.5 on eranditult vastavad.
129	94	11.8.2	Accessible content creation	Where web content is an authoring tool	Juhul kui alamlehe põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine, siis kontrolli, kas selle tööriistad võimaldavad luua sisu, mis vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardi 9. peatükile (juhul kui loodav sisu on veebiline) või 10. peatükile (juhul kui loodav sisu on mitte-veebiline).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
130	95	11.8.3	Preservation of accessibility information in transformations	Where web content is an authoring tool	Juhul kui alamlehe põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine ja see pakub võimalust sisu teisendada (sisu platvorm jääb samaks, aga sisu struktuur muutub, nt. dokument jagatakse eraldi failideks) või ümber kodeerida (sisu kodeerimise tehnoloogia muutub), siis kontrolli, kas ligipääsetavuse info jääb selles samaks.
131	96	11.8.4	Repair assistance	Where web content is an authoring tool	Juhul kui alamlehe põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine ja sel on funktsionaalsus, mis tuvastab ligipääsetavuse puudujääke, siis kontrolli, kas loomeinstrument (<i>authoring tool</i>) pakub soovitusi ligipääsetavuse puudujääkide parandamiseks.
132	97	11.8.5	Templates	Where web content is an authoring tool	Juhul kui alamlehe põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine, siis kontrolli, kas vähemalt üks digitaalse sisu loomise vormidest (<i>template</i>) vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardile ja on vastavalt märgistatud.
133	5	12.1.1	Accessibility and compatibility features	Unconditional	<p>Juhul, kui on avaldatud domeeni tehniline info (näiteks abi alamleht) ning domeenil on sisse ehitatud digiligipääsetavuse funktsioonid (näiteks domeeni omaenda stiilivahetaja), siis tehnilises infos peab olema ülevaade sellest, kuidas neid funktsioone kasutada.</p> <p>Vaata üle, millised on domeeni omaenda digiligipääsetavuse funktsioonid ja kontrolli, kas avalikus domeeni tehnilises infos on ülevaade, kuidas digiligipääsetavuse funktsioone kasutada.</p> <p>Kuna see nõue on alamlehtede-ülene (nõue räägib domeeni digiligipääsetavuse funktsioonidest), siis selle nõude testi tulemus tuleb märkida kõikidele alamlehtedele.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
134	102	12.1.2	Accessible documentation	Unconditional	<p>Juhul, kui domeeni tehniline info on avaldatud elektrooniliselt (näiteks abi alamleht), siis kontrolli, kas see vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardile (st. kui vastaval alamlehel on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav).</p> <p>Selle nõude testi tulemuse saab märkida vaid alamlehe kohta, kus on avaldatud tehniline info (ülejäanud alamlehtedel tuleb märkida nõue kohaldamatuks).</p>
135	104	12.2.2	Information on accessibility and compatibility features	Unconditional	<p>Juhul kui domeenil on kasutajatugi (näiteks domeeni omaniku kõnekeskus, tehniline teenindus jne), siis peab see pakkuma infot domeeni sisseehitatud ligipääsetavuse funktsioonide (näiteks stiilivahetaja) kohta või tugitehnoloogiatega ühilduvate funktsioonide dokumenteeritud ülevaate (näiteks abi alamlehel olev selgitus, mis tutvustab ekraanilugeja kasutamist antud domeenis) kohta.</p> <p>Seega juhul kui domeenil on olemas kasutajatugi, siis helistab hindaja kasutajatukke ja uurib selle kohta (nt. "Ma tunnen huvi, mis võimalused on erivajadustega inimestel, näiteks pimedatel, kasutada (domeeni nimi)?"). Testi tulemus on vastav ka siis, kui kasutajatoe töötaja ise ei oska täpselt vastata, aga kasutab vastamisel sedasama ülevaadet või mainib selle olemasolu.</p> <p>Kui domeenil puudub kasutajatugi või puudub ülevaade, on nõue kohaldamatu.</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
136	61	12.2.3	Effective communication	Unconditional	<p>Domeeni kasutajatugi (täpsemalt näiteks domeeni omaniku kõnekeskus, tehniline teenindus jne) peab arvestama erivajadustega inimestega (st. erivajadustega inimesel on võimalik suhelda kasutajatoega otse või läbi tugiisiku) ning nõue on vastav ka siis, kui erivajadustega inimesele pakutakse kõikidest võimalikest variantidest kõige minimaalsemat tuge.</p> <p>Seega juhul kui domeenil on olemas kasutajatugi, siis testitakse siin seda, kas ekraanilugejaga on võimalik leida ja teada saada kasutajatoe kontaktandmed.</p> <p>Alamlehtedel, kus ei ole kasutajatoe kontaktandmeid, on testi tulemus vastav siis, kui ekraanilugejaga on võimalik liikuda ükskõik millisele kasutajatoe kontaktandmeid esitavale alamlehele.</p> <p>Alamlehtedel, kus on kasutajatoe kontaktandmed, on testi tulemus vastav siis, kui ekraanilugejaga on võimalik teada saada vähemalt üks kontaktviis (nt. telefoninumber, meiliaadress, domeeni omaniku postiaadress).</p>
137	103	12.2.4	Accessible documentation	Unconditional	<p>Juhul kui domeeni kasutajatugi väljastab dokumentatsiooni (näiteks nende kasutajatoe alamlehel on mõni pdf-formaadis dokument), siis kontrolli, kas see vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardi peatükkidele 9 (digiligipääsetavuse reeglid veebidele) või 10 (digiligipääsetavuse reeglid mitteveebilistele dokumentidele). St. kui vastavas dokumendis on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav</p> <p>Kuna see nõue on alamlehtede-ülene (nõue räägib domeeni kasutajatoe poolt väljastatavast dokumentatsioonist), siis selle nõude testi tulemus tuleb märkida kõikidele alamlehtedele.</p>

LISA 4 PÕHJALIKU SEIRE AUDITI VAHELEHT „ÄPID“

Vastavustabel, mis näitab, kuidas mobiilirakenduste seires kontrolliti vastavust [direktiivi \(EL\) 2016/2102 artiklis 6 \(eur-lex.europa.eu\)](#) osutatud standardis ([EN 301 549 \(etsi.org\)](#)) esitatud nõuetele.

Lisas on esitatud hindamisvormi tulbad „Standardi vaade“, „Testimisjuhendi vaade“, „Tähistus standardis“, „Nõude nimi“, „Nõude rakendamise eeltingimus“ ja „Testimisjuhend“ (tulpade nimetused ja selgitused on esitatud aruande alapeatükis 2.3.2. Manuaalsete testide hindamisvorm). Nõuded on reastatud „standardi vaatesse“ (st. selles järjekorras nagu on nõuded esitatud standardi lisas A).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
1	10	5.2	Activation of accessibility features	Where ICT has documented accessibility features	<p>Juhul kui rakenduse avalikus tehnilises infos (näiteks rakenduse abi ekraanikuvas) on kirjas ligipääsetavuse funktsioonid spetsiifiliste erivajaduste jaoks, siis kontrolli testitavas ekraanikuvas, kas vastavad ligipääsetavuse funktsioonid on aktiveeritavad ka vastava erivajadusega inimesele.</p> <p>Nõude mõte seisneb selles, et juhul kui rakenduse sisse ehitatud erivajadusega inimestele mõeldud funktsioon on dokumenteeritud, siis funktsiooni aktiveerimiseks läbitav kasutajateekond peab arvestama selle erivajadusega (me testime siin ainult rakenduse funktsiooni aktiveerimiseks mõeldud kasutajateekondi ning selle nõude raames ei pea testima nutitelefone operatsioonisüsteemi funktsioone).</p> <p>Näiteks kui abi ekraanikuva järgi on võimalik vaegnägijal muuta rakendus kõrgkontrastseks, siis kõik nupud - mida tuleb selleks vajutada - peavad olema kõrgkontrastsed.</p>
2	4	5.3	Biometrics	Where ICT uses biological characteristics	<p>Juhul kui kasutaja autentimiseks rakenduses või rakenduse kontrollimiseks kasutatakse biomeetrilist identifikaatorit (sõrmejalg, näotuvastus jne), siis kontrolli, kas nendele on mitu erinevat biomeetrilist või mittebiomeetrilist alternatiivi.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
3	127	5.4	Preservation of accessibility information during conversion	Where ICT converts information or communication	Juhul kui testitav ekraanikuva on alla laaditav mitte-veebilise dokumendina, siis hinda, kas konverteeritud versioon säilitas ligipääsetavuse info (alamlehtede valimi koostamise juhised suunas seda lisama valimisse kui „asjakohast allalaaditavat dokumenti“; st. kui vastavas dokumendis on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav). Selle nõude testi tulemuse saab märkida vaid asjakohase ekraanikuva kohta (ülejäanud ekraanikuvades tuleb märkida nõue kohaldamatuks).
4	28	5.5.1	Means of operation	Where ICT has operable parts	Juhul kui mõni funktsioon testitaval ekraanikuval eeldab kätega millestki kinni võtmist (<i>grasp</i>), mitme sõrme samaaegset kasutamist (<i>pinch</i>) või randme pööramist (<i>twisting of the wrist</i>), siis kontrolli, kas seda tegevust saab teha ka muud moodi (nt. vajutades nupule).
5	112	5.5.2	Operable parts discernibility	Where ICT has operable parts	Juhul kui mõni funktsioon testitaval ekraanikuval eeldab mõne füüsilise abivahendi kasutamist, siis kontrolli, kas neid abivahendeid on võimalik eristada ilma nägemisvõimeta ja ilma seda abivahendit kasutamata (nt. abivahendid on eristatavad kombatavuse tõttu (<i>tactilely discernible</i>)).
6	24	5.6.1	Tactile or auditory status	Where ICT has a locking or toggle control	Juhul kui testitaval ekraanikuval on kasutajale nähtav lukusti või lüliti (<i>locking or toggle control</i>), siis kontrolli, kas selle staatust on võimalik teada saada puudutamise või kuulmise kaudu ilma lukusti või lüliti olekut (avatud, suletud vms) muutmata.
7	11	5.6.2	Visual status	Where ICT has a locking or toggle control	Juhul kui testitaval ekraanikuval on kasutajale nähtav lukusti või lüliti (<i>locking or toggle control</i>), siis kontrolli, kas selle olek (avatud, suletud vms) on visuaalselt arusaadav.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
8	113	5.7	Key repeat	Where ICT has a key repeat function that cannot be turned off	Juhul kui rakendusse on ehitatud omaenda klaviatuuri element ja sellel on <i>key repeat</i> funktsioon (vajutades klaviatuuril klahvi ja jättes klahvi alla, kordub klahvivajutuse tagajärg), mis erineb operatsioonisüsteemi või brauseri vastavast funktsioonist ning seda ei saa deaktiveerida, siis kontrolli, kas viivitust enne <i>key repeat</i> 'i saab kohandada 2 sekundini ja <i>key repeat</i> määra saab kohandada 2 sekundini ühe tähemärgi kohta.
9	114	5.8	Double-strike key acceptance	Where ICT has a keyboard or keypad	Juhul kui rakendusse on ehitatud omaenda klaviatuuri element, siis seadista klahvivajutuse viide maksimumi peale ning vajuta mõnda (tähe)klahvi kaks korda 0,5 sekundilise vahega ning kontrolli, et tekib ainult üks täht. Kriteeriumi järgimine tagab, et kasutaja, kes vajutab klahve kogemata kiiresti mitu korda (nt käte värisemise tõttu), ei tekita iga kord mitu sümbolit korraga.
10	25	5.9	Simultaneous user actions	Where ICT uses simultaneous user actions for its operation	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse sisse ehitatud mõni funktsioon, mis nõuab mitut samaaegset tegevust, siis kontrolli, kas seda funktsiooni saab kasutada ka ainult ühe tegevusega (nt. puuetundlikul ekraanil saab mitme sõrmega kaardi suurendamise asemel kaarti suurendada ka vastavale nupule vajutades).
10	41	5.9	Simultaneous user actions	Where ICT uses simultaneous user actions for its operation	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse sisse ehitatud mõni funktsioon, mis nõuab mitut samaaegset tegevust, siis kontrolli, kas seda funktsiooni saab kasutada ka ainult ühe tegevusega (nt. mitme klahvi korraga vajutamise asemel saab funktsiooni aktiveerida ka ühe nupule vajutusega).
11	76	6.1	Audio bandwidth for speech	Where ICT provide two-way voice communication	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse võimalus, siis kontrolli, kas sagedusvahemiku ülemine piir on vähemalt 7000 Hz.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
12	77	6.2.1.1	RTT communication	Where ICT provide two-way voice communication	<p>Kahepoolse häälsuhtlusega peab kaasnema ka RTT (<i>Real-Time Text</i>; sõnumite saatmine ilma "saada" nuppu vajutamata) võimalus.</p> <p>Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse võimalus, võimalik on testida veebi RTT toimivust (st. testija näeb teisest seadmest saadetud sõnumit) ning testimises on võimalik kasutada RTT testseadet (<i>RTT reference terminal</i>), siis kontrolli, kas suhtlus üle RTT toimib.</p>
13	78	6.2.1.2	Concurrent voice and text	Where ICT provide a means for two-way voice communication and for users to communicate by RTT	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTT võimalused, siis kontrolli, kas need toimivad samaaegselt.
14	79	6.2.2.1	Visually distinguishable display	Where ICT have RTT send and receive capabilities	<p>Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud RTT võimalus, testimises on võimalik kasutada RTT testseadet ning testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolelt, siis tuleb saata mõlemalt poolelt sõnumid ja kontrollida, kas need on visuaalselt eristatavad (nt. erinevate osapoolte sõnumid erinevad värvi ja kirjatüüpi poolest).</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
15	80	6.2.2.2	Programmatically determinable send and receive direction	Where ICT have RTT send and receive capabilities	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud RTT võimalus, testimises on võimalik kasutada RTT testseadet ning testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolelt, siis tuleb saata mõlemalt poolelt sõnumid ja kontrollida, kas "saatja" ja "vastuvõtja" sõnumid on tarkvaraliselt eristatavad (nt. eristatavad ekraanilugeja abil).
16	81	6.2.2.3	Speaker identification	Where ICT have RTT capabilities, and provide speaker identification for voice	Juhul kui testitavasse veebi on sisse ehitatud RTT võimalus, testitav veeb tuvastab kõneleja tema hääle järgi ning testimises on võimalik kasutada RTT testseadet, siis saada testseadmest sõnum veebi ning kontrolli, kas veeb näitab, kes teksti kirjutab.
17	82	6.2.2.4	Visual indicator of Audio with RTT	Where ICT provide two-way voice communication, and have RTT capabilities	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTT võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva kahepoolse häälsuhtluse funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolde tuleb rääkida ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) kuvab visuaalselt heli muutumist reaajas (selline indikaator näitab kuulmispuudega inimesele, et keegi kõneleb).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
18	83	6.2.3	Interoperability item a)	Where ICT with RTT functionality interoperates with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne häälsuhtlus toimib üle <i>Public Switched Telephone Network (PSTN)</i> sidevõimaluse ning testimises on võimalik kasutada V.18 testseadet (<i>V.18 reference terminal</i>), siis kontrolli, kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot).
19	84	6.2.3	Interoperability item b)	Where ICT with RTT functionality interoperates with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne häälsuhtlus toimib üle <i>VOIP with Session Initiation Protocol (SIP)</i> sidevõimaluse ning testimises on võimalik kasutada RFC 4103 protokollile vastavat RTT testseadet (<i>RTT reference terminal</i>), siis kontrolli, kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
20	85	6.2.3	Interoperability item c)	Where ICT with RTT functionality interoperates with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused, kahepoolne häälsuhtlus toimib üle mõne muu sidevõimaluse kui <i>PSTN</i> või <i>VOIP with Session Initiation Protocol (SIP)</i> sidevõimalused ning testimises on võimalik kasutada antud sidevõimalusele vastavat RTT testseadet, siis kontrolli: - kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot). - kas kasutatava sidevõimaluse spetsifikatsioon on avaldatud ning sisaldab meetodit tähistamiseks olukorda, kus infovahetuse käigus tekkisid moonutatud ja kaduma läinud tähemärgid.
21	86	6.2.3	Interoperability item d)	Where ICT with RTT functionality interoperates with other ICT with RTT functionality (as required by clause 6.2.1.1)	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ja RTT võimalused ning testimises on võimalik kasutada uuele RTT standardile vastavat RTT testseadet, siis kontrolli: *** kas veeb on testseadmega koostalitusvõimeline (<i>interoperable</i> ; st. võimeline vahetama ja kasutama infot). *** kas uue RTT standardi alusel saab kasutada kõiki senimaani veebis kasutatud sidevõimalusi.
22	87	6.2.4	RTT responsiveness	Where ICT utilise RTT input	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud RTT võimalus ja testi saab läbi viia nii "saatja" kui "vastuvõtja" poolt, tuleb saata lühike sõnum ja kontrollida, kas "saatja" tekst jõuab "vastuvõtjani" maksimaalselt 500 millisekundi jooksul.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
23	88	6.3	Caller ID	Where ICT provides caller identification, or similar telecommunications functions are provided	Juhul kui testitav ekraanikuva kuvab helistaja identiteeti, siis kontrolli, kas seda esitletakse tekstiliselt ning see tekst on ka tarkvaraliselt kindlaks tehtav (näiteks kõnesüntesaator loeb selle ette).
24	89	6.4	Alternatives to voice-based services	Where ICT provides real-time voice-based communication and also provides voice mail, autoattendant, or interactive voice response facilities	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud reaalajas häälsuhtluse (<i>real-time voice-based communication</i>), kõneposti (<i>voice mail</i>), häälkonsultandi (<i>auto-attendant</i>) ja interaktiivse häälvastuse (<i>interactive voice response</i>) võimalused, siis kontrolli: *** kas veeb pakub kasutajale infot ligipääsuks meetodeid, mis ei vaja kuulmis- või kõnevõimet. *** kas veeb võimaldab täita kõiki süsteemi poolt kasutajale täitmiseks loodud ülesandeid ilma kuulmis- või kõnevõimeta.
25	90	6.5.2	Resolution item a)	Where ICT that provides two-way voice communication includes realtime video functionality	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas video resolutsioon on vähemalt QVGA ehk 320×240 pikslit.
26	91	6.5.3	Frame rate item a)	Where ICT that provides two-way voice communication includes realtime video functionality	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas video kaadrit sekundis määr (<i>frame rate</i>) on vähemalt 20 kaadrit sekundis (<i>frames per second</i>).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
27	92	6.5.4	Synchronizatio n between audio and video	Where ICT that provides two- way voice communication includes realtime video functionality	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis kontrolli, kas erinevus heli ja videopildi vahel on kuni 100 millisekundit.
28	93	6.5.5	Visual indicator of audio with video	Where ICT provides two-way voice communication, and includes realtime video functionality	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva kahepoolse häälsuhtluse funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolde tuleb rääkida ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) kuvab visuaalselt heli muutumist reaajas (selline indikaator näitab kuulmispuudega inimesele, et keegi kõneleb).
29	94	6.5.6	Speaker identification with video (sign language) communicatio n	Where ICT provides speaker identification for voice users	Juhul kui testitavasse ekraanikuvasse on sisse ehitatud kahepoolse häälsuhtluse ning RTV (<i>Real-Time Video</i>) võimalused, siis tuleb seda testida sellega ühilduva video edastamise funktsionaalsusega IKT-seadme (ehk "saatja" poole) abil. "Saatja" poolel tuleb viibelda ning seejärel kontrollida, kas testitav veeb (ehk "vastuvõtja" pool) näitab, kes viibleb.
30	96	7.1.1	Captioning playback	Where ICT displays video with synchronized audio	Juhul kui ekraanikuvast on omaenda videosaite ja selles näidatavate videote vaegkuuljate subtiitrid ei ole osa videost (st. subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis pane video mängima ja kontrolli, kas kasutaja saab vaegkuuljate subtiitrid oma eelistuse järgi kuvada ja kuvamine lõpetada.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
31	97	7.1.2	Captioning synchronization	Where ICT displays captions	Juhul kui ekraanikuvas on omaenda videositleja ning selles näidatavate videote subtiitrid ei ole osa videost (st. subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas heli ja vaegkuuljate subtiitrid on omavahelises sünkroonis (lubatud vahe on kuni 100 millisekundit).
32	98	7.1.3	Preservation of captioning	Where ICT transmits, converts or records video with synchronized audio	Juhul kui ekraanikuvas saab videosid konverteerida, siis kontrolli, kas konverteeritud video vastab nõuetele 7.1.1 ja 7.1.2.
33	99	7.1.4	Captions characteristics	Where ICT displays captions	Juhul kui ekraanikuvas on omaenda videositleja ning selles näidatavate videote vaegkuuljate subtiitrid ei ole osa videost (st. vaegkuuljate subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas kasutaja saab vaegkuuljate subtiitriteid oma eelistuse järgi kohandada (nt. võimalus muuta subtiitrite kirjastiili, subtiitrite värvi jne).
34	100	7.1.5	Spoken subtitles	Where ICT displays video with synchronized audio	Juhul kui ekraanikuvas on omaenda videositleja ning selles näidatavate videote subtiitrid ei ole osa videost (st. subtiitrid ei ole video peale "põletatud"), siis kontrolli, kas videositlejal on heliväljund subtiitrite heliliselt esitamiseks (nt. selle jaoks aktiveeritav heliriba (<i>audio track</i>)).
35	101	7.2.1	Audio description playback	Where ICT displays video with synchronized audio	Juhul kui ekraanikuvas on omaenda videositleja ning vähemalt ühel selles selles näidataval videol on helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat), siis kontrolli, kas videositlejal on funktsionaalsus, mis lubab mängida helikirjeldust põhilise heli asemel või mõlemat heliriba (<i>audio track</i>) korraga.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
36	102	7.2.2	Audio description synchronization	Where ICT has a mechanism to play audio description	Juhul kui ekraanikuvas on omaenda videositleja ning vähemalt ühel selles selles näidataval videol on helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat), siis kontrolli, kas video ning helikirjeldus on omavahel sünkroonis.
37	103	7.2.3	Preservation of audio description	Where ICT transmit, convert, or record video with synchronized audio	Juhul kui ekraanikuvas saab videosid konverteerida, siis kontrolli, kas konverteeritud video vastab nõuetele 7.2.1 ja 7.2.2.
38	104	7.3	User controls for captions and audio description	Where ICT primarily display materials containing video with associated audio content	Juhul kui ekraanikuvas on üleval videod, siis kontrolli, kas vaegkuuljate subtiitrite ja helikirjelduse aktiveerimiseks või sulgemiseks ei pea tegema rohkem klikke kui video mängima või pausile panekuks.
84	51	11.1.1.1.1	Non-text content	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Kontrolli ekraanilugejaga, kas see loeb kõigi informatiivsete piltide juures ette kirjelduse, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt ise (st. piltidele on korrektselt kirjutatud alt-atribuut / aria-label). Dekoratiivsete piltide (st. selliste, mis ei anna lisainformatsiooni) ei tohi ekraanilugeja midagi ette lugeda.
85	115	11.1.1.1.2	Non-text content (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakendus on võimeline lugema heliliselt mittetekstilist sisu, siis kontrolli selle võimalusega, kas see loeb kõigi informatiivsete piltide juures ette kirjelduse, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt ise. Dekoratiivsete piltide puhul ei tohi ekraanilugeja midagi ette lugeda.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
86	19	11.1.2.1.1	Audio-only and video-only (pre-recorded)	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Kontrolli, kas eellindistatud helisalvestisele või ilma helita videole (nt. animatsioon või tummfilm) on lisatud selle sisu edasi andev alternatiiv. Helisalvestise puhul näiteks tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i>) nagu salvestise sisu käsikiri; helitu video puhul näiteks helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).</p> <p>Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.</p>
87	116	11.1.2.1.2	Audio-only and video only (pre-recorded - closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	<p>Test eellindistatud helisalvestise korral.</p> <p>Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakenduses on eellindistatud helisalvestised ning rakenduse kasutamiseks on vaja neid helisalvestusi kuulata, siis kontrolli, kas rakendus pakub vastavatele helisalvestistele samaväärset visuaalset alternatiivi (näiteks vaegkuuljate subtiitrid või tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i>) nagu salvestise sisu käsikiri).</p> <p>Test eellindistatud helita video korral.</p> <p>Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakenduses on eellindistatud helita videod ning rakenduse kasutamiseks on vaja neid eellindistatud helita videosid vaadata ja rakendus on võimeline lugema heliliselt mittetekstilist sisu, siis kontrolli selle võimalusega, kas rakendus pakub vastavatele videotele samaväärset helilist alternatiivi nagu näiteks helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
88	20	11.1.2.2	Captions (pre-recorded)	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, kas eellindistatud helile mistahes vormis (nt. taskuhääling, helindatud video) on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andvad vaegkuuljate subtiitrid. Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.
89	22	11.1.2.3.1	Audio description or media alternative (pre-recorded)	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i> ; nt. salvestise sisu käsikiri) või helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).
90	117	11.1.2.3.2	Audio description or media alternative (pre-recorded - closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakenduses on eellindistatud videod ning rakendus on võimeline lugema heliliselt mittetekstilist sisu, siis kontrolli selle võimalusega, kas rakendus pakub vastavatele videotele samaväärset helilist alternatiivi nagu näiteks helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).
91	21	11.1.2.5	Audio description (pre-recorded)	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
92	66	11.1.3.1.1	Info and relationships	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Juhul kui nõue 11.5.2.6, 11.5.2.8 või 11.5.2.9 on mittevastav, siis märgi mittevastavaks ka 11.1.3.1.1.</p> <p>Juhul kui nõuded 11.5.2.6, 11.5.2.8 ja 11.5.2.9 on vastavad, siis kontrolli, kas kogu visuaalselt esitatud informatsioon, struktuur ja seosed (näiteks mitte-klikitavad elemendid nagu loendid, pealkirjad, tabelid ja graafikud) ekraanilugejale mõistetatult esitatud (st. see teave on tarkvaraliselt kindlaks tehtav).</p>
93	59	11.1.3.2.1	Meaningful sequence	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Kontrolli ekraanilugejaga - juhul kui sisu esitamise järjekord mõjutab selle tähendust -, kas rakenduse sisu loetakse ette samas järjekorras nagu rakenduses näha (kui sisu esitamise järjekord on üldjoontes sama, siis on testi tulemus nõudele vastav).
94	12	11.1.3.3	Sensory characteristics	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>See nõue kehtib olukordades, kus kasutajale antakse tekstilisi juhendeid ekraanikuva sisu kasutamiseks: tekstilised juhendid ei tohi viidata ainult vastavate elementide kujule, suurusele ja asukohale (näiteks värvilised nooled, ümarad nupud jne) ning kasutajale tuleb anda mõni muu viide lisaks (näiteks värvilisele edasiminekuks mõeldud noolele on kirjutatud "edasi" ja juhend suunab klikkima värvilisele noolele, mille peale on kirjutatud "edasi").</p> <p>Teosta kontroll visuaalselt.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
95	30	11.1.3.4	Orientation	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Keera testimiseks kasutatavat seadet ning kontrolli, kas rakendust on võimalik kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis.</p> <p>Nõude eesmärk on tagada, et rakendust saab kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis vastavalt kasutaja eelistustele ning käesolev test ei kontrolli, kas rakenduse sisu või funktsionaalsus jääb ligipääsetavaks ka pärast asendi muutmist.</p>
96	52	11.1.3.5.1	Identify Input Purpose	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Kontrolli ekraanilugejaga, kas see teatab, mis eesmärk igal täidetaval vormiväljal on (st. ekraanilugeja ei ütle lihtsalt, et fookuses on vormiväli, vaid näiteks e-posti aadressi vormivälja puhul täpsustab, et tegemist on vormiväljaga, kuhu sisestada e-posti aadress).
97	118	11.1.3.5.2	Identify input purpose (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakendus on võimeline lugema heliliselt mittetekstilist sisu, siis kontrolli selle võimalusega, kas see teatab, mis eesmärk igal täidetaval vormiväljal on (st. ekraanilugeja ei ütle lihtsalt, et fookuses on vormiväli, vaid näiteks e-posti aadressi vormivälja puhul täpsustab, et tegemist on vormiväljaga, kuhu sisestada e-posti aadress).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
98	32	11.1.4.1	Use of Colour	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Testi eesmärk on kontrollida, et värv ei ole ainus visuaalne vahend, millega edastatakse teavet, osutatakse tegevusele, küsitakse reaktsiooni (nt. täitmata jäänud kohustuslike vormiväljade markeerimine osutamaks, et need on jäänud täitmata) või eristatakse visuaalselt elemente.</p> <p>Seega kontrolli visuaalselt, et:</p> <p>*** teave, mida edastatakse omavahel eristatud värvidega, on olemas ka tekstiliselt.</p> <p>*** värvilistel vormi nuppudel on olemas tekst.</p> <p>*** värvilistel tekstidel, kus värv näitab selle teksti spetsiifilist tähendust, on tekstil juures veel mõni visuaalne tunnus, mis näitab selle teksti spetsiifilist tähendust.</p> <p>*** juhul, kui mittetekstilist sisu eristatakse vaid värvidega, on seesama sisu eristatud ka mustri- (näiteks joondiagrammil on üks joon esitatud siniselt ja pidevjoonena ning teine joon roheliselt ja punktiirina).</p> <p>*** juhul, kui lingid või nupud on eristatud ainult värviga, siis:</p> <p>*** *** peab lingi või nupu kontrastsussuhe võrreldes ümbritseva tekstiga olema vähemalt 3:1'le (vajadusel testi seda olukorda koos kontrastsusnõuete 11.1.4.3 ja 11.1.4.11 vastavuse testimisega).</p> <p>*** *** sõrme selle elemendi peal liigutades tekib juurde veel mõni visuaalne eristav tunnus.</p> <p>Vaata üle tekstid, lingid, diagrammid, sisestusväljad (otsingulahter, väljad sisselogimiseks, uudiskirjaga liitumiseks vms) jne.</p> <p>Juhul, kui testitavas ekraanikuvas on vorm, siis testi nõudeid 11.1.4.1, 11.3.3.1.1 ja 11.3.3.3 koos (nõude 11.1.4.1 raames vaata üle, kas vigane väli on eristatud lisaks värvile veel mõne visuaalse tunnusega).</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
99	13	11.1.4.2	Audio control	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui rakenduses hakkab automaatselt mängima heli, mis kestab kauem kui 3 sekundit, siis kontrolli, kas seda on võimalik katkestada, kinni panna või selle helitugevust muuta.
100	38	11.1.4.3	Contrast (Minimum)	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Teksti ja tema tausta värvid peavad olema piisavalt erinevad, et nende kontrastsus oleks minimaalselt 4,5:1 või suurte tekstide (st. tekstid mille tähemärgi suurus on vähemalt 18 või paksum kirjas 14 punkti) puhul 3:1. Tee ekraanikuvast kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimäärajat: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/)</p> <p>Kui äpil on stiilvahetaja (st. pakutakse võimalust sisse lülitada kõrgkontrastne vaade), siis võib tavavaates kontrastsusvigu olla, aga sellisel juhul peab kõrgkontrastne vaade vastama täielikult nõuetele.</p>
101	7	11.1.4.4.1	Resize text	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Seadista nutitelefone operatsioonisüsteemi seadetes teksti suurendus 200% peale ja kontrolli visuaalselt, kas testitava rakenduse sisu on loetav ja kasutatav.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
102	119	11.1.4.4.2	Resize text (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	<p>Juhul kui rakendus ei toeta tugitehnoloogia kasutamist ning seadme tootja on määranud täpse ekraani vaatamise kauguse, siis mõõda suure "H" tähe kõrgus joonlauaga ja kontrolli, kas selle vaatenurk inimese silmadest (<i>subtended angle</i>; https://www.mathsisfun.com/definitions/subtended-angle.html) on vähemalt 0,7° (0,7 kraadi).</p> <p>Kraadi saab välja arvutada selle valemi järgi: $\psi = (180 \times H) / (\pi \times D)$. ψ on vaatenurk kraadides, H on tähe kõrgus millimeetrites, D on vaatamise kaugus millimeetrites. Näiteks 250 mm vaatekauguse ja 3,1 mm kõrguse tähe korral on vaatenurk $((180 \times 3,1) / (\pi \times 250)) = 0,71$ kraadi ehk testi tulemus vastab kriteeriumile.</p>
103	53	11.1.4.5.1	Images of text	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Nõue ütleb, et juhul kui märgendkeel võimaldab teksti samalaadset visuaalset esitust nagu teksti esitlemine pildivormingus, siis tuleb tekst esitada pildivorminguta.</p> <p>Teksti esitlemine pildivormingus on lubatud, kui kasutaja saab ise visuaali kohandada, ning juhul, kui pildivorming on vältimatu (näiteks logod, millele on kirjutatud tekst). Selliste erandite korral peab pildil olema alt-tekst, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt või ikoon ise.</p> <p>Nõude kontrollimiseks vaata, kas ekraanilugeja loeb ette kõik nähtavad tekstid.</p>
104	120	11.1.4.5.2	Images of text (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	<p>Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakendus on võimeline lugema heliliselt mittetekstilist sisu, siis kontrolli selle võimalusega, kas see loeb kõigi informatiivsete piltide juures ette kirjelduse, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt ise.</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
105	3	11.1.4.10	Reflow	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Vaata rakendust erinevate mõõtudega seadmetes (nt. erinevad nutitelefonid või nutitelefon ja tahvelarvuti) ning kontrolli, kas rakendus on kohanduv, st sisu peab olema kasutatav ega tohi nõuda kerimist kahes suunas (erandid on tabelid, pildid vms).
106	39	11.1.4.11	Non-text contrast	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Kasutajaliidese elemendi (nt. sisestusväli) või graafilise elemendi (nt. ikoon) ja tema tausta värvide kontrastus peab olema vähemalt 3:1 erinevates olekutes (elemendil on fookus/ei ole fookust jne). Tee ekraanikuvast kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimäärajat: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/).</p> <p>Kui äpil on stiilivahetaja (st. pakutakse võimalust sisse lülitada kõrgkontrastne vaade), siis võib tavavaates kontrastsusvigu olla, aga sellisel juhul peab kõrgkontrastne vaade vastama täielikult nõuetele.</p>
107	121	11.1.4.12	Text spacing	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Juhul kui rakendus seda võimaldab, siis suurenda teksti vahekaugused nii kaugele nagu seda käesolev nõue näeb (reavahe 1,5 korda suurem kui font; lõikude vahe 2 korda suurem kui font; tähtede vahe 0,12 ühikut fondi suurusest; sõnade vahe 0,16 ühikut fondi suurusest). Kontrolli visuaalselt, kas kogu lehekülje tekst ja funktsionaalsus on loetav ja kasutatav.</p> <p>Enne testidega jätkamist tuleb algsätteid taastada (nt. lehte värskendades).</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
108	44	11.1.4.13	Content on hover or focus	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Nõue käsitleb sellist sisu, mis ilmub välja alles siis, kui mingile elemendile klaviatuuriga fookust anda (nt. olukord, kus jättes fookuse menüü ühe nupu peale, ilmub nupu alla lisatekst, mis varjab ära menüü mõne teise nupu).</p> <p>Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, kas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tekkinud sisu on võimalik kinni panna ilma kursorit või fookust liigutamata (näiteks ESC klahviga) JA - kursori saab liigutada tekkinud sisu peale ilma, et see ära kaoks JA - tekkinud sisu ei kao ära enne, kui kasutaja selle tahtlikult kinni paneb, kursori või fookuse mujale liigutab või kui tekkinud sisu (näiteks veateade) pole enam aktuaalne. <p>Erandid on veateated ning sisu, mis ei tulene rakendusest vaid kasutatavast nutiseadmest.</p>
109	43	11.2.1.1.1	Keyboard	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Nõue ütleb, et kõik ekraanikuva funktsioonid peavad olema kasutatavad üksnes klaviatuuriga, sealhulgas ei tohi klahvile vajutamine olla seotud konkreetsete ajaliste limitidega (näiteks klahvi all hoidmine pikema aja vältel). Nõue ei kohaldu olukordadele, kus klaviatuuri pole võimalik kasutada (näiteks sõrmega joone tõmbamine).</p> <p>Nõude kontrolliks kasuta ekraanikuva klaviatuuriga: liigu Tab-nupuga ekraanikuval ringi (Shift+Tab saab tagasi liikuda); aktiveeri Enter-nupuga linke ja nuppe; märgi Space-nupuga märkeruute; navigeeri nooltega menüüdes; muuda nooltega raadionuppude (<i>radio buttons</i>) olekuid; sulge Esc-nupuga modaale.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
110	122	11.2.1.1.2	Keyboard (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui klaviatuuriga navigeerimine pole võimalik, siis kontrolli, kas kogu funktsionaalsus on siiski kasutatav ilma nägemisvõimeta.
111	45	11.2.1.2	No keyboard trap	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, et ei oleks nn klaviatuurilõksusid, kus klaviatuuri fookus jääks kinni kindla elemendi külge, kust ei saa edasi ega tagasi navigeerida.
112	42	11.2.1.4.1	Character Key shortcuts	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Vajuta klaviatuuril ükshaaval läbi kõik tähed ja numbrid kontrollimaks, kas klaviatuuri kiirvalikud sel ekraanikuval koosnevad ainult üksikutest tähe- või numbriklahvidest (see funktsionaalsus sobib klaviatuuri kasutajatele, aga segab näiteks häälkäskluste kasutajaid). Juhul kui mõni ühe-klahviline kiirvalik aktiveerub (nt. otsingufunktsiooni saab vaikimisi aktiveerida vaid ainult tähega s), siis peab olema võimalik sellised kiirvalikud välja lülitada või ümber seadistada (nt. lisada kiirvalikusse muuteklahvi (<i>modifier key</i>) nagu näiteks Shift). Nõude erandid on sellised ühe-klahvilised kiirvalikud, mida saab kasutada ainult siis, kui mõni konkreetne kasutajaliidese element on fookuses.
113	123	11.2.1.4.2	Character key shortcuts (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui klaviatuuriga navigeerimine pole võimalik, siis kontrolli, kas kogu funktsionaalsus on siiski kasutatav ilma nägemisvõimeta.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
114	14	11.2.2.1	Timing adjustable	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul, kui rakendusel on ajalimiit (lühem kui 20 tundi), peab kasutajat sellest hoiatama, lubama limiidi välja lülitamist või pikendamist (selleks peab andma vähemalt 20 sekundit aega).
115	15	11.2.2.2	Pause, stop, hide	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli: *** kas on võimalus peatada, panna pausile või peita sisu, mis on automaatselt liikuv või sähviv (animatsioonid, karussellid jne) ja kestab kauem kui 5 sekundit. *** kas dünaamilist sisu (nt automaatne rakendusevärskendus) saab panna pausile, peatada, peita või on võimalus kohandada uuenduste tihedust.
116	16	11.2.3.1	Three flashes or below threshold	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, et rakenduses ei ole sisu, mis sähviks rohkem kui 3 korda sekundis. Erandiks on piisavalt väike sisu, mille sähvatused on madala kontrastsusega ja ei sisalda liialt palju punast värvi.
117	46	11.2.4.3	Focus Order	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, kas kasutajaliideste elementide fokuseerimise järjekord on loogiline ja intuiitivne.
118	54	11.2.4.4	Link purpose (in context)	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli ekraanilugejaga, et linkide otstarve on arusaadav ainuüksi lingi tekstist või koos seda ümbritseva ekraanilugeja poolt ettelõetava kontekstiga.
119	17	11.2.4.6	Headings and Labels	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli visuaalselt, kas rakenduse pealkirjad kirjeldavad järgnevat sisu; kas vormiväljade pealkirjad kirjeldavad täpselt, mida sinna kirjutada jne (nt. "Eesnimi" ja "Perekonnanimi", mitte "Nimi" ja "Perekonnanimi").

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
120	47	11.2.4.7	Focus Visible	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, kas igal aktiveeritaval kasutajaliidese elemendil - nagu näiteks nupp või link - on fookusstiil, mis seda eristab teistest elementidest antud elemendi fookusesse võtmisel.
121	26	11.2.5.1	Pointer Gestures	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, kas tegevusi, mille jaoks peab kasutama mitut sõrme või liigutama sõrme mobiiliekraanil konkreetset trajektoori pidi (lohistamine (<i>drag</i>), libistamine (<i>slide</i>) jne), saab teha ka tavalise puudutusega. Testida tuleb vaid tegevusi, mis on rakenduse-sisesed (st. ei ole ehitatud operatsioonisüsteemi sisse).
122	27	11.2.5.2	Pointer cancellation	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, kas on võimalik päästiksündmust nagu hiire allavajutus (<i>onmousedown</i>) tagasi võtta. Nt. kui sõrmega nupu peale vajutada, kuid lahti laskmata nupu pealt ära liikuda, siis ei tohi seda lugeda nupu vajutuseks. Testida tuleb vaid tegevusi, mis on rakenduse-sisesed (st. ei ole ehitatud operatsioonisüsteemi sisse).
123	55	11.2.5.3.1	Label in Name	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Liigu ekraanilugejaga läbi lehe ning kontrolli, et linkide, nuppude ja sisendite nähtav silt kattub nimega, mille loeb ette ekraanilugeja, või kattub nime algusega, mille loeb ette ekraanilugeja.
124	29	11.2.5.4	Motion actuation	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kui mõni tegevus testitaval rakendusel eeldab seadme liigutamist (nt. raputamine) või kasutaja liigutamist (nt. lehvitamine kaamerasse), siis kontrolli, kas seda tegevust saab teha ka muud moodi (nt. vajutades nupule). Testida tuleb vaid tegevusi, mis on rakenduse-sisesed (st. ei ole ehitatud operatsioonisüsteemi sisse).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
125	56	11.3.1.1.1	Language of page	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Juhul kui nutitelefone operatsioonisüsteem pakub keele määratlemise seadistust ("locale / language" seadistus), siis enne testimist seadista see igaks juhuks samale keelele, milles on kirjutatud rakenduse tekstid. See on vajalik, sest nõuetele vastav rakendus võtab keele atribuudi eelnimetatud seadistusest või on rakendusel olemas vastav funktsionaalsus, mis selle atribuudi tarkvarale (ehk antud juhul ekraanilugejale) edastab. Nutitelefone ekraanilugeja keele seadistusega midagi tegema ei pea, sest juhul kui ekraanilugeja täpse keele atribuudi kätte saab, siis ta hakkab tekste lugema selles keeles, mis atribuudis kirjas. Kontrolli, kas ekraanilugeja loeb rakenduse sisu samas keeles, milles on kirjutatud selle tekstid.
126	124	11.3.1.1.2	Language of software (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist või selle sisu ei ole rakenduse pakkuja kontrolli all või rakenduse keelt ei saa ilma nägemisvõimeta valida, aga rakendusel on sisu korrektselt lugev heliväljund (vead on lubatud nimede, tehniliste terminite ja teistest keeltest pärit toorlaenude puhul), siis kontrolli, kas ekraanilugeja loeb rakenduse sisu samas keeles, milles on kirjutatud selle tekstid.
127	48	11.3.2.1	On Focus	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, et elemendi fookusesse võtmisel ei toimu olulist ja ootamatut muutust. Näiteks nõue on mittevastav siis, kui liigutada klaviatuuriga fookus vormi saatmise nupule ning ilma seda nuppu vajutamata (st. ilma vormi ära saatmise käsklust andmata) saadab veebileht vormi automaatselt ära.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
128	49	11.3.2.2	On Input	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Samaaegselt nõude 11.2.1.1.1 testimisega kontrolli, et vormi sisestamisel või kasutajaliidese elemendi muutmisel (nt. märkeruudu märkimine, raadionupu oleku muutmine) ei toimu olulist ja ootamatut muutust. Näiteks nõue on mittevastav siis, kui teha märkeruutu märke ning vahetult peale seda avaneb ootamatult uus veebileht eraldi aknas.
129	33	11.3.3.1.1	Error Identification	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Juhul, kui testitavas ekraanikuvas on vorm, siis testi nõudeid 11.1.4.1, 11.3.3.1.1 ja 11.3.3.3 koos. Kirjuta vormi sihilikult midagi valesti, püüa vorm ära saata ja kontrolli, kas vigane väli on teistest eristatud ning kas selle välja juurde tekkis tekstiline veateade.
130	125	11.3.3.1.2	Error Identification (closed functionality)	Where ICT is non-web software that provides a user interface which is closed to assistive technologies for screen reading	Juhul kui rakendus ei toeta ekraanilugejate kasutamist, aga rakendusel on heliväljund ja rakendus tuvastab sisestusvead automaatselt, siis kontrolli, kas heliväljund tunneb vea ära ning kirjeldab seda viga.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
131	35	11.3.3.2	Labels or Instructions	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Juhul kui testitava ekraanikuva sisu eeldab täpset sisendit kasutajalt (nt. on ekraanikuvas kasutajale esitatud valikute tegemiseks raadionupud, märkeruudud, vorm konkreetse sisuga info andmiseks vms), siis kontrolli visuaalselt:</p> <p>*** kas antud elementide juures on sildid ja/või selgitused, mille järgi kasutaja saab aru, millist sisendit temalt oodatakse.</p> <p>*** juhul, kui osa antud elementidest on kohustuslikud ja osa vabatahtlikud, siis on need selgelt omavahel eristatud.</p> <p>*** juhul, kui sisend peab olema olema konkreetses formaadis (nt. konkreetses formaadis telefoninumber), siis on selgitatud, mis formaadis see info peab olema.</p>
132	34	11.3.3.3	Error Suggestion	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Juhul, kui testitavas ekraanikuvas on vorm, siis testi nõudeid 11.1.4.1, 11.3.3.1.1 ja 11.3.3.3 koos. Kontrolli, kas veateates on soovitus selle parandamiseks.</p>
133	36	11.3.3.4	Error prevention (legal, financial, data)	Where ICT is non-web software that provides a user interface	<p>Juhul kui testitavas rakenduses on vorm, mille ära saatmisel on õiguslikud või finantsilised tagajärjed, siis kontrolli, kas kasutajal on võimalik sisestatud info üle vaadata, seda parandada ning vajadusel vormi ärasaatmine tagasi võtta.</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
134	131	11.4.1.1.1	Parsing	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Juhul kui testitava rakenduse kood on kirjutatud tugitehnoloogiatele kättesaadavas märgendkeeles (näiteks HTML'is), siis kontrolli:</p> <p>*** kas elementidel on korrektsed algus- ja lõpumärgendid.</p> <p>*** kas elemendid on korrektselt pesastatud.</p> <p>*** kas elemendid on topeltatribuutideta.</p> <p>*** kas elemendid on unikaalsete identifikaatoritega (v.a juhtudel, kui eriomadused on lubatud).</p> <p>See nõue on standardisse üle võetud otse WCAG 2.1'st. 21. september 2023 lisati WCAG 2.1's sellele järgnev märkus: <i>This Success Criterion should be considered as always satisfied for any content using HTML or XML.</i> Seetõttu on ka siinses hindamisvormis see nõue märgitud vaikumisi vastavaks.</p>
135	62	11.4.1.2.1	Name, Role, Value	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	<p>Juhul kui nõue 11.5.2.5 või 11.5.2.7 on mittevastav, siis märgi mittevastavaks ka 11.4.1.2.1.</p> <p>Juhul kui nõuded 11.5.2.5 ja 11.5.2.7 on vastavad, siis kontrolli, kas ekraanilugeja teatab iga kasutajaliidese elemendi (nt. link, vormiväli, nupp, ikoon, kalender kuupäeva valimiseks jne) nimetuse ja eesmärgi ning teatab ka sellest, kui selle väärtus muutub (nt. element on fookuses, valitud, märgitud jne: vajadusel tuleb ise lahtrisse teha linnuke vms). Nõude eesmärk on tagada, et kasutajaliidese elemendid on tugitehnoloogiatega sama kasutatavad nagu need on ilma tugitehnoloogiata.</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
136	57	11.4.1.3.1	Status Messages	Where ICT is non-web software that provides a user interface and that supports access to assistive technologies for screen reading	Kontrolli ekraanilugejaga, kas olekumuudatused (nagu veateated või "Otsin...", "Leiti 12 vastet", "Vasteid ei leitud") loetakse ette ilma, et kasutaja selle ekraanilugejaga fookusesse võtab.
137	132	11.5.2.3	Use of accessibility services	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Nõue on vastav ainult siis, kui nõuded 11.5.2.5, 11.5.2.6, 11.5.2.7, 11.5.2.8, 11.5.2.9, 11.5.2.10, 11.5.2.11, 11.5.2.12, 11.5.2.13, 11.5.2.14, 11.5.2.15, 11.5.2.16 ja 11.5.2.17 on eranditult vastavad. 20. märts 2024 otsustas standardit uuendav töögrupp, et standardi uues versioonis (EN 301 549 V.4.1.1, muutub kohustuslikuks eelduslikult 2026. aastal) pole see nõue enam kohustuslik, mistõttu on ka siinses hindamisvormis see nõue märgitud vaikimisi kohaldamatuks. Siin on rohkem infot standardi uuendamise töögrupi vastavatest aruteludest: https://labs.etsi.org/rep/HF/en301549/-/issues/239
138	60	11.5.2.5	Object information	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli ekraanilugejaga, kas see annab edasi kasutajaliidese elementide rolli, oleku, piirid, nime ja kirjelduse.
139	63	11.5.2.6	Row, column, and headers	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui kasutajaliidese on tabelid, siis kontrolli ekraanilugejaga, kas see annab edasi tabelite iga rea ja veeru info (sh iga rea- ja veerupäised, juhul kui need olemas on).
140	61	11.5.2.7	Values	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui kasutajaliidese elemendil on väärtused, siis kontrolli ekraanilugejaga, kas see annab edasi hetkeväärtuse ja piirväärtused (st. miinimum- ja maksimumväärtuse).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
141	64	11.5.2.8	Label relationships	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõned kasutajaliidese elemendid on siltideks teistele kasutajaliidese elementidele, siis kontrolli ekraanilugejaga, kas see annab edasi vastavate kasutajaliideste omavahelise seose (näiteks, kas sisestusvälja fookusesse võttes loetakse ette sisestusvälja silt või silti fookusesse võttes mainitakse selle sisestusvälja).
142	65	11.5.2.9	Parent-child relationships	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõned kasutajaliidese elemendid on hierarhiline (põhielementidel on alamelemendid jne, näiteks laiendatav menüü), siis kontrolli ekraanilugejaga, kas elementide omavahelised seosed on mõistetavad.
143	67	11.5.2.10	Text	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui rakenduses on tekstid, siis kontrolli ekraanilugejaga, kas see annab edasi teksti sisu, omadused ja piirid.
144	68	11.5.2.11	List of available actions	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui kasutajal on võimalik käivitada tegevusi kasutajaliidese elementidest (nt. nupule vajutamine vormi ära saatmiseks), siis kontrolli, kas ekraanilugeja loeb need tegevused ette.
145	69	11.5.2.12	Execution of available actions	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui kasutajal on võimalik käivitada tegevusi kasutajaliidese elementidest (nt. nupule vajutus saadab vormi ära) ning turvaseadistus lubab tugitehnoloogiatel (nt. ekraanilugeja) käivitada neid tegevusi, siis kontrolli, kas need tegevused käivituvad häälkäskluste peale.
146	70	11.5.2.13	Tracking of focus and selection attributes	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõni kasutajaliidese element võimaldab teksti muutmist, siis kontrolli, kas ekraanilugeja jagab infot fookuse asukoha (ehk kursori), teksti sisestamise koha ja teksti selekteerimise võimaluste kohta.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
147	71	11.5.2.14	Modification of focus and selection attributes	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõni kasutajaliidese element võimaldab teksti muutmist ning turvaseadistus lubab tugitehnoloogiatel (nt. ekraanilugeja) muuta fookuse (ehk kursori) asukohta, teksti sisestamise kohta ja teksti selekteerida teksti, siis kontrolli ekraanilugeja ja häälkäsklusega, kas need tegevused on võimalikud.
148	72	11.5.2.15	Change notification	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Kontrolli, kas ekraanilugeja mainib, kui toimub järgnevate elementide oleku või väärtuse muutus: *** roll, olek, piirid, nimi ja kirjeldus (nõue 11.5.2.5); *** read, veerud ning rea- ja veerupäised (nõue 11.5.2.6); *** kasutajaliidese elemendi hetkeväärtus, miinimum- ja maksimumväärtus (nõue 11.5.2.7); *** sildina toimivate ja sildistatud kasutajaliidese elementide omavahelised seosed (nõue 11.5.2.8); *** hierarhiliselt toimivate kasutajaliidese elementide omavahelised seosed (nõue 11.5.2.9); *** teksti sisu, omadused ja piirid (nõue 11.5.2.10); *** kasutajaliidese elementidest käivitavate tegevuste nimekiri (nõue 11.5.2.11); *** fookuse asukoht (ehk kursor), teksti sisestamise koht ja teksti selekteerimise võimalused (nõue 11.5.2.13).
149	73	11.5.2.16	Modifications of states and properties	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõne kasutajaliidese elemendi olekut või omadusi saab muuta ilma tugitehnoloogiata (nt. ilma ekraanilugejata) ning turvaseadistus lubab tugitehnoloogiatel teha vastavaid muutuseid, siis kontrolli häälkäsklusega, kas elementide olekut või omadusi saab muuta ka tugitehnoloogiatega abil.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
150	74	11.5.2.17	Modifications of values and text	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui mõne kasutajaliidese elemendi väärtust või teksti saab muuta ilma tugitehnoloogiata (nt. ilma ekraanilugejata) ning turvaseadistus lubab tugitehnoloogiatel teha vastavaid muutuseid, siis kontrolli häälkäsklusega, kas elementide väärtust või teksti saab muuta ka tugitehnoloogiate abil.
151	6	11.6.2	No disruption of accessibility features	Where ICT is non-web software that provides a user interface	Juhul kui rakenduses on funktsioonid, mis on märgitud avalikus rakenduse tehnilises infos (näiteks abi ekraanikuvas) kui ligipääsetavuse funktsioonid, siis kontrolli, kas nutitelefone operatsioonisüsteem takistab nende toimimist (toimimise takistamine on lubatud ainult juhul, kui kasutaja on seda ise lubanud). Näiteks juhul kui rakenduse abi ekraanikuvas on välja toodud, et vaegnägijad saavad kasutada stiilivahetajat, siis kontrolli, kas stiilivahetaja toimib korrektselt.
152	8	11.7	User preferences	Where ICT is non-web software that is not designed to be isolated from its platform, and that provides a user interface	Juhul kui rakendus on disainitud alluma nutitelefone operatsioonisüsteemi seadistusele, siis kontrolli, kas see seadistus mõõdühikute, veebilehe värvi, kontrastsuse, kirjastiili, kirjastiili suuruse ning kursori fookusstiili osas toimib rakenduses. Testimiseks muuda nutitelefone teksti suurust, kontrastust jne ning vaata, kas muutused toimuvad ka rakenduses.
153	110	11.8.1	Content technology	Where ICT is an authoring tool	Nõue on vastav ainult siis, kui nõuded 11.8.2, 11.8.3, 11.8.4 ja 11.8.5 on eranditult vastavad.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
154	106	11.8.2	Accessible content creation	Where ICT is an authoring tool	Juhul kui rakenduse põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine, siis kontrolli, kas selle tööriistad võimaldavad luua sisu, mis vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardi 9. peatükile (juhul kui loodav sisu on veebiline) või 10. peatükile (juhul kui loodav sisu on mitte-veebiline).
155	107	11.8.3	Preservation of accessibility information in transformations	Where ICT is an authoring tool that provides restructuring transformations or re-coding transformations	Juhul kui rakenduse põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine ja see pakub võimalust sisu teisendada (sisu platvorm jääb samaks, aga sisu struktuur muutub, nt. dokument jagatakse eraldi failideks) või ümber kodeerida (sisu kodeerimise tehnoloogia muutub), siis kontrolli, kas ligipääsetavuse info jääb selles samaks.
156	108	11.8.4	Repair assistance	Where ICT is an authoring tool	Juhul kui rakenduse põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine ja sel on funktsionaalsus, mis tuvastab ligipääsetavuse puudujääke, siis kontrolli, kas loomeinstrument (<i>authoring tool</i>) pakub soovitusi ligipääsetavuse puudujääkide parandamiseks.
157	109	11.8.5	Templates	Where ICT is an authoring tool that provides templates	Juhul kui rakenduse põhifunktsioon on digitaalse sisu arendamine, siis kontrolli, kas vähemalt üks digitaalse sisu loomise vormidest (<i>template</i>) vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardile ja on vastavalt märgistatud.

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
158	5	12.1.1	Accessibility and compatibility features	Unconditional	<p>Juhul, kui on avaldatud rakenduse tehniline info (näiteks abi ekraanikuva) ning rakendusse on sisse ehitatud digiligipääsetavuse funktsioonid (näiteks rakenduse omaenda stiilivahetaja), siis tehnilises infos peab olema ülevaade sellest, kuidas digiligipääsetavuse funktsioone kasutada.</p> <p>Vaata üle, millised on rakenduse omaenda digiligipääsetavuse funktsioonid ja kontrolli, kas avalikus rakenduse tehnilises infos on ülevaade, kuidas digiligipääsetavuse funktsioone kasutada.</p> <p>Kuna see nõue on ekraanikuvade-ülene (nõue räägib rakenduse digiligipääsetavuse funktsioonidest), siis selle nõude testi tulemus tuleb märkida kõikidele ekraanikuvadele.</p>
159	128	12.1.2	Accessible documentation	Unconditional	<p>Juhul, kui domeeni tehniline info on avaldatud elektrooniliselt (näiteks abi alamleht), siis kontrolli, kas see vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardile (st. kui vastaval alamlehel on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav).</p> <p>Selle nõude testi tulemuse saab märkida vaid alamlehe kohta, kus on avaldatud tehniline info (ülejäanud alamlehtedel tuleb märkida nõue kohaldamatuks).</p>

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
160	130	12.2.2	Information on accessibility and compatibility features	Unconditional	<p>Juhul kui rakendusel on kasutajatugi (näiteks rakenduse omaniku kõnekeskus, tehniline teenindus jne), siis peab see pakkuma infot rakendusse sisseehitatud ligipääsetavuse funktsioonide (näiteks stiilivahetaja) kohta või tugitehnoloogiatega ühilduvate funktsioonide dokumenteeritud ülevaate (näiteks abi ekraanikuval olev selgitus, mis tutvustab ekraanilugeja kasutamist antud domeenis) kohta.</p> <p>Seega juhul kui rakenduses on olemas kasutajatugi, siis helistab hindaja kasutajatukke ja uurib selle kohta (nt. "Ma tunnen huvi, mis võimalused on erivajadustega inimestel, näiteks pimedatel, kasutada (rakenduse nimi)?"). Testi tulemus on vastav ka siis, kui kasutajatoe töötaja ise ei oska täpselt vastata, aga kasutab vastamisel sedasama ülevaadet või mainib selle olemasolu.</p> <p>Kui rakendusel puudub kasutajatugi või puudub ülevaade, on nõue kohaldamatu.</p>

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
161	58	12.2.3	Effective communication	Unconditional	<p>Rakenduse kasutajatugi (täpsemalt näiteks rakenduse omaniku kõnekeskus, tehniline teenindus jne) peab arvestama erivajadustega inimestega (st. erivajadustega inimesel on võimalik suhelda kasutajatoega otse või läbi tugiisiku) ning nõue on vastav ka siis, kui erivajadustega inimesele pakutakse kõikidest võimalikest variantidest kõige minimaalsemat tuge.</p> <p>Seega juhul kui rakendusel on olemas kasutajatugi, siis testitakse siin seda, kas ekraanilugejaga on võimalik leida ja teada saada kasutajatoe kontaktandmed.</p> <p>Ekraanikuvadel, kus ei ole kasutajatoe kontaktandmeid, on testi tulemus vastav siis, kui ekraanilugejaga on võimalik liikuda ükskõik millisele kasutajatoe kontaktandmeid esitavale ekraanikuvale.</p> <p>Ekraanikuvadel, kus on kasutajatoe kontaktandmed, on testi tulemus vastav siis, kui ekraanilugejaga on võimalik teada saada vähemalt üks kontaktviis (nt. telefoninumber, meiliaadress, rakenduse omaniku postiaadress).</p>
162	129	12.2.4	Accessible documentation	Unconditional	<p>Juhul kui rakenduse kasutajatugi väljastab dokumentatsiooni (näiteks nende kasutajatoe ekraanikuval on mõni pdf-formaadis dokument), siis kontrolli, kas see vastab Euroopa digiligipääsetavuse standardi peatükile 9 (juhul kui dokumendi näol on tegemist domeeni alamlehega) või peatükile 10 (juhul kui dokumendi näol on tegemist mitte-veebilise dokumendiga nagu pdf-fail). St. kui vastavas dokumendis on vähemalt üks mittevastavus, siis on selle nõude testi tulemus mittevastav.</p> <p>Kuna see nõue on ekraanikuvade-ülene (nõue räägib rakenduse kasutajatoe poolt väljastatavast dokumentatsioonist), siis selle nõude testi tulemus tuleb märkida kõikidele ekraanikuvadele.</p>

LISA 5 PÕHJALIKU SEIRE AUDITI VAHELEHT „MITTE-VEEBILISED DOKUMENDID“

Vastavustabel, mis näitab, kuidas mitte-veebiliste dokumentide seires kontrolliti vastavust [direktiivi \(EL\) 2016/2102 artiklis 6 \(eur-lex.europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu) osutatud standardis ([EN 301 549 \(etsi.org\)](https://etsi.org)) esitatud nõuetele.

Lisas on esitatud hindamisvormi tulbad „Standardi vaade“, „Testimisjuhendi vaade“, „Tähistus standardis“, „Nõude nimi“, „Nõude rakendamise eeltingimus“ ja „Testimisjuhend“ (tulpade nimetused ja selgitused on esitatud aruande alapeatükis 2.3.2. Manuaalsete testide hindamisvorm). Nõuded on reastatud „standardi vaatesse“ (st. selles järjekorras nagu on nõuded esitatud standardi lisas A).

Standardi vaade	Testimis-juhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
01 (82; 39)	32	10.1.1.1	Non-text content	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli ekraanilugejaga, kas see loeb kõigi informatiivsete piltide juures ette kirjelduse, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt ise (st. piltidele on korrektselt kirjutatud alt-atribuut / aria-label). Dekoratiivsete piltide (st. selliste, mis ei anna lisainformatsiooni) ei tohi ekraanilugeja midagi ette lugeda.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
02 (83; 40)	42	10.1.2.1	Audio-only and video-only (pre-recorded)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas eellindistatud helisalvestisele või ilma helita videole (nt. animatsioon või tummfilm) on lisatud selle sisu edasi andev alternatiiv. Helisalvestise puhul näiteks tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i>) nagu salvestise sisu käsikiri; helitu video puhul näiteks helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat). Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.
03 (84; 41)	43	10.1.2.2	Captions (pre-recorded)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas eellindistatud helile mistahes vormis (nt. taskuhääling, helindatud video) on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andvad vaegkuuljate subtiitrid. Erand on audio- ja videosisu, mis on ise alternatiiviks veebis olevale sisule (nt. helitu viipekeelne ülevaade veebis olevast tekstist) ning on vastavalt ka märgistatud.
04 (85; 42)	44	10.1.2.3	Audio description or media alternative (pre-recorded)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev tekstiline sisukirjeldus (<i>transcription</i> ; nt. salvestise sisu käsikiri) või helikirjeldus (<i>audio description</i> ; helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
05 (86; 43)	45	10.1.2.5	Audio description (pre-recorded)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas eellindistatud videole on lisatud selle sisu sünkroonselt edasi andev helikirjeldus (<i>audio description</i>); helikirjeldus on pealeloetav kirjeldus, kus dialoogide vahel kirjeldatakse ka ekraanil nähtavat).
06 (87; 44)	33	10.1.3.1	Info and relationships	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas kogu informatsioon, struktuur ja seosed, mida antakse visuaalselt edasi, on olemas tekstina ja ekraanilugejaga (st. tarkvaraliselt) kindlaks tehtav.
07 (88; 45)	34	10.1.3.2	Meaningful sequence	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli ekraanilugejaga - juhul kui sisu esitamise järjekord mõjutab selle tähendust -, kas dokumendi sisu loetakse ette samas järjekorras nagu dokumendis näha (kui sisu esitamise järjekord on üldjoontes sama, siis on testi tulemus nõudele vastav).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
08 (89; 46)	5	10.1.3.3	Sensory characteristics	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	See nõue kehtib olukordades, kus kasutajale antakse tekstilisi juhendeid mitte-veebilise dokumendi sisu kasutamiseks: tekstilised juhendid ei tohi viidata ainult vastavate elementide kujule, suurusele ja asukohale (näiteks värvilised nooled, ümarad nupud jne) ning kasutajale tuleb anda mõni muu viide lisaks (näiteks värvilisele edasiminekuks mõeldud noolele on kirjutatud "edasi" ja juhend suunab klõpsata värvilisele noolele, mille peale on kirjutatud "edasi" Teosta kontroll visuaalselt.
09 (90; 47)	40	10.1.3.4	Orientation	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Nõude eesmärk on tagada, et dokumenti saab kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis vastavalt kasutaja eelistustele. Luba testimiseks kasutatavas nutiseadmes pöörata sisu vertikaalseks või horisontaalseks, ava dokument nutiseadme veebibrauseris, keera nutiseadet ning kontrolli, kas dokumenti on võimalik kasutada nii püstises kui ka külje peal olevas asendis. Käesolev test ei kontrolli, kas dokumendi sisu või funktsionaalsus jääb ligipääsetavaks ka pärast asendi muutmist. Kasutatud nutiseadme info tuleb märkida tiitellehele.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
10 (91; 48)	46	10.1.3.5	Identify Input Purpose	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas kõikidel kasutaja kohta infot koguvatel vormiväljadel (näiteks meiliaadressi sisestusväli või nime sisestusväli, kuid mitte näiteks otsingukast) on ekraanilugejaga (st. tarkvaraliselt) kindlaks tehtav aktiveeritud autocomplete atribuut (korrektsed on täpse väärtusega atribuudid; näiteks email, name, tel jne).

11 (92; 49)	10	10.1.4.1	Use of Colour	<p>VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page</p> <p>MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications</p>	<p>Testi eesmärk on kontrollida, et värv ei ole ainus visuaalne vahend, millega edastatakse teavet, osutatakse tegevusele, küsitakse reaktsiooni (nt. täitmata jäänud kohustuslike vormiväljade markeerimine osutamaks, et need on jäänud täitmata) või eristatakse visuaalselt elemente.</p> <p>Seega kontrolli visuaalselt, et:</p> <p>*** teave, mida edastatakse omavahel eristatud värvidega, on olemas ka tekstiliselt.</p> <p>*** värvilistel vormi nuppudel on olemas tekst.</p> <p>*** värvilistel tekstidel, kus värv näitab selle teksti spetsiifilist tähendust, on tekstil juures veel mõni visuaalne tunnus, mis näitab selle teksti spetsiifilist tähendust.</p> <p>*** juhul, kui mittetekstilist sisu eristatakse vaid värvidega, on seesama sisu eristatud ka mustriaga (näiteks joondiagrammil on üks joon esitatud siniselt ja pidevjoonena ning teine joon roheliselt ja punktiirina).</p> <p>*** juhul, kui lingid või nupud on eristatud ainult värviga, siis:</p> <p>*** ** peab lingi või nupu kontrastsussuhe võrreldes ümbritseva tekstiga olema vähemalt 3:1'le (vajadusel testi seda olukorda koos kontrastsusnõuete 10.1.4.3 ja 10.1.4.11 vastavuse testimisega).</p> <p>*** ** kursorit selle elemendi peal liigutades tekib juurde veel mõni visuaalne eristav tunnus.</p> <p>Vaata üle tekstid, lingid, diagrammid, sisestusväljad (otsingulahter, väljad sisselogimiseks, uudiskirjaga liitumiseks vms) jne.</p>
-------------	----	----------	---------------	---	--

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
					Juhul, kui testitavas mitte-veebilises dokumendis on vorm, siis testi nõudeid 10.1.4.1, 10.3.3.1 ja 10.3.3.3 koos (nõude 10.1.4.1 raames vaata üle, kas vigane väli on eristatud lisaks värvile veel mõne visuaalse tunnusega).
12 (93; 50)	9	10.1.4.2	Audio control	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul kui dokumendis hakkab automaatselt mängima heli, mis kestab kauem kui 3 sekundit, siis kontrolli, kas seda on võimalik katkestada, kinni panna või selle helitugevust muuta.
13 (94; 51)	16	10.1.4.3	Contrast (Minimum)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Teksti ja tema tausta värvid peavad olema piisavalt erinevad, et nende kontrastsus oleks minimaalselt 4,5:1 või suurte tekstide (st. tekstid mille tähemärgi suurus on vähemalt 18 või paksus kirjas 14 punkti) puhul 3:1. Tee kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimäärajaat: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
14 (95; 52)	19	10.1.4.4	Resize text	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Vii faili suurendus (<i>zoom</i>) 200% peale ja kontrolli visuaalselt, kas dokumendi sisu on loetav ja funktsionaalne.
15 (96; 53)	18	10.1.4.5	Images of text	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Nõue ütleb, et dokument ei tohi üldjuhul sisaldada pildivormingus teksti. Teksti esitlemine pildivormingus on lubatud, kui kasutaja saab ise visuaali kohandada, ning juhul, kui pildivorming on vältimatu (näiteks logod, millele on kirjutatud tekst). Selliste erandite korral peab pildil olema alt-tekst, mis annab edasi sama informatsiooni nagu pilt või ikoon ise. Nõude kontrollimiseks selekteeri dokumendi sisu, vajutades hiire vasaku klahvi alla ja liigutades hiirt üle sisu. Nõue on vastav juhul, kui teksti saab tähthaaval markeerida.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
16 (97; 54)	20	10.1.4.10	Reflow	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Vii faili suurendus (<i>zoom</i>) 400%'ndini ja vajuta klahvikombinatsiooni Ctrl+4. Fail peab olema kohanduv, st sisu peab olema kasutatav ning ei tohi tekkida teist kerimisriba. Kriteeriumi erandiks on pildid, kaardid, diagrammid, presentatsioonid ja tabelid. Enne testidega jätkamist tuleb algsätted taastada (nt. uuesti Ctrl+4 vajutades).
17 (98; 55)	17	10.1.4.11	Non-text contrast	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Mittetekstilise visuaalse elemendi (nt. ikoonid, diagrammid jne) ja tema tausta värvide kontrastus peab olema vähemalt 3:1 erinevates olekutes (elemendil on fookus/ei ole fookust jne). Tee kuvatõmmis, uuri välja värvikoodid (kasuta värvimäärajat: https://html-color-codes.info/colors-from-image/) ning värvide kontrastsust saab kontrollida värvikoodide järgi WEBAIM tööriistas (https://webaim.org/resources/contrastchecker/).
18 (99; 56)	47	10.1.4.12	Text spacing	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul kui dokument kasutab tehnoloogiat, mis muudab võimalikuks teksti vahekauguse muutmise, siis kontrolli, kas kogu dokumendi tekst ja funktsionaalsus on kättesaadav ja kasutatav, kui teksti vahekaugus on suurendatud nii kaugele nagu seda käesolev nõue näeb (reavahe 1,5 korda suurem kui font; lõikude vahe 2 korda suurem kui font; tähtede vahe 0,12 ühikut fondi suurusest; sõnade vahe 0,16 ühikut fondi suurusest).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
19 (100; 57)	30	10.1.4.13	Content on hover or focus	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Nõue käsitleb sellist sisu, mis ilmub välja alles siis, kui mingi elemendi peal kursorit nii-öelda hõljutada (<i>hover</i>) või sellele elemendile klaviatuuriga fookust anda (nt. olukord, kus „hõljutades“ kursorit menüü ühe nupu peal, ilmub kursori alla lisatekst, mis varjab ära menüü mõne teise nupu). Kontrolli nii klaviatuuri kui hiirega, kas: *** tekkinud sisu on võimalik kinni panna ilma kursorit või fookust liigutamata (näiteks ESC klahviga) JA *** kursori saab liigutada tekkinud sisu peale ilma, et see ära kaoks JA *** tekkinud sisu ei kao ära enne, kui kasutaja selle tahtlikult kinni paneb, kursori või fookuse mujale liigutab või kui tekkinud sisu (näiteks veateade) pole enam aktuaalne.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
20 (101; 58)	24	10.2.1.1	Keyboard	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Nõue ütleb, et kõik dokumendi funktsioonid peavad olema kasutatavad üksnes klaviatuuriga, sealhulgas ei tohi klahvile vajutamine olla seotud konkreetsete ajaliste limiitidega (näiteks klahvi all hoidmine pikema aja vältel). Nõue ei kohaldu olukordadele, kus klaviatuuri pole võimalik kasutada (näiteks hiirega joone tõmbamine). Nõude kontrolliks kasuta dokumenti klaviatuuriga: liigu Tab-nupuga veebilehel ringi (Shift+Tab saab tagasi liikuda); aktiveeri Enter-nupuga linke ja nuppe; märgi Space-nupuga märkeruute; navigeeri nooltega menüüdes; muuda nooltega raadionuppude (<i>radio buttons</i>) olekuid; sulge Esc-nupuga modaale.
21 (102; 59)	25	10.2.1.2	No keyboard trap	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Samaaegselt nõude 10.2.1.1 testimisega kontrolli, et ei oleks nn klaviatuurilõksusid, kus klaviatuuri fookus jääks kinni kindla elemendi külge, kust ei saa edasi ega tagasi navigeerida.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
22 (103; 60)	48	10.2.1.4	Character Key shortcuts	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Vajuta klaviatuuril ükshaaval läbi kõik tähed ja numbrid kontrollimaks, kas klaviatuuri kiirvalikud selles dokumendis koosnevad ainult üksikutest tähe- või numbriklahvidest (see funktsionaalsus sobib klaviatuuri kasutajatele, aga segab näiteks häälkäskluste kasutajaid). Juhul kui mõni ühe-klahviline kiirvalik aktiveerub (nt. otsingufunktsiooni saab vaikumisi aktiveerida vaid ainult tähega s), siis peab olema võimalik sellised kiirvalikud välja lülitada või ümber seadistada (nt. lisada kiirvalikusse muuteklahvi (<i>modifier key</i>) nagu näiteks Shift). Nõude erandid on sellised ühe-klahvilised kiirvalikud, mida saab kasutada ainult siis, kui mõni konkreetne kasutajaliidese element on fookuses.
23 (104; 61)	49	10.2.2.1	Timing adjustable	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul, kui dokumendil on lühem kui 20 tundi ajalimiit, peab kasutajat sellest hoiatama ning lubama limiidi välja lülitamist või pikendamist (selleks toiminguks peab andma vähemalt 20 sekundit aega).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
24 (105; 62)	6	10.2.2.2	Pause, stop, hide	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli: *** kas on võimalus peatada, panna pausile või peita sisu, mis on automaatselt liikuv või sähviv (animatsioonid jne) ja kestab kauem kui 5 sekundit. *** kas dünaamilist sisu saab panna pausile, peatada, peita või on võimalus kohandada uuenduste tihedust.
25 (106; 63)	7	10.2.3.1	Three flashes or below threshold	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, et dokumendis ei ole sisu, mis sähviks rohkem kui 3 korda sekundis. Erandiks on piisavalt väike sisu, mille sähvatused on madala kontrastsusega ja ei sisalda liialt palju punast värvi.
26 (107; 64)	21	10.2.4.2	Page titled	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas dokumendil on pealkiri ning kas see kirjeldab dokumendi teemat või otstarvet. Selleks vajuta vajuta klahvikombinatsiooni Ctrl+D ja vaata, mis on kirjas <i>Title</i> real.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
27 (108; 65)	26	10.2.4.3	Focus Order	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Samaaegselt nõude 10.2.1.1 testimisega kontrolli, kas elementide fookuseerimise järjekord on loogiline ja intuiitivne.
28 (109; 66)	35	10.2.4.4	Link purpose (in context)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli ekraanilugejaga, et linkide otstarve on arusaadav ainuüksi lingi tekstist või koos seda ümbritseva ekraanilugeja poolt ettelõetava kontekstiga.
29 (110; 67)	8	10.2.4.6	Headings and Labels	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli visuaalselt, kas dokumendi pealkirjad kirjeldavad järgnevat sisu.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
30 (111; 68)	27	10.2.4.7	Focus Visible	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Samaaegselt nõude 10.2.1.1 testimisega kontrolli, kas fookus on kogu dokumendi ulatuses alati nähtav ega kao kordagi ära.
31 (112; 69)	50	10.2.5.1	Pointer Gestures	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas tegevusi, mille jaoks peab hiirt liigutama konkreetset trajektoori pidi (lohistamine (<i>drag</i>), libistamine (<i>slide</i>) jne), saab teha ka tavalise hiireklõpsuga.
32 (113; 70)	51	10.2.5.2	Pointer cancellation	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas on võimalik ühe puutega päästiksündmust nagu hiire allavajutus (<i>onmousedown</i>) tagasi võtta. Nt. kui hiirega nupu peale vajutada, kuid lahti laskmata nupu pealt kursoriga ära liikuda, siis ei tohi seda lugeda nupu aktiveerimiseks.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
33 (114; 71)	36	10.2.5.3	Label in Name	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Liigu ekraanilugejaga läbi dokumendi ning kontrolli, et linkide, nuppude ja sisendite nähtav silt kattub nimega, mille loeb ette ekraanilugeja, või kattub nime algusega, mille loeb ette ekraanilugeja.
34 (115; 72)	52	10.2.5.4	Motion actuation	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kui mõni tegevus testitavas dokumendis eeldab seadme liigutamist (nt. raputamine) või kasutaja liigutamist (nt. lehvitamine kaamerasse), siis kontrolli, kas seda tegevust saab teha ka muud moodi (nt. vajutades nupule).
35 (116; 73)	22	10.3.1.1	Language of page	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas dokumendile on määratud keel, mis vastab selles dokumendis kasutatavale põhilisele keelele (klahvikombinatsioon Ctrl+D>vahekaart "Advanced">vaata "Reading Options" peatükis olevat <i>Language</i> rida).

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
36 (117; 74)	3	10.3.1.2	Language of parts	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli Adobe Acrobat Pro accessibility check funktsiooni või PAC 2021 - PDF Accessibility Checker 2021'ga (https://www.access-for-all.ch/en/pdf-accessibility-checker.html), kas dokument on vastav sellekohasele WCAG kriteeriumile.
37 (118; 75)	28	10.3.2.1	On Focus	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Samaaegselt nõude 10.2.1.1 testimisega kontrolli, et elemendi fookusesse võtmisel ei toimu olulist ja ootamatut muutust. Näiteks nõue on mittevastav siis, kui liigutada klaviatuuriga lingile ning ilma seda nuppu vajutamata (st. ilma lingi avamise käsklust andmata) avab dokument lingi.
38 (119; 76)	29	10.3.2.2	On Input	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul kui dokumendis on täidetav ja ärasaadetav vorm, siis samaaegselt nõude 10.2.1.1 testimisega kontrolli, kas on olemas ka nupp, mis vormi ära saadab. Ühtlasi kontrolli, et vorm ei saada end automaatselt ära peale väljade täitmist.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
39 (120; 77)	11	10.3.3.1	Error Identification	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul, kui testitavas mitte-veebilises dokumendis on vorm, siis testi nõudeid 10.1.4.1, 10.3.3.1 ja 10.3.3.3 koos. Kirjuta vormi sihilikult midagi valesti, püüa vorm ära saata ja kontrolli, kas vigane väli on teistest eristatud ning kas selle välja juurde tekkis tekstiline veateade.
40 (121; 78)	13	10.3.3.2	Labels or Instructions	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul kui testitava mitte-veebilise dokumendi sisu eeldab täpset sisendit kasutajalt (nt. on mitte-veebilises dokumendis kasutajale esitatud valikute tegemiseks raadionupud, märkeruudud, vorm konkreetse sisuga info andmiseks vms), siis kontrolli visuaalselt: *** kas antud elementide juures on sildid ja/või selgitused, mille järgi kasutaja saab aru, millist sisendit temalt oodatakse. *** juhul, kui osa antud elementidest on kohustuslikud ja osa vabatahtlikud, siis on need selgelt omavahel eristatud. *** juhul, kui sisend peab olema olema konkreetsetes formaadis (nt. konkreetsetes formaadis telefoninumber), siis on selgitatud, mis formaadis see info peab olema.
41 (122; 79)	12	10.3.3.3	Error Suggestion	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul, kui testitavas mitte-veebilises dokumendis on vorm, siis testi nõudeid 10.1.4.1, 10.3.3.1 ja 10.3.3.3 koos. Kontrolli, kas veateates on soovitus selle parandamiseks.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
42 (123; 80)	14	10.3.3.4	Error prevention (legal, financial, data)	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Juhul kui testitavas mitte-veebilises dokumendis on vorm, mille ära saatmisel on õiguslikud või finantsilised tagajärjed, siis kontrolli, kas kasutajal on võimalik sisestatud info üle vaadata, seda parandada ning vajadusel vormi ärasaatmine tagasi võtta.
43 (124; 81)	53	10.4.1.1	Parsing	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Nõude 10.4.1.1 aluseks on WCAG 2.1 nõue 4.1.1, mis toob välja 4 komponenti, mis peavad märgendkeeles korrektsed olema. Nõudele vastavust on võimalik testida dokumendi avamisel mitmes programmis (nt. Adobe Acrobat Reader, Google Chrome jne) ning kontrollides, kas see on samasugune erinevates programmides. 21. september 2023 lisati WCAG 2.1's sellele järgnev märkus: <i>This Success Criterion should be considered as always satisfied for any content using HTML or XML.</i> Seetõttu on ka siinses hindamisvormis see nõue märgitud vaikimisi vastavaks.

Standardi vaade	Testimisjuhendi vaade	Tähistus standardis	Nõude nimi	Nõude rakendamise eeltingimus	Testimisjuhend
44 (125; 82)	37	10.4.1.2	Name, Role, Value	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli, kas ekraanilugeja teatab iga kasutajaliidese elemendi (nt. link, vormiväli, nupp, ikoon, kalender kuupäeva valimiseks jne) nimetuse ja eesmärgi ning teatab ka sellest, kui selle väärtus (nt. element on fookuses, valitud, märgitud jne) muutub. Nõude eesmärk on tagada, et kasutajaliidese elemendid on tugitehnoloogiatega sama kasutatavad nagu need on ilma tugitehnoloogiata.
45 (126; 83)	38	10.4.1.3	Status Messages	VEEBIS AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are downloadable from a web page MOBIILIRAKENDUSES AVALDATUD DOKUMENDID: Where the documents and forms are contained in or provided by the mobile applications	Kontrolli ekraanilugejaga, kas olekumuudatused (nagu veateated või "Otsin...", "Leiti 12 vastet", "Vasteid ei leitud") loetakse ette ilma, et kasutaja selle ekraanilugejaga fookusesse võtab.